

B I L T E N

UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE - VISOKO

Broj 22-23/2020-2021.

ISSN 1849-7802

**UDRUGA ĐAKA
FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE
VISOKO - ZAGREB**

BILTEN 22/23 (2020-2021)

ISSN 1849-7802

Zagreb, listopad 2021.

Bilten Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb
Bogovićeva 1/I (HKD Napredak) 10000 Zagreb

Broj žiro-računa:

Privredna banka Zagreb d.d. u Zagrebu

IBAN: HR62 2340 0091 1101 5237 6

Glavni i odgovorni urednik: Mato Topić

Uredništvo: Ivo Pranjković, Vinko Bakula, Ivica Pavlić,
Mato Pelivan, Vine Mihaljević

Lektura: Ivo Pranjković

Ilustracije: Vlatko Blažanović, ciklus "Varijacije"

Tehnički uredili: Vlatko Blažanović i Boris Lesković

Riječ uredništva 5

Izvještaj o radu Udruge (*Vinko Bakula*) 7

Financijski izvještaj za 2019/2020. (*Nenad Marijan*) 9

Izvještaj Nadzornog odbora Udruge (*Vinko Hrkać, Ivica Brkičić, Leonardo Jolić*) 10

DVADESET I TREĆI SABOR UDRUGE

Pozivnica na 23. sabor Udruge đaka Franjevačke
klasične gimnazije Visoko 11

Zapisnik s 23. sabora Udruge đaka Franjevačke
klasične gimnazije Visoko (*Ivica Pavlić*) 13

Pozdrav i izvještaj o glavnim smjernicama djelovanja Udruge (*Mato Topić*) .. 15

Bosanski franjevci reformatori kršćanstva (*Mile Babić*) 18

VIJESTI IZ UDRUGE

Solidarnost članova naše Udruge 23

Korespondencija Predsjedništva Udruge i članova Udruge iz Njemačke..... 25

VIJESTI IZ FRANJEVAČKOG SJEMENIŠTA I KONVIKTA IZ VISOKOGA

Izvještaj o Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji
i Franjevačkom sjemeništu (*fra Ivan Nujić*) 42

KNJIŽEVNOST

Moj zavičaj i ja (*fra Mirko Bobaš*) 55

Osvrt na proročku pjesmu ujaka Mirka Bobaša
– Moj zavičaj i ja (*Tomo Barbić*) 56

PRILOZI

Zabilješka s posljednjeg susreta s prim. dr. Antom Dugonjićem
(*Vine Mihaljević*) 58

Iz pismohrane Udruge o predstavljanju sveučilišnih
udžbenika člana naše Udruge prof. dr. sc. fra Bože Lajića (*Uredništvo*) 62

IZ TISKA

Knjiga sa sedam pečata (prof. dr. sc. <i>fra Danimir Pezer</i> , dekan Franjevačke teologije Sarajevo)	65
Savjest, humanost, radost (<i>Mile Babić, gvardijan</i>)	67
Fra Božina svestranost (prof. dr. sc. <i>Josip Šimunović</i> , dekan KBF-a Zagreb)....	69
Fra Miro Vrgoč (1940. – 2021.) (Provincijalat Bosne Srebrenе).....	72
Fra Miro Vrgoč: fratar kojega su voljeli djeca, siromašni i bolesni (<i>Fra Mile Babić</i>).....	74
Akademik prof. dr. dr. sc. fra Serafin Hrkać (<i>Mario Bušić</i>).....	76
Did koji će nedostajati (<i>fra Željko Barbarić</i>).....	79

IN MEMORIAM

Anto Dugonjić (<i>Uredništvo</i>).....	83
Ivan Pandža (<i>Milan Herceg</i>).....	85
Fra Božo Lujić (<i>Uredništvo</i>)	87
Ivan Periša (<i>Ivan Markešić</i>)	90
ČLANOVI UDRUGE	91

Riječ uredništva

Pošтовани čitatelji! Ove godine objavljujemo također dvobroj biltena, glasila Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba, u kojem su svim članovima i prijateljima Udruge, njenim simpatizerima i dobroćiniteljima predstavljena redovita događanja u Udrudi, njeni projekti i njen rad. Ovaj drugi „korona dvobroj Biltena“ ne obiluje raznovrsnošću sadržaja, ali ipak pruža određeni uvid u redovita događanja naše Udruge. Iz osjećaja izdvojenosti, pomalo depresivnog razdoblja epidemije Udruga, kao i njeni članovi, koji nisu imali posebnih kulturnih i društvenih aktivnosti, vraćaju se, koliko je to moguće, redovitom „normalnom“ životu. Imajući u vidu pandemiju, odnosno epidemiju COVID-19 i razorne potrese od kojih se Hrvatska još uvijek oporavlja, donosimo izvještaj o radu Udruge u posljednje dvije godine (odnosi se na razdoblje održavanja dvaju sabora Udruge) priređuje Vinko Bakula; financijski izvještaj o radu Udruge za 2019/2020. godinu priređuje rizničar Udruge Nenad Marijan; Izvještaj Nadzornog odbora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba koji potpisuju Vinko Hrkać, Ivica Brkić i Leonardo Jolić; zatim *Zapisnik* s Dvadeset i trećeg sabora Udruge koji je 20. lipnja 2020. održan u Franjevačkom samostanu Hercegovačke franjevačke provincije i crkve Bezgrješnog začeća BDM u Dubravi, Zagreb koji je priredio Ivica Pavlić; Obraćanje predsjednika UĐFKGV iz Zagreba Mate Topića (20. lipnja 2020.)) navodeći glavne smjernice djelovanja Udruge u narednom razdoblju te prigodno predavanje „Bosanski franjevci reformatori kršćanstva“ teologa i filozofa s Franjevačke teologije Nedžarići iz Sarajeva, prof. dr. sc. fra Mile Babića.

U rubrici „Vijesti iz Udruge“, donosimo poziv na konkretnu solidarnost, dopis kojim se predsjednik Mato Topić obratio članovima Udruge te korespondenciju Predsjedništva Udruge s nekim članovima Udruge iz Njemačke (niz dopisa koji su međusobno izmijenili). Potom slijede vijesti i zanimljivosti iz Franjevačke klasične gimnazije, koje donosimo u „Fra Ivanovom dvogledu iz Visokog“.

U rubrici „Književnost“ predstavljena je pjesma *Moj zavičaj i ja* koju je napisao fra Mirko Bobaš te *Osvrt na proročku pjesmu ujaka Mirka Bobaša – Moj zavičaj i ja* koju potpisuje Tomo Barbić. U rubrici „Prilozi“ donosi se *Zabilješka s posljednjeg susreta s prim. Antonom Dugonjićem dr. med.* koju je pribilježio Vine Mihaljević te spomen na člana naše Udruge fra Božu Lujića i predstavljanje njegovih sveučilišnih udžbenika, knjiga preuzetih iz pismohrane Udruge – koje je priredilo uredništvo. U rubrici „Iz tiska“ preuzeли smo članke iz *Svetla riječi*, uz dopuštenje uredništva iz Sarajeva za njihovo objavljivanje i u našemu Biltenu: „Knjiga sa sedam pečata“, oproštaj od fra Bože prof. dr. fra Danimira Pezera, dekana Franjevačke teologije Sarajevo, zatim „Savjest, humanost, radost“, članak koji je u spomen na fra Božu Lujića napisao gvardijan fra Mile Babić, te tekst „Fra Božina svestranost“ prof. dr. sc. Josipa Šimunovića, dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Također, s dopuštenjem uredništva *Svetla riječi*, donosimo i dva članka koji su posvećeni našem profesoru na

teologiji prof. dr. sc. fra Miri Vrgoču. U prvom članku uredništvo donosi njegov životopis, a drugi je članak napisao fra Mile Babić pod naslovom „Fra Miro Vrgoč: fratar kojega su voljeli djeca, siromašni i bolesni“. Na kraju iz tiska, također uz dopuštenje autora, donosimo članak predsjednika Matice hrvatske – Ogranak Grude Marija Bušića „Akademik prof. dr. dr. sc. fra Serafin Hrkać“ te prilog o fra Serafinu „Did koji će nedostajati“ što ga je napisao fra Željko Barbarić. Svim autorima i uredništvu zahvaljujemo na dopuštenju da objavimo njihove članke u ovom broju našega *Biltena*.

U protekle dvije godine, prema dostupnim informacijama, umrli su članovi naše Udruge dr. Anto Pavlović iz Dragonošca, prim. Anto Dugonjić dr. med. iz Zagreba, Ivo Pandža iz Varaždina o komu je „*in memoriam*“ napisao Milan Herceg, prof. dr. sc. fra Božo Lujić čiji je *curriculum vitae* priredilo uredništvo Biltena te Ivan Periša o komu je „*in memoriam*“ napisao Ivan Markešić.

Izvještaj o radu Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko

Poštovani članovi i prijatelji Udruge, ovo kratko izvješće o radu Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko prikazuje djelovanje Udruge koje se odnosi na posljednja dva sabora, odnosno na razdoblje od Dvadeset i drugog sabora Udruge, održanog 15. lipnja 2019. godine u Franjevačkom samostanu Hercegovačke franjevačke provincije u Dubravi u Zagrebu, do Dvadeset i četvrtog izbornog sabora koji je održan 23. listopada 2021. godine u franjevačkom samostanu sv. Ilike franjevaca Bosne Srebrenе u Sopnici, Sesvete.

U navedenom razdoblju rad Udruge bio je uvjetovan i ograničen epidemijom odnosno pandemijom koronavirusa, a u određenoj mjeri i posljedicama potresa koji su u ožujku i prosincu 2020. godine pogodili središnju Hrvatsku. Unatoč teškim objektivnim okolnostima Udruga nije prestala djelovati, nego je, u smanjenom obujmu, svoj redoviti rad prilagodila danim okolnostima. U navedenom razdoblju Udruga je organizirala i održala dva godišnja sabora te je pripremila i održala dvadeset i četvrti izborni sabor Udruge. Osim redovitog održavanja godišnjih sabora, prema potrebi, predsjednik je telefonski ili elektronskom poštom sazivao Predsjedništvo Udruge koje je svoje sjednice održavalo u prostorima HKD Napredak. Predsjedništvo Udruge donijelo je odluku o novčanom fondu iz kojega se, prema mogućnostima, donira stipendija studentima koji studiraju u Zagrebu, a koji su završili Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom i koji nemaju dostatna novčana sredstva za studiranje. Osim navedenih aktivnosti Udruge članovi uredništva priredili su i objavili jedan dvobroj godišnjeg glasila naše Udruge *Bilten* (br. 21/22, 2018-2019), a krajem ove godine izlazi i drugi dvobroj Biltena (22/23, 2020-2021). U adventsko vrijeme, u suradnji s HKD Napredak, organizirano je božićno druženje članova Udruge u prostorijama HKD Napredak.

U izvješću s 23. sabora Udruge predstavljen je rad Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba u razdoblju od 22. sabora održanog 15. lipnja 2019. do održavanja 23. sabora Udruge. Oba puta ugostili su nas hercegovački franjevc i samostan Uznesenja BDM u Zagrebu. Ovim putem zahvaljujemo na gostoprимstvu fratrima i gvardijanu fra Svetozaru koji je slavio sv. misu. Misu je glazbeno animirao sastav RiM, a plenarno predavanje na 22. saboru održao je dr. sc. Niko Bilić DI na temu *Biblijska duhovnost za 21. stoljeće*.

Nakon ostavke dotadašnjeg tajnika Udruge Vinka Jelušića za novog tajnika izabran je Vinko Bakula. Financijsko izvješće podnio je rizničar Nenad Marijan, a izvješće Nadzornog odbora predsjednik Vinko Hrkać. Na saboru je sudjelovalo četrdesetak članova.

Pored redovitih aktivnosti Udruge članovi Predsjedništva žele i dalje ostvariti projekt nosača zvuka „Memorabilia Bosne Srebrenе“ – tekstovi iz franjevačkih kroničara, koje je odabrao Jozo Džambo, a glazbu aranžirao Ante Gelo, koji je na 23.

*Vinko Bakula,
tajnik Udruge*

saboru Udruge predstavio jedan dio snimljenog teksta s glazbom. Za realizaciju tog projekta potrebna su značajna finansijska sredstva, koja Udruga još uvijek nema.

Najavljeni inicijativa nekolicine članova Udruge iz Austrije i Njemačke da se upriliči *Laudatio* Jozi Džambi i Anti Jeličiću kao osnivateljima Udruge, na kojem bi se predstavila knjiga memoara *Ratne zabilješke 1941. - 1945* fra Josipa Markušića, nije realizirana. Predsjedništvo je na svojoj 10. sjednici jednoglasno zaključilo da se navedeno događanje treba održati, ali bez politiziranja, jer Udruga mora zadržati svoj nepolitički stav. S tim u vezi bilo je određenih nesuglasica s članstvom iz Njemačke, koje su, nadam se, razjašnjene, a prepisku između članova njemačke podružnice Udruge i Predsjedništva donosimo u ovom broju *Biltena*.

Drugo pak izvješće o radu Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko odnosi se na razdoblje od održavanja dvadeset i trećeg do dvadeset i četvrtog izbornog sabora, koji je održan 23. listopada 2021. u samostanu sv. Ilike franjevaca Bosne Srebrenе u Sopnici, Sesvete.

Dvadeset i treći sabor Udruge održan je 20. lipnja 2020. godine u Franjevačkom samostanu Hercegovačke franjevačke provincije u Dubravi u Zagrebu u posebnim okolnostima pandemije. Na saboru su u izvještajima tajnika, rizničara i predsjednika Udruge predstavljene redovite aktivnosti Udruge, a predsjednik Nadzornog odbora izvjestio je kako Udruga djeluje sukladno statutarnim odredbama. Na ovom saboru sudjelovalo je 48 članova Udruge.

Svetu misu predvodio je i propovijedao fra Mile Babić, a koncelebrirali su fra Ivan Nujić, fra Božo Lujić, fra Svetozar Kraljević i Stanko Mikulić, trajni đakon. U ime Franjevačke provincije Bosne Srebrenе nazоčne članove Udruge pozdravio je prof. dr. sc. fra Mile Babić, koji je održao i prigodno plenarno predavanje *Bosanski franjevci reformatori kršćanstva*. U ime Franjevačke klasične gimnazije iz Visokoga pozdravnu riječ uputio je fra Ivan Nujić, a u ime bratstva iz franjevačkog samostana sv. Ilike u Sopnici / Sesvete nazоčne je pozdravio vikar fra Stipo Karajica. Pozdrav u ime hercegovačkih franjevaca i franjevačkog samostana u Dubravi uputio je domaćin, gvardijan fra Svetozar Kraljević. Svoje dojmove o Visokom i njegovim fratrima biranim riječima opisao je fra Adolphe Aganze Ntamwenge, bogoslov iz Konga koji je u Visokom učio hrvatski jezik.

U posljednje dvije godine umrli su članovi naše Udruge prim. dr. Anto Dugonjić, prof. dr. sc. fra Božo Lujić, dr. sc. fra Ivan Ševo, dr. Anto Pavlović te profesori koji nisu bili članovi Udruge prof. dr. sc. fra Miro Vrgoč koji je predavao kolegije iz dogmatske teologije na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, te prof. dr. dr. sc. fra Serafin Hrkać koji je predavao klasične jezike u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Prije samog objavlјivanja ovoga dvobroja *Biltena* umro je član naše Udruge Ivan Periša iz Livna.

Od posljednjeg sabora našoj Udrudi pristupilo je četvero novih članova odnosno članica koje su završile Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom, a studiraju u Zagrebu: Magdalena Bilkić, Martina Dužnović, Marina Jurić i Sara Pezer.

Financijski izvještaj za 2019/2020. godinu

Sukladno uputama financijskih institucija i praksi financijski izvještaj na ovo-godišnjem saboru Udruge odnosiće se na vrijeme prošle 2019. kalendarske godine. Ovogodišnji izvještaj odnosi se na period od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2019. godine.

Financijsko stanje u protekloj kalendarskoj godini, 2019. izgleda ovako:

Od članarina, utržaka sabora, donacija i kamata u protekloj godini prikupljeno je 4.610,00 kn. Od toga su kamate 0 kuna, primljena članarina i utržak sabora iznosi 2.610,00 kn, a uplata donacija gospodarstvenika članova Udruge iznosi 2.000,00 kn.

Ukupni trošak za proteklu godinu iznosio je 6.407,94 kn. Od toga je hladni pogon stajao 542,60 kn, platni promet iznosio je 430,04 kn, Bilten dvobroj 20-21/2019. stajao je 2.000,00 kn, dok je za održavanje 22. sabora UĐFKG u 2019. godini, božićni domjenak i sjednice predsjedništva utrošeno ukupno 3.435,30 kn.

Imajući u vidu postojeća sredstva naše Udruge (ostala iz prethodnog razdoblja) na bankovnom računu Udruge na dan 31. prosinca 2019. godine bilo je 3.698,00 kn.

Mislim da članstvo može više i može bolje.

Jasno je vidljivo da Udruga financijski preživljava zahvaljujući vama članovima koji se odazovete na sabor Udruge i koji onda ovdje svojim prilozima podebljate ovaj iznos te zahvaljujući našim privrednicima članovima Udruge.

Stoga će i ove godine ponoviti, kao i dosada: pozivam članove i prijatelje Udruge da svojim uplatama članarine i svojim donacijama podupru društveni i kulturni rad Udruge. U tu svrhu navodim broj žiro-računa Udruge odnosno IBAN Udruge u Privrednoj banci Zagreb: HR622340 00911101 5237 6.

Na kraju zahvaljujem svim dobročiniteljima, prijateljima i članovima naše Udruge na doniranim sredstvima.

*Nenad Marijan,
rizničar Udruge*

Zagreb, 01. lipnja 2021. godine

Izvještaj Nadzornog odbora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba

*Vinko Hrkać
Ivica Brkičić
Leonardo Jolić*

Nadzorni odbor Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko, sukladno obvezi utvrđenoj člankom 26. Statuta Udruge, obavio je 10. listopada 2021. nadzor rada tijela naše Udruge.

Pregledom evidencijskih knjiga i finansijske dokumentacije Odbor je utvrdio da su tijela Udruge časno i odgovorno, sukladno ovlastima i obvezama utvrđenim Statutom, izvršili svoje zadaće.

Novčana sredstva koja su prikupljena od članarine i sponzorstva utrošena su u ostvarivanje planiranih projekata i humanitarnih ciljeva Udruge.

Ovom prigodom odbor zahvaljuje tijelima Udruge na savjesnom i odgovornom radu.

Zagreb, 23. listopada 2021.

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Bogovićeva 1/I (Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr

Zagreb, 02. lipnja 2020.

P o z i v n i c a

DVADESET TREĆI SABOR UDRUGE

ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO IZ ZAGREBA

Franjevački samostan Hercegovačke franjevačke provincije

i crkva Bezgrješnog začeća BDM

Avenija Gojka Šuška 2 - Dubrava

10 000 ZAGREB

20. lipnja 2020. godine

Dnevni red:

- 10.00 sati: okupljanje (na gore navedenoj adresi) članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba
- 10.30 sati: Sveta misa (misno-molitveno zajedništvo članova Udruge)
- OTVARANJE SABORA – pozdravna riječ gostiju
- glazba: duhovni sastav RiM
- Prof. dr. sc. Fra Mile Babić: „Bosanski franjevci reformatori kršćanstva“
- IZBOR RADNOG PREDSJEDNIŠTVA
- Izvještaj tajnika Udruge
- Izvještaj rizničara Udruge
- Izvještaj Nadzornog odbora Udruge
- Izvještaj predsjednika Udruge – pogled i djelovanje Udruge u narednom razdoblju
- Rasprava o izvještajima i njihovo usvajanje
- Glazba: Duhovni sastav RiM
- Razno
- Završetak Sabora u 13.00 sati te zajednički objed uz druženje

Predsjedništvo moli članove Udruge da se za sve informacije koje su povezane uz održavanje Dvadeset i trećeg (23.) sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko i druženja njenih prijatelja i članova obrate *rizničaru Udruge Nenadu Marijanu na mob.: 00385 99 671 1562 ili na e-mail: nmarijan@mup.hr, tajiku Udruge Vinku Bakuli na mob.: 00385 914563805 ili na email: vbakula@mup.hr ili predsjedniku Udruge Mati Topiću na mob.: 00385 91 455 4649 ili na e-mail: mtopic@mup.hr.*

NB! Također vas molimo da nas, najkasnije tjedan dana prije održavanja Sabora, obavijestite o svom sudjelovanju na ovogodišnjem druženju kako bismo sve primjerno organizirali. Nadamo se da će „visočki susret“ u Zagrebu biti dan molitve, radoći i susreta prijatelja i članova Udruge.

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Bogovićeva 1/I (Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr

Z A P I S N I K

s Dvadeset i trećeg sabora Udruge
đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu

Mjesto: Franjevački samostan, Avenija Gojka Šuška 2. Dubrava, Zagreb

Vrijeme: 20. lipnja 2020. godine u 10.30 sati

Dnevni red:

1. Otvaranje Sabora (pozdravna riječ gostiju i glazbena točka)
2. Izbor radnoga predsjedništva
3. Izvješće tajnika Udruge
4. Izvješće rizničara Udruge
5. Izvješće Nadzornog odbora Udruge
6. Izvješće predsjednika Udruge
7. Rasprava o izvješćima i njihovo usvajanje
8. Razno
9. Glazbena točka i zaključenje Sabora

Nazočni na Saboru: u privitku ovoga Zapisnika

Za zapisničara je glasovanjem određen Ivica Pavlić

Ad 1)

Predsjednik Udruge Mato Topić biranim je riječima pozdravio sudionike na go-
dišnjem izvještajnom Saboru Udruge, zaželio uspješan rad i konstruktivne prijed-
loge te pozvao duhovni vokalni sastav RiM da nas pjesmom uvedu u rad Sabora.
Sudionike Sabora srdačno su pozdravili: fra Svetozar Kraljević, gvardijan samo-
stana Hercegovačke franjevačke provincije, fra Stipo Karajica, vikar franjevač-
kog samostana Sv. Ilije u Sesvetskoj Sopnici i župni vikar u župi sv. Marije An-
đeoske u istom mjestu, dr. sc. fra Mile Babić, u ime Franjevačke provincije Bo-
sne Srebrenе i profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, fra Ivan Nuić, pro-
fesor hrvatskog jezika na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji iz Visokog, a posebi-
ce emotivno pozdrave je uputio bogoslov fra Adolphe iz Konga, koji je hrvatski
jezik naučio u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom.

Ad 2)

Predsjednik je na prijedlog Predsjedništva Udruge predložio članove radnoga
predsjedništva u sastavu: Mato Topić, Vinko Bakula, Ante Matković, Ferdo Ši-
rić i Ivan Brkičić te dao na razmatranje i druge prijedloge.

Budući da sudionici Sabora nisu imali drugih prijedloga, ponuđeni članovi radnoga predsjedništva jednoglasno su prihvaćeni. Između sebe odredili su Matu Topića za voditelja radnoga predsjedništva.

Ad 3)

Tajnik Udruge Vinko Bakula podnio je izvješće o radu Udruge u proteklom jednogodišnjem razdoblju. Izvješće je u pisanom obliku privitak ovom zapisniku.

Ad 4)

Rizničar Nenad Marijan iznio je podatke o stanju blagajne na dan 31. Prosinca 2019. godine.

Prijenos iz ranije godine je 5.496,08 kuna. Prihodi u 2019. godini bili su 4.610,00 kuna, a rashodi 6.407,00 kuna. Na računu Udruge bilo je na 31.12.2019. godine ukupno 3.699,08 kuna.

Ad 5)

U ime Nadzornog odbora Udruge izvješće je podnio Vinko Hrkać. Konstatirao je da su novci s računa racionalno trošeni i da su sve novčane transakcije izvršene sukladno zakonu i Statutu naše Udruge.

Ad 6)

Predsjednik Udruge Mato Topić podnio je izvješće o radu Udruge u proteklom jednogodišnjem razdoblju (lipanj 2019. - lipanj 2020.). Predsjednikovo izvješće nalazi se u pisanom obliku u privitku ovoga zapisnika.

Ad 7)

U raspravi o podnesenim izvješćima nije bilo kritika ili pohvala vrijednih da se ovdje zabilježe. Predsjednik (predsjedavajući radnog predsjedništva) ponudio je zatim izvješća na usvajanje, koja su jednoglasno prihvaćena.

Ad 8)

Pod ovom točkom dnevnoga reda bilo je nekoliko digresija i prijedloga o radu naših ograna (podružnica) u Njemačkoj i Austriji, u Bosni i Hercegovini te o projektima koji su u tijeku ili su u planu za buduće vrijeme.

Ad 9)

Na koncu duhovni vokalni sastav RiM otpjevao je prigodnu pjesmu nakon čega je predsjedavajući zaključio 23. Sabor i pozvao sve sudionike na prigodno druženje.

Zapisničar:
Ivica Pavlić

Predsjednik UDFKGV:
Mato Topić

Obraćanje predsjednika UĐFKGV iz Zagreba Mate Topića (20. lipnja 2020) – smjernice djelovanja Udruge u narednom razdoblju

Poštovani članovi i prijatelji Udruge!

U izvještaju tajnika Udruge imali ste priliku čuti o radu Udruge u prethodnoj godini. Stoga će se ja, referirajući se na neke naglaske toga izvještaja, a kako se izvještaji ne bi preklapali, usredotočiti na ono što Udruga planira raditi u narednoj godini.

Prije toga osvrnut ću se na ono bitno, a to je da je naša Udruga vrijednosna, što će reći da pronosi one vrijednosti koje smo dobili kroz vrijeme provedeno u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Posebno se osvrćući na ono kulturno, vjersko, svjetonazorsko, domoljubno-narodno i intelektualno. Hoću reći da vrijednost naše Udruge jesu članovi Udruge i svi naši bivši i sadašnji profesori, simpatizeri, prijatelji i kolege s kojima smo međusobno povezani i s kojima nas veže upravo ovaj duh odgoja u aspektima koje sam gore spomenuo.

Zato u tom duhu želim i očekujem daljnju suradnju, angažman i eksploziju tog duha u provođenju naših planova i programa.

Znači, u narednom razdoblju, naredne godine fokus našega djelovanja i dalje će biti sjećanje na naše fratre profesore, đake i prijatelje te simpatizere ovih vrijednosti koje sam spomenuo. Bit će to praćenje i promocija izdanja o našoj Franjevačkoj gimnaziji i njezinim članovima te praćenje drugih kulturni događanja.

Uz to budući da vrijeme brzo teče, a mi starimo, mislim da moramo staviti na glasak na okupljanje i privlačenje mlađih naraštaja, tj. mlađih članova, što mislim da u zadnje vrijeme nedovoljno činimo, kako bi u ova „drugačija vremena“ mlađi naraštaji doprinijeli nastavku djelovanja naše Udruge te obogaćenju sadržaja i „novoga duha“.

Naime mišljenja smo kako bi, za aktivniji i prisutniji život naše Udruge među članovima, a i u našem narodu i kulturi, trebali uspostaviti neke stalne dopisnike odnosno dopisništva i pronaći osobe koje bi slale izvješća o događanjima i djelovanjima u Udrugu. To je obveza ne samo predsjedništva Udruge nego i svakoga člana Udruge. Time bi članovi bili upućeniji u sam rad i u stanje Udruge i naše Franjevačke klasične gimnazije i profesora, a to je jedan od bitnih ciljeva Udruge.

Smatramo isto tako potrebnim produbiti suradnju među članovima Udruge, čemu ćemo u narednom periodu posvetiti veću pozornoost nego u prethodnom razdoblju. Stoga, evo već danas sve vas pozivam, ukoliko netko ima kontakte s našim članovima, a nisu tu prisutni, bilo da nisu mogli doći ili nisu dobili pozivnice, neka nam (Predsjedništvu) dostave njihove e-mail adrese ili brojeve mobitela. Mislim, iz dosadašnjega iskustva i rada u Predsjedništvu Udruge da se, upravo zbog neinformiranosti, znaju dogoditi kratki spojevi u komunikaciji s članstvom. Stoga nam je prioritet povezanost i dostupnost kako bismo jedni druge bolje razumjeli i kako bismo

*Mato Topić,
predsjednik*

mogli skupa još jače, ispravnije i bolje djelovati. Naglašavam da je jedan od bitnih ciljeva Udruge okupljanje i povezivanje nas bivših đaka Franjevačke klasične gimnazije.

Sljedeće na što bih htio staviti naglasak i ovdje vas sve prisutne podsjetiti i pozvati jesu započeti, ali još nisu dovršeni projekti Udruge.

Iako su članovi Udruge i podružnica iznjedrili svojim radom nekoliko naslova, kao i drugih kulturnih projekata, neki projekti ipak nisu dovršeni. Spomenut ću jedan od njih, a to je izdanje CD-a *Memorabilie Bosne Srebrenae*, koji je urađen, ako se ne varam, s oko 99% materijala. Smatramo da preostali dio treba završiti kako bi projekt ugledao svjetlo dana. Napominjem usput da su za dovršetak ovoga projekta potrebna i dodatna, pa usudit ću se reći, s obzirom na materijalno stanje računa Udruge, i značajna finansijska sredstva. No premda ta sredstva nisu mala, zbog truda kolega i članova Udruge koji su utrošili svoje vrijeme i rad, ne smijemo i nećemo odustati od stopostotne realizacije ovoga projekta. Naglašavam još jednom, ta finansijska sredstva nisu mala i zanemariva, naprotiv.

Ovdje navodim još *Bilten* Udruge. On je naše glasilo i naše ogledalo, bilo da govori o našem radu ili o slici nas i angažmana naših članova i simpatizera. Ovogodišnji (22) broj *Biltena* još nismo izdali. Razlozi tomu su okolnosti u kojima smo se našli glede pandemije koronavirusa te nedostatan broj članaka i angažmana.

Cilj nam je da ovaj novi broj (22) *Biltena* izdamo što prije. Zahvaćeni proteklim događajima svjetske pandemije, kao i potresima u našem gradu Zagrebu, pokušat ćemo ga obogatiti prilozima ovih tema. Molim članove Udruge neka se, tko za to ima smisla, volje i ljubavi, angažiraju i dostave članke uredništvu čim prije. Bilo da pišu o događajima u svojoj sredini, o životima nekih članova, o znanstvenim, kulturnim ili nekim likovnim i umjetničkim temama. Svi članci su dobro došli, ma tko ih pisao, sve ćemo objaviti u *Biltenu*.

Primjećuje se u životu ljudi, pa tako i naših članova, jedna doza uspavanosti ili manje želje za aktivnošću, pa slobodno ću reći da se stječe dojam da se skoro ništa i ne radi. Ne ulazeći ni u kakve polemike, Predsjedništvo Udruge smatra kako je sada, nakon prolaska pandemije, nakon potresa, nakon nekoga zamora ili indiferentnosti, kako je sada vrijeme da se kao članovi probudimo, trgnemo i pokažemo onaj duh jedinstva, rada i bogatstvo talenata koje smo razvili upravo radeći i učeći u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Ujedinimo svoje razvijene talente sa svojim životnim iskustvom i ljubavlju koju nosimo u sebi prema Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji i jedni prema drugima.

Na kraju se koristim prilikom da zahvalim našim prijateljima i „udomiteljima“ u pogledu održavanja sjednica Predsjedništva Udruge, Hrvatskom kulturnom društvu Napredak – Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu, na čelu s gosp. Draženom Vikić Topić i gosp. Goranu Štrbcu i njihovim suradnicima, zahvaljujem Josipu Pokrajčiću za uređenje WEB stranice, zahvaljujem kulturnim djelatnicima za rad na *Biltenu*, svima urednicima i autorima priloga, zahvaljujem na likovnom uređenju i ilustracijama akademskoj slikarici gđi Leili Michieli Vojvoda i tehničkim urednicima akademskom slikaru gosp. Vlatku Blažanoviću i Ivi Mađoru.

I na kraju, hvala donatorima! Praksa je da se poimence osobno i javno zahvalimo onim donatorima koji uplate donaciju preko 1.000,00 kuna. Stoga dok svim članovima zahvaljujem na uplaćenoj članarini i na drugim prilozima, posebno zahvaljujem za donaciju gosp. Anti Franjičeviću i gosp. Ferdi Širiću za uplaćeni iznos i pomoć Udrudi. Isto tako zahvaljujemo i gosp. Milanu Hercegu za piće koje svake godine daruje povodom sabora Udruge za ručak i okrepnu.

I konačno zahvaljujem još jednom Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji i gvardijanu ovoga samostana fra Svetozaru Kraljeviću na srdačnom bratskom gostoprимstvu i nesebičnosti koju su nam podarili i ove godine, davši nam prostore u ovome samostanu na korištenje. Hvala!

Bosanski franjevci reformatori kršćanstva

Prof. dr. sc. fra Mile Babić

Najnovija povjesna, sociološka, filozofska, povijesnoumjetnička i teološka istraživanja pokazuju da reforme koje se javljaju u zapadnom (latinskom) kršćanstvu od 1450. do 1650. imaju svoj početak u srednjem vijeku, od kraja 11. do 13. stoljeća, tj. od pape Grgura VII. (1073–1085). Njegovu revoluciju Harold Berman naziva grgorovskom revolucijom. Težnja za obnovom Crkve dolazi u srednjem vijeku odozgo i odozdo: od hijararhijsko-klerikalne Crkve i od laika, laičkih pokreta i prosjačkih redova (franjevaca i dominikanaca). Tada se javlja kristocentrična pobožnost, po kojoj se kršćanski život sastoji u praktičnom nasljedovanju Isusa Krista. Sv. Franjo Asiški (1182–1226) želio je *gol naslijedovati gologa Krista (nudus nudum Christum sequi)*. Po sudu mnogih, Franjo se u dosadašnjoj povijesti spasenja najviše približio Isusu Kristu. Riječ *re-forma* onim *re-* izražava povratak k izvorima (*reditus ad fontes*), tj. povratak Isusu Kristu, njegovoj formi života koja je mjerodavna za sve kršćane. Time je rečeno da je forma života (ortopraksija) važnija od ortodoksije. Otkako je postalo državna religija (g. 380. po Kristu), kršćanstvo se stalno trudilo oko čistoće doktrine (nauka), a zanemarivalo je čistoću života (što je trebalo biti važnije). Treba reći da i temeljni ekleziološki princip glasi *Ecclesia semper reformanda est* [Crkva se mora trajno reformirati], što znači da se mora uskladiti s mjerodavnom formom kršćanskoga života, a to je forma života Isusa i njegovih učenika.

Franjo Asiški želi reformirati Crkvu vraćajući se logici Isusova Evandelja, koja se sastoji u tome da se protiv zla bori tako što se čini dobro, tako što se dobro čini svima: prijateljima i neprijateljima, dobrima i zlima. Mnogi kršćani i danas samo govore *protiv* i iscrpljuju se govoreći *protiv*, slikovito rečeno, stalno proklinju tamu, a neće da zapale barem jednu malu svijeću. Kad čovjek stalno govori i radi *protiv*, onda vremenom postaje istovjetan svome neprijatelju. To znači da se zlo ne može pobijediti zlom, nego dobrom. U Nepotvrđenom pravilu (17,19) Franjo kaže: „I kada vidimo da ljudi govore ili čine zlo ili Boga hule, tada ćemo mi dobro govoriti i dobro činiti i Boga hvaliti.“ Franjo nigdje ne spominje heretike i nigdje ne govori protiv njih. Na heretičke negativnosti Franjo odgovara na evanđeoski način tako što pozitivno govori o onome o čemu heretici govore negativno. Franjo zastupa ljubav kao samoponiznost, kako je to naučio od Isusa Krista. On želi biti *podložan svakom stvorenju i svakom Božjem stvorenju zbog Boga i radi Boga, jer Bog to hoće*. Franjo želi biti *manji (minor)*, brat, i to samoponiženje on doživjava i prakticira kao proces koji nikada ne prestaže. Boga kao samoponiznost otkrio mu je Isus Krist.

U odnosu prema muslimanima Franjo prakticira ljubav kao samoponiznost. On ne želi nikakve prepiske ni svađe s muslimanima, nego maksimalnu poniznost kršćana, da kršćani budu *podložni svakom stvorenju zbog Boga* i da priznaju svoj kršćanski identitet. To je prvi način ponašanja prema muslimanima. Drugi način ponašanja prema njima sastoji se u tome da im navijestite Božju riječ samo ako braća uvide da se to sviđa Gospodinu. Duh Gospodinov je Duh slobode i ljubavi, i to ljubavi kao

samoponiznosti, koji drugoga ne želi spasiti protiv njegove volje. Temeljna vizija Franje Asiškoga bila je vizija bratstva i sestrinstva ne samo svih ljudi, nego i svih Božjih stvorenja u svemiru, jer su sva stvorenja braća i sestre *po stvorenosti*. Samo nai-me oni koji su svjesni ontološke razlike između Stvoritelja i stvorenja jesu religiozni. Njih odlikuje *simplicitas* [jednostavnost srca], *paupertas* [siromašnost kao otvorenost za Boga Stvoritelja i njegova stvorenja, a ne za vlastitu korist] i *humilitas* [ljubav kao poniznost].

Veliki srednjovjekovni franjevci nastojali su viziju Franje Asiškoga razviti i razraditi u filozofskom i teološkom smislu. Samo da ih spomenem: Aleksandar Haleški, Roger Bacon, sv. Bonaventura, Petar Ivana Oliva, Ivan Duns Škot, Vilim Ockham (William of Occam) i Rajmund Lulski (Raimundus Lullus). Oni su ideju stvaranja razradili i naglasili ontološku (beskonačnu) razliku između Stvoritelja i stvorenja. Za njih je ideja slobode uzvišenija od ideje nužnosti. Oni su istaknuli neizmjernu Božju slobodu i neizmjernu Božju ljubav kao samoponiznost te pokazali kako iz najveće slobode nastaju najveća ljubav i najveća obveza. Oni su uvidjeli da je Bog stvorio svakoga čovjeka slobodna i originalna tako da je svaki čovjek neponovljiv, nesvediv, nezamjenjiv i nezastupljiv te različit od drugih. Čovjek kao individuum najsavršenija je realnost na ovoj zemlji i nitko ga nema pravo ugrožavati ni uništavati.

Od velikih bosanskih franjevaca koji su se približili Isusu Kristu odnosno njegovoj formi života i tako postali reformatori kršćanstva navodim za ovu priliku četvoricu: fra Andjela Zvizdovića, fra Jurja Dragišića, fra Matiju Divkovića i Ivana fra Franu Jukića.

Susret fra Andjela Zvizdovića (1420–1498) sa sultanom Mehmedom II. Osvajачem tema je mnogih tekstova i interpretacija. Ali vrlo je važno ukazati na paralelizam koji postoji između susreta sv. Franje sa sultanom Malikom al-Kamilom 1219. za vrijeme Pete križarske vojne u Egiptu i susreta fra Andjela Zvizdovića sa sultandom Mehmedom 1463. u Bosni. Ovi susreti pokazuju da kustos bosanskih franjevaca Andeo Zvizdović ostaje vjeran evanđeoskoj logici poput sv. Franje, tj. logici dobrote i samoponiznosti. To je susret dvojice nosilaca onodobne najveće svjetske moći s dvojicom nosilaca najveće svjetske nemoći, tj. ljubavi kao samoponiznosti (Fil 2,7: *kenosis*). Naslijedujući Isusa Krista, sv. Franjo i fra Andeo bili su uvjereni da ljubav kao samoponiznost može obratiti svaku vojnu i političku moć, ali ne može obratići *svetu moć*, tj. moć koja samu sebe apsolutizira. I pobednici i pobijedeni, i tlačitelji i potlačeni jednako su udaljeni od svoje biti koja se zove sloboda. Čovjek može biti slobodan u pravom smislu ako su svi ljudi slobodni.

Juraj Dragišić (1445–1520) rođen je u Srebrenici (lat. *Argentina*). Nakon osman-skog osvojenja Bosne Dragišić bježi 1462. iz Srebrenice u Jajce, iz Jajca u Zadar, a oda-tle u Italiju, gdje završava teološki studij. Nakon svećeničkoga ređenja 1469. odlazi u Rim i prestaje biti franjevac opservant, a postaje franjevac konventualac, jer su mu konventualci pružali bolje uvjete za znanstveni rad. God. 1472. odlazi na teološko-filozofsko usavršavanje u Pariz i na Oxford. Kasnije je u Firenci bio regens tamošnjega učilišta i postao provincijal toskanske Provincije. Papa Julije II. imenuje ga 1507. biskupom grada Cagli, a 1512. naslovnim nadbiskupom nazaretskim sa sjedištem

pokraj grada Barleta. Sudjelovao je na Petom lateranskom koncilu (1512–1517) na koji je uputio svoj prijedlog za reformu julijanskoga kalendara. Preminuo je 1520, a njegov prijedlog za reformu kalendara usvojen je 1581.

Dragišić je bio jedan od najučenijih i najobrazovanih ljudi svoga vremena, jedan od vodećih filozofa i teologa svoje epohe. Bio je izbjeglica i prognanik iz Bosne te za vrijeme cijelog svog života branio je izbjegle i proganjene. Zauzimao se za grčke kršćane koji su bježali ili bili progonjeni od osmanske vlasti kad je Carigrad („drugi Rim“, centar Bizantskog Carstva) pao pod osmansku vlast 1453. Taj je događaj izazvao traumu među zapadnim kršćanima. Bazilije Bessarion (od 1439. kardinal Svetе Rimske Crkve) također je bio izbjeglica i prognanik iz Carigrada, koji je želio uspostaviti mir između istočnih (grčkih) i zapadnih (latinskih) kršćana. Bio je prijatelj Nikole Kuzanskoga (1401–1464) koji se također zauzimao za jedinstvo kršćana. I kardinal Bessarion, i Nikola Kuzanski, i Juraj Dragišić slažu se u tome da se jedinstvo i reforma kršćanstva događaju vraćanjem izvornoj i mjerodavnoj formi života, a to je forma života Isusa i njegovih učenika. Kad je aristotelovac Georgij iz Trapezunta napao kardinala Bessariona optužujući ga da zastupa platonizam, Dragišić ga je uspješno obranio u svom spisu *Obrana kardinala Bessariona*. U znak zahvalnosti kardinal Bessarion nazvao je Dragišića *Benignus [Dobroćudni]* te se za vrijeme cijelog svog života zauzimao za Dragišića.

Dragišić je branio i Židove koji su nakon 1492. doseljavali u Firencu i njihove knjige te branitelja njihovih knjiga, glasovitoga njemačkoga humanista i hebraista Johanna Reuchlina. Uspješno je branio Giovannija Picca della Mirandolu (jednoga od najučenijih renesansnih filozofa i osumnjičenika za herezu) i Girolama Savonarolu (velikoga reformatora Katoličke Crkve, također optuženika za herezu). Dragišić je bio glasovit propovjednik u dubrovačkoj katedrali od 1496. do 1500. U Dubrovniku je napisao obranu Savonarole pod naslovom *Proročka rješenja* i svoje glavno djelo *O andeoskoj naravi*. Bio je vrhunski kršćanski humanist koji je živio u skladu s evanđeoskim principom što ga je formulirao Isus Krist: „Zaista, kažem vam, što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 25,40).

Fra Matija Divković (1563–1631) pisao je bosancicom (bosanskom cirilicom) i u tiskari Petra M. Bertana sam za svoje knjige lijevao slova i osmišljavao grafička rješenja. God. 1611. objavio je djela *Nauk krstjanski* i *Sto čudesna te Besjeda* i tzv. mali *Nauk*, koji je do 1738. objavljen dvadesetak puta, i to u dvije varijante, opsežnoj i skraćenoj.

Divković se rodio 1563. (te je godine zaključen Tridentinski sabor), a umro je 1631. U tom su se razdoblju vodili nemilosrdni ratovi među kršćanskim konfesijama: katolicima i protestantima. Tada je vrijedila deviza *cuius regio eius religio* (‘čija regija njegova religija’). I Lutherova reformacija (1517) i katolička reformacija (nazvana protureformacijom) po mom sudu su više protureformacije nego reformacije, što znači da su više usmjerene jedna protiv druge nego što su usmjerene na izvornu, evanđeosku formu života, na *vita apostolica et evangelica*. Vraćanjem na mjerodavnu formu života započinje reformacija kršćanstva, što je najjasnije pokazao sv. Franjo Asiški. Divković se u svojim djelima vraća *apostolskoj* i *evanđeoskoj* formi života, tj. Isusu Kristu i njegovim učenicima. On ni s kim ne ulazi spor: ni s protestantima, ni

s pravoslavcima, ni s muslimanima. Divković pozitivno izlaže kršćanski nauk. Njegov je govor određen pozitivnom evandeoskom logikom, koja izbjegava osuđivanje drugih. Ivana Mikulić je usporedila Divkovićev katekizam *Nauk krstjanski* s katekizmom Ivana Grličića *Put nebeski* i došla do uvida da je Divkovićev govor o vjeri i drugim aspektima ljudske svakidašnjice određen pozitivnom evandeoskom logikom koja izbjegava osuđivanje drugih.

Divković poziva kršćane da najprije sude samima sebi: „Ne sudite da ne bude te suđeni!“ (Mt 7,1). On ističe da ima mnogo kršćana, ali je malo dobrih kršćana, jer su mnogi samo po imenu kršćani, ali ne i po djelu; za njega su kršćani oni koji Isusa Krista nasleduju djelom, jer Divković – poput sv. Franje – želi *gol nasljedovati gologa Krista*.

U predgovoru *Besjedama* Divković ističe mir kao središnju ideju, jer u tom vremenu kršćani katolici i kršćani protestanti vode nemilosrdne i krvave ratove. On veli da je Isus Krist želio da njegovi učenici šire mir, to je želio i sv. Franjo, a to želi i on, „nedostojan sluga i brat vaš“. Bog je, po Divkoviću, svojim neprijateljima (grešnicima) poslao novoga Adama, Isukrsta, da uspostavi mir između Boga i čovjeka. Kao što Bog ljubi svoje neprijatelje, tako i pravi kršćani, po Divkoviću, trebaju ljubiti svoje neprijatelje. Mir između Boga i čovjeka pretpostavka je mira među ljudima i mira u čovjeku. Kršćanski put jest put samoponiženja, odricanja od svake moći (*kenosis*), jer je Isus došao gol i bos na ovaj svijet i gol umro na križu.

Temeljni stav Ivana fra Frane Jukića (1818–1857) prema životu i smrti te prema zahtjevima humanosti i Božjim bezuvjetnim zapovijedima (prema zahtjevima Božjega kraljevstva) najbolje se očituje u njegovu tekstu na početku njegova putopisa pod naslovom *Putovanje iz Sarajeva u Carigrad* kad su ga u tri sata poslije ponoći, nakon tri i pol mjeseca provedena u zatvoru (od 17. siječnja do 3. svibnja 1851), dva stražara i jedan kaplar poveli u zatvor u Carigrad, koji glasi: „Stanja tužnega nije moglo biti od moga: bolest dvomjesečna, tuga i žalost učinile su me više smrti nego čovjeku prilična; bez novcah u neprijateljskih i krvničkih rukuh! Što je bilo drugo falilo? – smrt! Ali ova se je više klonula od mene, nego ja od nje. Vidio sam da je Bog drugo samnom odredio: *da moram podnosići!* Samo Bože dragovoljno, i svetu tvoju pomoći ponizno molim: *hic ure, hic seca, tantum in aeternum parcas!* bila mi je molitva.“ Navedena molitva otkriva Jukićevo bezuvjetno povjerenje u Boga (tj. u Božju providnost). Glagol *urere* (‘paliti, spaliti, spržiti, slikati ognjem, isušiti paljenjem, mrazom opaliti, užeći, raspaliti, izazivati, tlačiti, mučiti, uništavati, zatirati, opustošiti’) izražava da je Jukić spremno podnosio sve nepravde na ovoj zemlji, tj. sva mučenja i sasijecanja (*hic seca ‘ovdje sijeci’*), ali s nadom da će ga Bog sačuvati za vječnost, za vječni život (*tantum in aeternum parcas ‘samo me za vječnost sačuvaj’*).

Na kraju svoga proglosa *Želje i molbe krstjana u Bosni* Jukić tvrdi sljedeće: „Na ove ‘želje i molbe’ više hiljadah Vaših podložnikah podpisalo bi se, ali ne smije! Mi smo više putah tamo do Vašeg prestolja slali naše ljude, koji su većom stranom od mjestnih vezirah poubijani, a mnogi ni danas ne smiju u svoju otačbinu doći zato, što su se usudili vama molbe podnijeti ol na njih se podpisati“. Jukić je dakle znao da su mnogi iz svoje domovine Bosne protjerani i poubijani zato što su očitovali svoje

želje za pravdom i slobodom. Svoje je *Želje i molbe* napisao 1. svibnja 1850. Kao franjevac bio je uvjeren da Bog hoće dobro svakome čovjeku i svakom svome stvorenju. Zato biti na Božjoj strani znači istodobno biti na strani njegovih stvorenja. Tko je sebičan, tko nije svjestan da je život dobio kao Božji dar, tko želi svoj život sačuvati na tuđi račun, on će taj život izgubiti, jer se život umnaža nesebičnim davanjem, a ne oduzimanjem tuđeg života. Tko nesebično daje svoj život radi Evandželja, radi Isusa Krista, tj. radi pravde, istine i ostalih vrijednosti Božjega kraljevstva, on će svoj život spasiti, dobit će ga u punini, dobit će vječni život (usp. Lk 9,24).

U svojoj temeljnoj molitvi Jukić duboko vjeruje da ga smrt neće i da je Bog za njega nešto drugo odredio: „da moram podnositи“; „ovdje pali, ovdje sijeci, samo me sačuvaj za vječnost“. Time je jasno rečeno da se u vječnost ulazi preko križa. *Neka bude Božja volja* – to je Jukićev stav – jer on vjeruje da Bog bolje nego on zna što je dobro za njega. Vidi se da Isusa Krista želi nasljedovati po uzoru na sv. Franju Asiškoga: svojim neprijateljima želi dobro kako je to i Isus želio. Dobro zna da oni koji žele pravdu i mir dobivaju kaznu: tamnicu, mučenje i smrt. Nadamo se da će doći vrijeme kada ćemo mi ljudi i cijelo čovječanstvo – zahvaljujući prošlim i budućim Jukićima – dobre ljude poštovati i nasljedovati, a ne progoniti ih i ubijati.

Poziv članovima naše Udruge na konkretnu solidarnost

Poštovani članovi i prijatelji Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba! U ovom trenutku epidemije i pandemije koronavirusa, koja nas je sve 'zarobila', razmišljamo kako biti blizu bolesnima, siromašnima, usamljenima? Kako pomoći svim potrebitima? Kako biti solidaran s medicinskim i lječničkim osobljem i svima onima koji služe najpotrebitijima i najugroženijima, bolesnicima od koronavirusa, a i drugim bolesnicima. Ovo je trenutak, vrijeme u kojem smo, prema mogućnostima, svi pozvani na solidarnost, pri čemu smo, jasno, svjesni naših ograničenja.

Ovom prigodom pozivam sve članove i prijatelje Udruge koji to mogu, i žele, na solidarnost i pomaganje našim bivšim đacima Franjevačke klasične gimnazije u Visokom – a što je i jedan od osnovnih ciljeva naše Udruge. Pozvani smo i na konkretnu solidarnost. Naime na solidarnost smo pozvani, kao Udruga, dopisom ravnatelja Franjevačke klasične gimnazije iz Visokog. Ravnatelj se obratio predsjedniku Udruge s pozivom na solidarnost u vidu stipendije za jednu učenicu koja je završila Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Učenica je rođena 2001. u Livnu, Bosna i Hercegovina, završila Osnovnu školu "Omer Mušić" i Glazbenu školu "Katarina Kosača Kotromanić", a u ljeto 2020. godine završila je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Tijekom pohađanja FKG-a boravila je u Konviktu. Trenutno je upisana na prvu godinu redovitog Integriranog preddiplomskog i diplomskog studija Poslovne ekonomije na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Za vrijeme studija smještena je u Studentskom domu Stjepan Radić, a zbog trenutne pandemije sve obveze prema fakultetu izvršava online. Tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja bila je odlična učenica s primjernim vladanjem te je bila uključena u više različitih izvannastavnih aktivnosti i projekata, a sudjelovala je i na više različitim županijskim, federalnim i međunarodnim natjecanja (matematika, fizika, grčki i latinski jezik te glazbena umjetnost). Studentica živi u Podjelavićima, župi Kraljeva Sutjeska. Zbog teške finansijske obiteljske situacije nije u mogućnosti nastaviti navedeni studij u Zagrebu, a to je bio i povod da se obrati s molbom za malu pomoć, za solidarnost kako bi uspješno nastavila put svoga obrazovanja. Za svaku pomoću, od srca zahvaljuje.

Prema uobičajenoj praksi Udruge sve vas koji želite, i možete, sudjelovati u ovoj solidarnosti i donirati sredstva molimo da uplate izvršite na račun „Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba“ - PBZ br. r. HR6223400091110152376 s naznakom – studentska stipendija. O tijeku solidarnosti i donacijama članovi Udruge bit će obaviješteni krajem siječnja 2021.

Mir i dobro!

Predsjedništvo UĐFKGV iz Zagreba
Mato Topić, predsjednik

P.s. prošle godine članovi Udruge prikupili su novčana sredstva koja su namijenjena za fond solidarnosti. Sredstva su dodijeljena studentici Sari Pezer koja je uspješno završila prvu godinu redovitog studija u Zagrebu te je o tome izvijestila Udrugu i iskreno se zahvalila na iskazanoj solidarnosti. O tome je poslala i kratku pisano obavijest u kojoj piše: „Poštovani Mato, želim Vam javiti i obavijestiti Vas da sam uspješno položila sve ispite s prve godine. Od srca zahvaljujem Vama i svima koji ste mi izašli u susret i nesebično mi pomogli na mom putu do diplome. Smatram vas jednako zaslužnim za svoj uspjeh. Velika hvala i nadam se da se vidimo uskoro! Mir i dobro.“

KORESPONDENCIJA S ČLANOVIMA NAŠE UDRUGE U NJEMAČKOJ

Zadnje dvije godine korespondencija trojice članova naše Udruge iz Njemačke i predsjedništva Udruge iz Zagreba stvorila je ozračje u našoj Udruzi u kojemu se ne promiče visočki duh ni visočke vrednote. No što se zapravo dogodilo, za to je potrebno kratko pojašnjenje. Bez ikakvog prethodnog dogovora s predsjednikom Udruge ili Predsjedništvom Udruge, u Središnjicu Udruge u Zagreb došla je dolje prilожena pozivnica „Dies academicus“. Naime predsjedništvo nije bilo uopće upoznato ni s idejom „dies academicus“ niti s mogućim sadržajem „dies academicus“, ni s vremenom kao ni mjestom održavanja „dies academicus“. Iz takve iznenadne situacije, koja nas je dovela pred gotov čin, nastala je tenzija u komunikaciji središnjice Udruge u Zagrebu i triju članova iz Njemačke. Ovdje donosimo korespondenciju u cijelosti, a na vama je, dragi članovi, da prosudite – nazovimo ovo corona-razdoblje naše Udruge, koje je, nadamo se, prošlost, ali u kojemu se prepoznaju i jasne poruke.

Dies academicus

Zagreb, 14. ožujka 2020, HKD Napredak

I. dio

Promocija knjige: Fra Josip Markušić, Ratne zabilježke 1941. - 1945.

(Jozo Džambo je veoma zaslužan za objavlјivanje te knjige.)

Nastupaju Izdavači: Drago Bojić (Franjevački samostan Jajce), Ivica Pandžić (Synopsis Zagreb) i još dva-tri... Zato se ništa ne trebamo brinuti. To će oni organizirati.

Laudatio:

? Ivo Pranjković, Nikola Žilić, Ivan Markešić, Slavko Harni ...ili...

Bilo bi dobro da netko od navedenih održi kratki govor o Anti J. i Jozi Dž., jer su oni bili od utemeljenja naše Udruge, a i simpozije organizirali. (*Još nismo nikoga pitali.*)

Nakon ovoga govora sigurno će se netko iz publike javiti i „svečare“ pozdraviti.

Gozba, razgovori i pjesma (ca. 2 sata, to ćemo još zajedno razmotriti)

II. dio

Radni sastanak: Središnjica Zagreb i Podružnica Njemačka/Austrija

Zato bi se trebali i Vi i Mi dobro pripremiti i u siječnju 2020. točke usuglasiti.

Što treba:

- Financijska sredstva – samo za domjenak, zasad nema nikakvih izdanja
- Trebaju nam moderatori i za prvi i drugi dio.
- Nemamo sponzora. Možete li Vi nekoga naći?

- Što se tiče početka i svršetka prvog dijela mislili smo angažirati Galeta - Antu Galića da nam odsvira nešto na šargiji (kao u filmu „Konjanik“). On je u tome veliki stručnjak, a bilo bi to nešto posve originalno. Obojici bi se to dopalo!
- Koncem siječnja trebamo napraviti Pozivnicu u PDFu i nešto otiskati. Računamo na osmdesetak ljudi. Zbog lakšeg organiziranja potrebna nam potvrda dolaska.
- Organizacijski odbor: Mijo Nujić, Ivan Jeleč, Ivica Brkičić, fra Luka Šarčević i Josip Andrić. Uglavnom sve pripreme idu preko Mije Nujića.

Ovo je sada sve u grubim crtama. Radit ćemo zajedno na usavršavanju.

Udruga daka
Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Bogovićeva 1/I (Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb
Hrvatska
www.udfkg.hr

Očitovanje Predsjedništva Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko u pogledu „dies academicus-a“ posvećenom utedjiteljima Udruge Josi Džambi i Anti Jeličiću

Nakon održavanja desete sjednice Predsjedništva Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko koja je 4. prosinca 2019. godine održana u Napretkovom kulturnom centru, Bogovićeva 1/I, 10000 Zagreb, Predsjedništvo Udruge očituje se kako slijedi:

- u pogledu „dies academicus“ koji bi se trebao održati 14. ožujka 2020. godine posvećen Josi Džambi i Anti Jeličiću povodom njihova 70.tog i 80.tog rođendana, predsjednik kao i članovi Predsjedništva Udruge izrazili su zadovoljstvo da se o tom dogadaju brinu članovi bivše njemačke podružnice. No, Predsjedništvo napominje kako o organizaciji „dies academicus-a“, mogućem programu i datumu održavanja nije dosada nitko komunicirao s Predsjedništvom Udruge. Predsjednik je na sjednici obavijestio članove kako ga je o tom datum izvijestio član Udruge Ivica Brkičić i kako je navedeni termin održavanja „dies academicus“ već dogovorio s Napretkom, mimo znanja predsjednika Udruge. Treba napomenuti, kako prema Statutu, Udrugu u javnosti zastupa predsjednik Udruge, a u njegovoj nemogućnosti, tajnik Udruge. Zatim je predsjednika kontaktirao Josip Andrić u pogledu prvog dijela programa koji se sastoji u tome da se predstavi knjiga „Ratni zapisi 1941-1947. fra Jozu Markušiću“ koju je priredio Jozo Džambo, a koju bi uz autora predstavili izdavač Ivan Pandžić i fra Drago Bojić. Za drugi dio programa, posvećen slavljenicima, kao i o potrebnim novčanim sredstvima za navedeni dogadjaj, trebala bi se pobrinuti središnjica Udruge u Zagrebu.
- Predsjedništvo napominje kako nije prihvatljiva komunikacija podružnica Udruge sa središnjicom Udruge u smislu „gotova čina“. Naime, do obilježavanja navedenog „dies academicus-a“ preostalo je vrlo malo vremena, a da bi se organizacijski i programski kvalitetno organizirao taj dogadjaj.
- Predsjedništvo je jednoglasno donijelo odluku kako nije suglasno s time da fra Drago Bojić predstavlja knjigu koju je priredio Jozo Džambo. Ne samo da nije suglasno, nego isključuje bilo kakvu organizaciju navedenih dogadjaja, ako u njima sudjeluje fra Drago Bojić. Udruga je vrijednosna Udruga i promiče kulturu Hrvata katolika u Bosni i Hercegovini te isključuje svaku politizaciju njenog djelovanja. Udruga uspješno djeluje, upravo jer nije dopustila bilo kakvu politizaciju njenog djelovanja. Za eventualna politička djelovanja pojedinih članova Udruge, postoje drugi forumi društvenog i političkog života kako u Hrvatskoj tako i u Bosni i Hercegovini, a i diljem svijeta.
- Predsjedništvo navodi kako za komunikaciju i organizaciju bilo kojeg kulturnog dogadjaja treba nastaviti s dosadašnjom dobro praksom Udruge, to jest da se o svim dogadjajima koji su u organizaciji Udruge, kao i za novčana sredstva koja su potrebna za eventualno održavanje kulturnih dogadjaja, treba razgovarati s predsjednikom Udruge, koji potom zajedno s Predsjedništvom Udruge donosi potrebne odluke sukladne samoj organizaciji i sadržaju dogadjaja, a prije svega sukladne Statutu Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko.

**Gemeinschaft ehemaliger Schüler und Förderer des
Franziskanergymansiums in Visoko**

**Udruga đaka i prijatelja
Franjevačke klasične gimnazije – Visoko**

Josip Andrić, Hinter den Gärten 17, 89231 Neu-Ulm, Tel.: 0049 176 57139745

Neu-Ulm, 10. siječnja 2020.

**Udruga đaka
Franjevačke klasične gimnazije - Visoko
Bogovićeva 1/1
10000 Zagreb**

Dragi kolege!

Na „Očitovanje“ Predsjedništva Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko, formulirano na sjednici Predsjedništva održanoj 4. prosinca 2019. godine, imamo potrebu i mi očitovati se i pojasniti neke stvari koje je Predsjedništvo ili kri-vo razumjelo ili interpretiralo na način koji ne odgovara činjenicama i koji štoviše svemu daje obilježe koje ne priliči Udrudi.

Naša namjera bila je da jedan od godišnjih sastanaka njemačke podružnice Udruge održimo ne u Njemačkoj, nego upravo u Zagrebu i u suradnji sa središnjicom Udruge. Namjera nam je bila da tom prigodom donešemo bilancu djelovanja Udruge, prikažemo njezin nastanak i skiciramo perspektive – sve to imajući u vidu da Udruga kao organizacija biva sve slabija i da joj praktički prijeti postupni nestanak.

Sastanak smo bili zamislili dvodijelno: u prvome dijelu bismo ponudili osnovne informacije o Udrudi, povezano s kulturnim programom koji bi sadržajem bio prikladan za šиру publiku, a ujedno bio i odraz našeg djelovanja.

Drugi dio bio bi „radni“ i na njemu bi sudjelovali samo članovi Udruge.

Kao točku u prvome dijelu bili smo predviđjeli promociju već prije više godina pripremljenih i u više navrata najavljivanih CD-ova s tekstovima franjevačkih ljeto-pisa „Bosne Srebrenе“. Međutim, kako o tom projektu nismo dobili konkretne infor-macije niti potvrdu da li se s time može ozbiljno računati, odlučili smo da u suradnji s Franjevačkim samostanom u Jajcu i zagrebačkim/sarajevskim nakladnikom Synopsis promoviramo upravo tiskane „Ratne zabilješke 1941.-1945.“ fra Josipa Markušića, koje je za tisak pripremio naš član Jozo Džambo.

Nakladnik gosp. Ivica Pandžić kao i urednik i inicijator izdanja fra Drago Bojić prihvatali su našu ponudu i izrazili spremnost da se spomenuta knjiga promovira upravo na našem sastanku u Zagrebu.

U svome „Očitovanju“ Predsjedništvo je „jednoglasno (!) donijelo odluku kako nije suglasno s time da fra Drago Bojić predstavlja knjigu“. Štoviše: „Ne samo da nije

suglasno, nego isključuje bilo kakvu organizaciju navedenih događaja, ako u njima sudjeluje fra Drago Bojić."

Ovu krajnje neprimjerenu izjavu uzimamo sasvim ozbiljno i jednako ozbiljno dajemo na znanje da takav postupak ne samo ne odobravamo, nego ga i izričito i najoštrije osuđujemo.

Predsjedništvo očito nije o knjizi ni najpovršnije informirano, dok istovremeno svoju reakciju svodi na ime urednika i inicijatora izdanja fra Drage Bojića, insinuirajući mu politizaciju skupa.

U istome tonu Predsjedništvo „isključuje svaku politizaciju [...] djelovanja“ Udruge, a sâmo donosi odluku koja je decidirano politička, jer a priori i kategorički kvalificira i klasificira ljudе po principu podobnosti koji ono samo određuje.

Sudjelovanje fra Drage Bojića na spomenutoj promociji za nas je samo po sebi razumljivo i ni u kom pogledu upitno.

Ovo izjavljujemo kako se izneseni stav Predsjedništva ne bi shvatio kao stav svih članova Udruge.

Bez obzira na odbijanje suradnje od strane Predsjedništva u Zagrebu, mišljenja smo da bi i izvan najavljenog programa, ovom ili nekom drugom zgodom, članovi Udruge iz tuzemstva i inozemstva trebali u otvorenom i kritičkom razgovoru analizirati trenutno stanje Udruge i njezine perspektive.

S poštovanjem i kolegijalnim pozdravima

Predsjedništvo

Josip Andrić

Mijo Nujić

Ivan Jeleč

**Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Bogovićeva 1/I (HKD Napredak)
10000 Z a g r e b, Hrvatska
www.udfkg.hr**

Zagreb, 24. veljače 2020. god.

Dragi kolega Josipe!

Prije svega, ispričavam se što ti se nisam prije javio i odgovorio na tvoju pozivnicu, glede vaše organizacije „Kulturne večeri“ - „Duh Visokog“. To nisam stigao zbog meni objektivnih profesionalnih i privatnih poslova, koje sam imao dogovorene i morao odraditi, kao i zbog formalnih razloga .

I ovim putem koristim priliku i skupa s Predsjedništvom Udruge izražavam zadovoljstvo da se članovi „Udruge đaka i prijatelja Franjevačke klasične Gimnazije Visoko – Podružnica za Njemačku“, koja po mojem saznanju postoji samo virtualno ali ne i formalno jer je kao takva ukinuta, brinu o ciljevima „Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb“, koja kao takva jedina ima pravo i djeluje po Rješenju Ministarstva Uprave Republike Hrvatske, u koje ciljeve između ostaloga spada i okupljanje i povezivanje bivših đaka FKVG, pomaganje i poticanje ukupnog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, održavanje veza, njegovanje i promicanje kulturnih, vjerskih i nacionalnih vrednota i td. (Statut UDFFKGV-Zagreb) čl. 2. Stoga, svako okupljanje i prezentiranje ciljeva od članova Udruge još jednom pozdravljamo i podržavamo.

No da se vratim na ovo gore virtualno i formalno, odnosno neformalno. Donosim činjenice koje će pomoći da se bolje i ispravno shvati što sam rekao. Znači:

Prema Izvještaju sa zasjedanja Udruge bivših visočkih đaka – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbaden-Naurod 1 - 2. listopada 2016. tajnik Ivan Jeleč donosi kako je "Glavna tema u ovoj točki (razno) bila budućnost podružnice. Suočeni smo s činjenicom da nas je svake godine sve manje, iz više ili manje opravdanih razloga. Iz pisama isprike može se vidjeti da su često razlozi isti. Naime, „ostarilo se, a i oslabilo se“. Većina naših članova odavno je u mirovini. Neki su se privremeno ili za stalno vratili u domovinu tako da je kontakt s „Ogrankom“ sve rijedi. Zbog toga smo zaključili da „Ogranak“ ugasimo kao „e. V.“, to jest da ga ispišemo iz registra udruga prema u Njemačkoj važećim propisima, ali da svoje okupljanje i djelovanje nastavimo u kao i do sada uobičajenom obliku" (Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših visočkih đaka – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbaden-Naurod 1 - 2. listopada 2016., u: *Bilten* 19/2017, str. 37).

Prema Izvještaju sa zasjedanja Udruge bivših đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije u Visokom – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbadenu 18. i 19. studenog 2017. stoji: „Na proteklom susretu predloženo je da Ogranak Udruge u Njemačkoj ugasimo kao registriranu udrugu (e.V.) jer od toga uistinu nemamo nikakve koristi, ali imamo puno

obaveza prema poreznom uredu i sudu u Augsburgu gdje smo registrirani. S obzirom na to da je članstvo iz godine u godinu starije, a broj onih koji dolaze na susrete svake godine manji, ovo je pravi trenutak da Ogranak Udruge pravno ugasimo. Diskusija je bila protkana različitim emocijama, ali na kraju krajeva ipak je uz jedan suzdržan glas odlučeno da do kraja ove godine pravno ugasimo Ogranak Udruge za Njemačku. Za likvidatore su imenovani Ivan Jeleč i Josip Andrić. Već je dogovoren da sljedeći susret bude u Stuttgartu, a vrijeme i točno mjesto susreta bit će naknadno objavljeni“ (Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših daka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije u Visokom – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbadenu 18. i 19. studenog 2017., u: *Bilten*, 20-21/2018-2019, str. 37).

Zatim prema *Izvještaju sa zasjedanja Udruge bivših daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Ogranak za Njemačku, održanog u Stuttgartu 23. i 24. lipnja 2018.* tajnik Ivan Jeleč piše: „Predsjednik je pozdravio sve prisutne i zahvalio svima za uloženi trud koji je bio potreban da bi do ovog susreta došlo. Pročitao je pozdrave i isprike kolega koji nisu mogli sudjelovati. S obzirom na to da se broj članova Udruge iz godine u godinu smanjuje (odlazak u mirovinu, povratak u domovinu i dr.), odlučeno je na prošlogodišnjem susretu u Wiesbadenu da se Udruga ugasni kao “eingetragener Verein” („e. V.”), što ne znači da time prestaje i dalje djelovati. Trenutno smo u traženju nove forme i sigurno je da će susreta biti još toliko dugo dok se pokaže interes za ovakav način sastajanja. ...Tajnik Ivan Jeleč informirao je prisutne o trenutnom stanju postupka likvidacije Udruge kako je ona unesena u registar udruga kao “e. V.” (Gemeinschaft ehemaliger Schüler und Förderer des Franziskanergymnasiums Visoko e. V.). Bio je to mukotrpni i veoma dug put jer je sve trebalo dokumentirati, a sve je manje onih koji o tome znaju kako je bilo na početku kada je Udruga prije dvadeset godina bila registrirana u Augsburgu. Sada je taj postupak nakon bezbroj pisama na relaciji Stuttgart – Augsburg – Ulm – München – Ludwigshafen priveden kraju. Moramo još čekati do 15. siječnja 2019. kada ćemo dobiti i pismenu odluku da se Udruga više ne vodi kao „e. V.““ (Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Ogranak za Njemačku, održanog u Stuttgartu 23. i 24. lipnja 2018., u: *Bilten*, 20-21/2018-2019, str. 46-47).

Stoga, ono što hoćemo ovdje naglasiti i upozoriti je formalnopravnog karaktera. A to je da se službenim logom - znakom, koji oslikava i predstavlja pročelje zgrade Gimnazije, koji koristi Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb, ne može koristiti nitko drugi (lažno i krivo predstavljanje) doli UDFKG Visoko, čl. 8. (Statut UDFKG Visoko). I ispod ovoga znaka – loga Udruge može se potpisivati samo onaj tko po Statutu ima pravo javno predstavljati Udrugu, a o tome govori čl. 29. i čl. 30. Statuta i tko je kao takav naveden kao zakonski zastupnik i ovlaštena osoba za zastupanje u Registru udruga, shodno Zakonu o udrugama u RH.

To sam, po službenoj dužnosti, kao legalni predsjednik Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije dužan napomenuti i činiti. Ovim podsjećam sve članove UDFKGV – Zagreb, na potrebu ozbiljnosti u djelovanju i zaštiti dostojanstva Udruge i svih njezinih članova.

S poštovanjem i pozdravom uz mir i dobro tebi i ostalim kolegama!

**Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb
Bogovićeva 1/I (Napretkov kulturni centar Zagreb)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr**
Zagreb, 28. veljače 2020. godine

Poštovani Josipe,

primili smo vaš dopis na znanje. Raduje nas svaka promidžba „visočkih vrednota“ i „visočkog duha“. No, žao nam je da niste zajedno sa Središnjicom Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba organizirali predstavljanje „Ratnih zabilješki 1941.-1945.“ važnog visočkog profesora fra Josipa Markušića. Posebice kada se ima na umu da smo i mi željeli predstaviti knjigu o fra Alojziju Ištuku, također važnom visočkom profesoru i exprovincijalu drage nam franjevačke provincije Bosne Srebrenе koju je napisao fra Marijan Karaula.

Već kada ste odlučili *mimo* Središnjice Udruge organizirati predstavljanje navedene Markušićeve knjige, očekivali smo da to učinite legitimno i legalno:

- u tom smislu skrećemo pozornost na činjenicu da je vaša njemačka podružnica „ugašena“ o čemu ste nas vi obavijestili, a sve je objavljeno u službenom glasilu - Biltenu Udruge (usp. Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših visočkih daka – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbaden-Naurod 1-2. listopada 2016., u: *Bilten 19/2017.*, str. 37; Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših daka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije u Visokom – Ogranak za Njemačku, održanog u Wiesbadenu 18. i 19. studenog 2017., u: *Bilten*, 20-21/2018-2019., str. 37; Ivan Jeleč, Izvještaj sa zasjedanja Udruge bivših daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Ogranak za Njemačku, održanog u Stuttgartu 23. i 24. lipnja 2018., u: *Bilten*, 20-21/2018-2019., str. 46-47).
- Sukladno navedenomu, njemačka podružnica javno više ne može djelovati. Naime, Njemačka podružnica Udruge daka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko „de iure“ više ne postoji.
- Udrugu pak daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba u javnosti zastupaju predsjednik i tajnik Udruge sukladno čl. 29. i čl. 30. Statuta naše Udruge, a sukladno čl. 8. Statuta naše Udruge javno djelovanje Udruge obilježava i znak (logo) Udruge. Svi članovi Udruge dužni su poštivati statutarne propise Udruge te nije dopuštena zlouporaba navedenih propisa.
- Vjerujemo kako vaše nepoštivanje navedenih statutarnih propisa nema za cilj „razbijanja“ naše Udruge, a što je, nažalost, izgledno iz vaših politika. Na temelju politika – ne poštivanje propisa Statuta Udruge, nesuradnje i bez dijaloga s vodstvom Udruge te konačno i sama politizacija Udruge - postavlja se pitanje: jeste li vi Udruga i koga vi zapravo zastupate?

- Ako vi, članovi Udruge iz Njemačke, imate bilo kakvih prijepornih pitanja povezanih uz statutarne propise Udruge, ili bilo koja druga pitanja povezana uz djelovanje i rad članova predsjedništva Udruge ili članova Udruge, sljedeći Sabor naše Udruge održava se u Zagrebu, u lipnju 2020. godine na kojem možete riješiti prijepore i dobiti odgovore na vaša pitanja.
- O novonastaloj situaciji dužni smo obavijestiti članstvo naše Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba.
- Također, dužni smo i obvezni izvijestiti o vašem krivom predstavljanju i dovodenju u zabludu i Hrvatsku Maticu iseljenika o tome da se zlorabi ime i simboli krovne udruge. Jer napominjemo da naša Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba djeluje legalno na temelju Rješenja Ministarstva Uprave Republike Hrvatske (čl. 1. Statuta) i isto tako je i Hrvatska Matica iseljenika tijelo Državne uprave te, poštujući pozitivne propise i zakone Republike Hrvatske, ne smije ju se dovoditi u zabludu i ona ne može pozdravljati organizatore kao Udrugu daka Franjevačke klasične gimnazije. Prvo jer vi to niste, drugo to ne organizira naša UDFKGV - Zagreb, a što vaša pozivnica i organizacija sugerira.
- Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba na svom će sljedećem godišnjem saboru razmotriti novonastalu situaciju i donijeti primjerene odluke, a dotada je otvorena dijalogu i suradnji sa svim članovima Udruge s ciljem daljnog jačanja i njenog prepoznatljivog djelovanja u društvenom i kulturnom životu.

Mir i dobro!

**Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb
Bogovićeva 1/I (Napretkov kulturni centar Zagreb)
10000 Z a g r e b , Hrvatska
www.udfkg.hr**
Zagreb, 28. veljače 2020. godine

Poštovani gosp. Mijo Marić,
ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Zagreb

Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba imala je 27. veljače 2020. godine sjednicu Predsjedništva Udruge na kojoj je bilo riječi i o kulturnom programu naslovljenom „Duh Visokog“, a koji se održava u Hrvatskoj matici iseljenika. Na toj sjednici je odlučeno da se i Vi, kao ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, upoznate s nekim stavovima Udruge u pogledu navedenog kulturnog događaja.

Dobili smo obavijest i istovremeno pozivnicu da sudjelujemo na kulturnom događanju naslovljenom „Duh Visokog“ koju organiziraju Udruga daka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Podružnica u Njemačkoj, Franjevački samostan sv. Luke Jajce i izdavačka kuća Synopsis d.o.o. Zagreb - Sarajevo, a kulturni program održava se 14. ožujka 2020. godine u Vašoj ustanovi, Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu.

Nakon uvida u organizaciju i sadržaj navedenog događanja, vodstvo Udruge dužno Vas je obavijestiti kako u Republici Hrvatskoj postoji samo jedna udruga i to Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb (Središnjica Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb) koju predstavljaju legalno i legitimno izabranu vodstvo Udruge s njеним predsjednikom, a koje su izabrali članovi na Izbornom saboru Udruge. Udruga ima i dvije podružnice u Bosni i Hercegovini, a donedavno je imala i Njemačku podružnicu koju su članovi Udruge u Njemačkoj *ugasili* i o tome službeno obavijestili Središnjicu Udruge u Zagrebu. Cijeneći promidžbu „visočkih vrednota“ i „visočkog duha“, što uvijek podržavamo, a i sami se za to zalažemo, potrebno je naglasiti kako Njemačka podružnica naše Udruge „de iure“ više ne postoji i ne može biti organizator javnim i službenim kulturnim i društvenim događanjima uime naše Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba.

Sukladno navedenom, naša Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba ogradiće se od navedene organizacije i programa kulturne večeri, jer su, u pogledu Udruge, njeni organizatori nelegalni i nelegitimni organizatori (mislimo na nepostojeću Udrugu daka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Podružnica u Njemačkoj).

Srdačan pozdrav!

Predsjedništvo Udruge daka
Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb

/Mato Topić, predsjednik/

**Gemeinschaft ehemaliger Schüler und Förderer des
Franziskanergymansiums in Visoko**

**Udruga daka i prijatelja
Franjevačke klasične gimnazije – Visoko**

Josip Andrić, Hinter den Gärten 17, 89231 Neu-Ulm, Tel.: 0049 176 57139745

Neu-Ulm, 5. svibnja 2020.

**Udruga daka
Franjevačke klasične gimnazije - Visoko
Bogovićeva 1/1
10000 Zagreb**

Poštovano Predsjedništvo,

Primili smo Vaš dopis od 28. veljače 2020. koji nužno zahtijeva odgovor, budući da su u njemu sadržane površne, netočne i iskrivljujuće informacije, a pisane su osim toga i u tonu koji je daleko od kolegjalnosti i visočkoga duha.

Na prvome mjestu moramo pojasniti činjenicu koju apostrofirate kao glavni „argument“ u dopisu, a tiče se pravnog statusa naše podružnice.

Točno je da je naša podružnica ispisana iz njemačkog sudskeg registra kao „e. V.“, o čemu smo u više naših dopisa Vas i kolege informirali. Stvar je vrlo jednostavna: u Njemačkoj udruge mogu biti unesene u sudske registre, te nose oznaku „e. V.“ (eingetragener Verein) i kao takve imaju određene obvezе i prava. U registar unesene udruge mogu, na primjer, posjedovati imetak i sklapati dugoročne ugovore. Nakon više godina ustanovili smo da za nas takav status nema nikakvih prednosti, nego samo birokratskih obveza. Stoga smo zaključili da ostajemo udruga, ali bez spomenutih implikacija. Po njemačkom pravu o udrugama to je sasvim moguće i uobičajeno.

Dakle, što se tiče cilja, duha i djelovanja podružnice ne postoji nikakva razlika između u registar upisane i neupisane udruge. Da ste pažljivo čitali naše protokole i dopise, mogli ste saznati da je u njima jasno naglašeno da se u našem radu i ciljevi ma ništa nije promijenilo. Vi to potpuno prešućujete, kako biste podružnicu degradirali ili najradije prikazali kao nepostojeću.

Središnjica Udruge kao i podružnica nisu od početka bile unesene u registar, pa ipak nitko nije osporavao njihovo postojanje ili dovodio u pitanje njihov smisao i djelovanje.

Vaš dopis još jednom pokazuje da, nažalost, već dugo nema prave komunikacije između Udruge u Zagrebu i Udruge u Njemačkoj. Pitamo se, na primjer, zar ne bi bilo normalno da netko iz njemačke podružnice bude članom Predsjedništva u Zagrebu kao i članom u uredništvu Biltena?

Manjak komunikacije očitovao se u više slučajeva.

Spomenut ćemo kao primjer da je Predsjedništvo obustavilo tiskanje Biltena bez ikakvog dogovora s nama. Kada smo saznali da je izlaženje Biltena postalo upitno, mi smo ponudili da ćemo preuzeti sve troškove da se tiska Bilten 17/2015, ali naša ponuda je, nakon nekih obećanja, na koncu bila prešućena.

Sličan primjer su također projekti dvaju CD-ova s pjesmama VIS Jukić i franjevačkim kronikama.

Na naš upit od 27.11. 2016. (v. Bilten 19/2017. str. 37) da u povodu 20-godišnjice Udruge u Njemačkoj uvrstimo kao središnju točku promociju CD-a *Memorabilia Bosne Srebrenе* nismo dobili nikakvog odgovora.

Također naš prijedlog da promociju CD-a *Memorabilia* uzmemmo kao središnju točku kulturne večeri u Zagrebu, o čemu je u nekoliko navrata razgovarao predsjednik naše podružnice Josip Andrić s predsjednikom središnjice Matom Topićem, prešućen je u Vašem očitovanju od 4. prosinca 2019. Štoviše s Vaše strane nije predložen ni alternativni program. (Prijedlog da se predstavi knjiga o fra Alojziju Ištuku došla je, nažalost, *post festum!*) Stoga smo mi odlučili da tom zgodom promoviramo *Ratne zabilješke 1941.-1945.* fra Josipa Markušića koje su izdali Franjevački samostan Jajce i naklada Synopsis Sarajevo/Zagreb, a za tisak pripremio naš član Jozo Džambo. Vaša primjedba da smo mi „odlučili mimo Središnjice Udruge organizirati predstavljanje navedene Markušićeve knjige“ može se protumačiti samo ili amnezijom ili namjernim iskrivljavanjem činjenica. Taj projekt smo željeli ostvariti upravo sa Središnjicom Udruge, ali nipošto po cijenu diktata koji je isključivao nastup fra Drage Bojića, urednika i jednog od predstavljača *Ratnih zabilješki*. O Vašem neprimjerenom reagiranju na naš izbor već smo se izjasnili u odgovoru od 10. siječnja 2020.

Za spomenutu kulturnu večer 14. ožujka 2020. rezervirali smo dvoranu u Hrvatskoj matici iseljenika jednoznačno na ime: Udruga FKG Visoko – Podružnica za Njemačku (bez ikakvog ugovora!), što znači da smo radili u svoje ime, a nikako u ime Središnjice. Vaši dopisi gospodinu Mariću (HMI) i na još neke adrese koje s Udrugom nemaju nikakve veze i pokušaji da preko njih prikažete podružnicu kao „nepostojeću“, „nelegalnu i nelegitimnu“ pokazuju kako Vi shvaćate kolegijalnost i kakvu sudačku ulogu sebi pripisuјete.

Kako je poznato, iz aktualnih i vrlo razumljivih razloga do održavanja kulturne večeri nije došlo. Pandemija je pogodila i nas kao što je paralizirala i cjelokupni život ne samo u Zagrebu i Hrvatskoj nego i u svjetskim razmjerima. Vi ste, što je vrlo žalosno, pokazali da sasvim ignorirate zasluge naših kolega utemeljitelja Udruge kao i doprinos njemačke podružnice koja je dala velikog udjela rastu i ugledu Udruge. Našu ponudu da bi, i bez obzira na Vaše držanje, „članovi Udruge iz tuzemstva i inozemstva trebali u otvorenom i kritičkom razgovoru analizirati trenutno stanje Udruge i njezine perspektive“, Vi ste potpuno ignorirali.

Vaš dopis od 28. veljače ostat će zabilježen u analima Udruge kao svjedočanstvo kako shvaćate Udrugu kao zajednicu u kojoj vladaju samo parografi i u kojoj nema ni trunka visočkog duha. Primjer za to jest i činjenica kako Vi tretirate logo Udruge kao svoje isključivo vlasništvo – logo koji smo mi od početka koristili i koji kao takav nije nikada osporavan.

Možda Vi dezolatno stanje Udruge, za što postoje jasne indicije i izjave nemalog broja kolega, smatrate stanjem na kojem se ne može i ne treba ništa mijenjati, a što onda praktično znači da Udruga ide svome utrnuću.

S kolegijalnim pozdravima

Predsjedništvo

Josip Andrić

Mijo Nujić

Ivan Jeleč

Kratki osvrt na dopis Josipa Andrića, Mije Nujića i Ivana Jeleča - članova naše Udruge iz Njemačke od 5. svibnja 2020.

Vine Mihaljević

Ovaj kratki osvrt zapravo je poseban prilog zapisniku s 23. sabora Udruge. Naime u zadnje vrijeme došlo je do nekih „komunikacijskih šumova“ na relaciji Središnjica Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu i nekih članova Udruge u Njemačkoj o čemu sam govorio na prošlom saboru naše Udruge. To se očitovalo i u zadnjem dopisu od 5. svibnja 2020. godine (koji potpisuju članovi Udruge iz Njemačke Josip Andrić, Mijo Nujić, Ivan Jeleč) u kojemu se navodi kako Predsjedništvo naše Udruge iz Zagreba komunicira „površne, netočne i iskrivljujuće informacije“ koje su „daleko od kolegjalnosti i visočkog duha“. Dalje se u navedenom dopisu piše o tome kako članovi Udruge iz Njemačke nisu uključeni u članove Predsjedništva Udruge te nisu uključeni u članove uredništva Biltena. U navedenom pismu također se osvrću i na velike projekte Udruge „Pjesma nad pjesama“ i „Memorabilia Bosne Srebrenе“ te na odgođeno predstavljanje u Zagrebu knjige „Fra Josip Markušić (1880.-1968.) – bosanski franjevac i crkveni pastir naroda u ratovima ideologija“. Evo kratkih odgovora na gore navedene neistinite i neutemeljene prigovore članova Udruge iz Njemačke na koje osobno odgovaram jer sam u to vrijeme, točnije od 2005. do 2017. bio predsjednik Udruge.

Prije svega želim naglasiti da sve odluke, svi projekti, od ideje, strukturiranja, organiziranja i realizacije te konačne analize i kritičkog osvrta ostvarenih ciljeva ili svrhe pojedinog projekta, proceduralno su raspravljeni i prihvaćeni u Predsjedništvu Udruge, a nakon toga odluke Predsjedništva verificirane su na godišnjim saborima Udruge. Dovoljno je pogledati pisane izvještaje s godišnjih sabora Udruge, koji su objavljeni u biltenima Udruge, u kojima se nalaze jasne i nedvojbene informacije o tome „što“ i „kako“ Udruga radi i do koje faze se došlo u pogledu pojedinih projekata, kao na primjer ova informacija: „U ... izvještajnom razdoblju rad Udruge je usredotočen na završnu fazu realizacije dva velika projekta Udruge, odnosno prezentaciju objavljenog nosača zvuka franjevačke duhovne glazbe te objavljivanje nosača zvuka kratke narativne povjesnice franjevačke provincije Bosne Srebrenе. ... Što se tiče objavljivanja nosača zvuka kratke narativne povjesnice franjevačke provincije Bosne Srebrenе, koju je tekstualno priredio Jozo Džambo, daljnju realizaciju Udruga nije mogla nastaviti zbog nedostatka finansijskih sredstava. Nadamo se da će se uskoro stići bolji finansijski uvjeti i da ćemo uskoro objaviti i taj nosač zvuka“ kao što donosi zapisnik sa sedamnaestog sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba, koji je održan 27. rujna 2014. godine u hercegovačkom franjevačkom samostanu Dubrava – Zagreb, Aleja Gojka Šuška 2. (Bilten, 17/2015, str. 16). Ponovimo kako su sve informacije koje su vezane uz navedene projekte objavljene u izvještajima o pojedinim godišnjim saborima Udruge. Stoga odlučno odbacujemo

prigovore da smo dezinformirali ili slali članovima površne, netočne i iskrivljene informacije ili *fake-news* (lažne vijesti) kako nam u dopisu krivo pripisujete. Upravo suprotno, informirali smo objektivno, istinito, nepristrano i redovito sve članove naše Udruge i to ponajprije na godišnjim saborima Udruge, potom u pismenim izvještajima s godišnjih sabora koji su objavljeni u biltenima Udruge (u pisnom ili u e-formatu) te redovito putem službene web stranice Udruge (www.udfkg.hr).

U pogledu objavljivanja e-biltena podsjećam članove Udruge u Njemačkoj kako je sukladno odluci Predsjedništva Udruge, na sjednici održanoj 12. ožujka 2012. godine, u prostorijama Udruge Bogovićeva I/III (HDK Napredak), donesena odluka kako će se ubuduće Bilten Udruge objavljivati u e-formatu kao e-bilten. Od Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu dobili smo novi ISBN za e-format Bilten, a zadržali i raniji ISBN za tiskani oblik Biltena Udruge. Jedini razlog za objavljivanje e-biltena Udruge nedostatak je finansijskih sredstava za tiskanje biltena. Ta je odluka verificirana i na godišnjem saboru Udruge.

Na prigovor navedenih članova iz Njemačke: „zar ne bi bilo normalno da netko iz njemačke podružnice bude članom Predsjedništva u Njemačkoj kao i članom u uredništvu Biltena“ podsjećam naše članove Udruge u Njemačkoj kako je prema ranijem Statutu Udruge iz 2005. godine u članku 17. pisalo: „*Tajnik, rizničar, predsjednici podružnica, ogranka i klubova Udruge članovi su predsjedništva Udruge po položaju.*“ Ne treba dodatno pojašnjenje! Ali isto tako naglašavam kako nikada ni jedan član Predsjedništva nije došao u Zagreb, u Središnjicu Udruge, na redovite sjednice Predsjedništva Udruge. To je razumljivo ako se uzme u obzir kako je troškove puta svaki član privatno morao platiti, a Udruga nije imala finansijskih sredstava za plaćanje punih troškova. Imajući u vidu navedeno, za članove Predsjedništva Udruge biraju se čestiti i dobri članovi koji mogu aktivno sudjelovati u radu redovitih sjednica Predsjedništva kao i u radu Središnjice Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu na opće dobro svih članova naše Udruge.

U pogledu članova uredništva Biltena napomenuo bih samo kako možete u saborskim izvještajima (kao i u samim objavljenim biltenima) pronaći tko su sve bili urednici, a ovdje navodim samo neke članove uredništva kao što su Dajana Čosić, Jozo Džambo, Mijo Nujić i drugi.

Poseban prigovor o kojemu pišu potpisani članovi iz Njemačke odnosi se na obustavljanje tiskanja Biltena Udruge. Evo što oni u navedenom pismu o tomu pišu: „Spomenut ćemo kao primjer da je Predsjedništvo obustavilo tiskanje Biltena bez ikakvog dogovora s nama“. Mi smo više puta objasnili kako je zbog nedostatka finansijskih sredstava za tiskanje Biltena Udruge predsjedništvo Udruge donijelo odluku da se bilten Udruge tiska kao e-bilten, a ta je odluka potvrđena i na saboru Udruge. No članovi njemačke podružnice inzistirali su na tiskanju biltena. Tako Mijo Nujić u svom e-mailu od 9. srpnja 2015. piše kako je sa zanimanjem pročitao najnoviji broj BILTENA i dobio s više strana pohvalnih reakcija, ali i upita zašto se BILTEN više ne tiska. Elektronsko izdanje BILTENA nije rješenje jer mi ne želimo živjeti u virtualnom svijetu, nego u svijetu knjige i „papira“, što je također naša visočka kultura koju želimo i dalje njegovati.“ Članovi naše Udruge iz Njemačke ponudili su rješenje

za tisak biltena. Oni su pronašli povoljnu ponudu prema kojoj primjerak bilten košta nešto više od 2 eura, a imali su i ekipu koja bi se dodatno angažirala oko čitavog uređenja biltena (kako navodi tadašnji predsjednik njemačke podružnice Udruge Marijan Dadić u svom e-mailu od 13. veljače 2016. godine). Članovi Predsjedništva Udruge iz Zagreba složili su se s time da im pošaljemo konačan prijelom teksta biltena u pdf-u, a oni će ga u Njemačkoj tiskati. Uz to poslali smo im tri ponude za tisak Biltena u Zagrebu. Sve su dobili: lektoriran i prelomljeni tekst u pdf-u, tri ponude za tisak u Zagrebu i čekali smo njihov odgovor. I stigao je: Marijan Dadić u mailu od 26. siječnja 2016. godine odgovara: „ja sam ... razgovarao s našim rizničarom, kad sam dobio od tebe onu ponudu o troškovima za bilten, i *mi smo zaključili da moramo odustati*“. Tako su članovi u Njemačkoj sami odustali od tiskanja Biltena, na čemu su sami dugo inzistirali, uz obrazloženje kako imaju drugih projekata solidarnosti, a jedan je svakako slanje određene svote novčanih sredstava za godišnju tombolu sjemeništarcima u Visoko. Nisu oni odustali samo od tiskanja biltena nego i od brojnih aktivnosti koje je provodila Središnjica Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu. Tako osim kratke čestitke predsjednika Njemačke podružnice Udruge đaka i prijatelja FKG Visoko Marijana Dadića (e-mail od 27. lipnja 2016.) povodom obilježavanja 20. godine utemeljenja naše Udruge, *nitko* od članova iz njemačke podružnice nije sudjelovao na obilježavanju 20. obljetnicu Udruge, *nitko* nije sudjelovao u realizaciji multimedijskog projekta (spota „Pjesma nad pjesmama“, istoimenog glazbenog albuma te notne knjige), *nitko* nije nazočio ni na promociji albuma „Pjesma nad pjesmama“ u Sarajevu 4. listopada 2015. godine koji je, kako vam je poznato, dobio „Porina“ za najbolji album duhovne glazbe 2014. godine. A o svemu, i na vrijeme, bili su obavješteni i pozvani na sudjelovanje svi članovi Udruge, svi članovi tadašnje njemačke podružnice Udruge, kao i članovi naše Udruge iz Bosne i Hercegovine.

Sljedeći primjer najbolje govori o kakvoj je (ne)komunikaciji, bolje rečeno o nepostojanju komunikacije između Središnjice Udruge u Zagrebu i tadašnje njemačke podružnice Udruge: Mijo Nujić je 23. lipnja 2015. od nas (Središnjice iz Zagreba) tražio da na račun Udruge u Njemačkoj uplatimo određenu svotu novca kao pomoć za lijekove tada teško bolesnom članu Udruge Slavku Jeličiću. A Udruga je već ranije na održanom godišnjem Saboru 13. lipnja 2015. u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu, sakupila novčana sredstva za lijek za Slavka Jeličića, a prikupljeni novac mu je uručio Nikola Žilić.

Radovali smo se svakom ostvarenju članova iz Njemačke dosada te se radujemo i odsada, ali posebice smo posvećivali pozornost utemeljiteljima i prvim organizatorima naše Udruge. Podsjećam na to kako smo prije deset godina (70. obljetnica Ante Jeličića i 60. obljetnica Joze Džambe) na godišnjem saboru u Dubravi obilježili navedene obljetnice. Tom prigodom smo im uručili i prigodne znakove pažnje i zahvalnosti.

U čemu zapravo vrhuni stvorena kriza odnosa između Središnjice Udruge u Zagrebu i članova u Njemačkoj? Do spora dolazi kada predsjedništvo Udruge iz Zagreba, jednoglasno, ne podržava i protivi se da politički eksponirani i kontroverzni

bosanski franjevac fra Drago Bojić predstavlja knjigu „Fra Josip Markušić (1880.-1968.) – bosanski franjevac i crkveni pastir naroda u ratovima ideologija“, ur. fra Drago Bojić, Franjevački samostan Jajce, Synopsis d.o.o. Sarajevo, Synopsis d.o.o. Zagreb, Jajce – Sarajevo – Zagreb, 2018.). Knjigu o fra Josipu Markušiću prepustimo prosudbi znanstvenika povijesne znanosti, ali nismo suglasni s time da uime Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb knjigu predstavlja fra Drago Bojić. Za kolege iz Njemačke sudjelovanje pak fra Drage Bojića na predstavljanju neupitno je. To je njihov stav i mišljenje. Poštujemo! Ali oni ne dopuštaju da članovi Predsjedništva Udruge imaju svoj vlastiti stav o navedenom događaju. Sebi pridržavaju pravo, a istovremeno uskraćuju to isto pravo članovima Predsjedništva naše Udruge. Apsurd! Bez komentara! To je jedina točka prijepora između Predsjedništva Udruge i Središnjice u Zagrebu i nekih članova Udruge iz Njemačke.

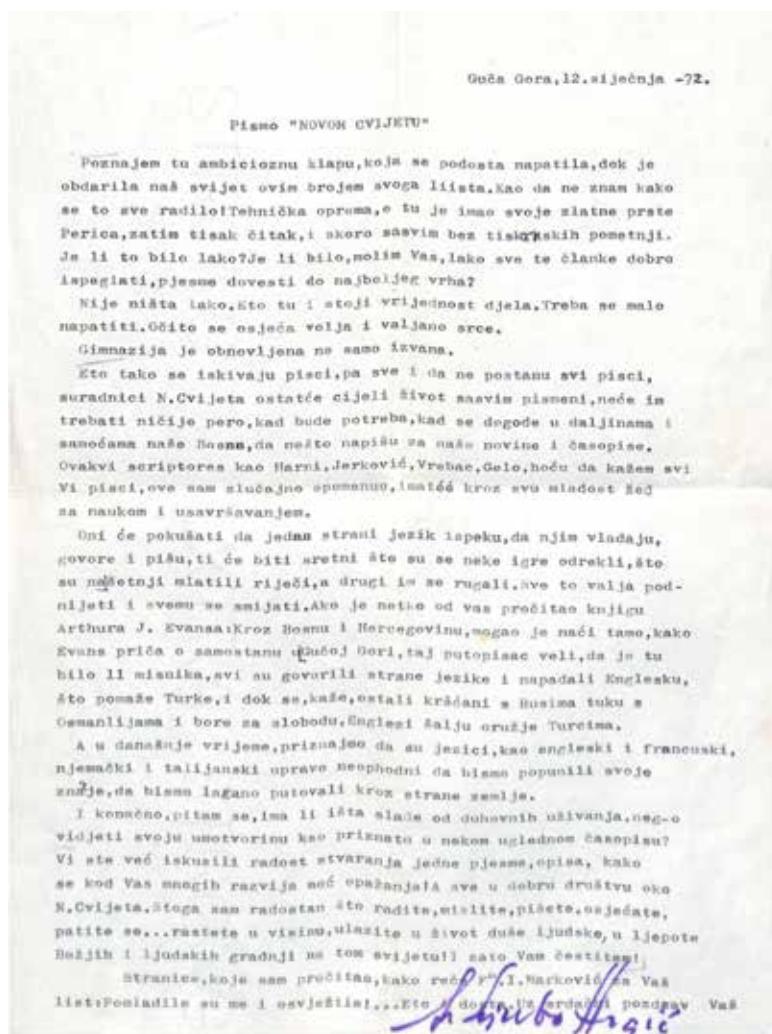
Dugo vremena Udruga je depolitizirana. Udruga je vrijednosna visočka udru-
ga utemeljena na humanističkim, kršćanskim i franjevačkim vrednotama kao i na kulturnim i nacionalnim vrednotama koje određuju naš katolički i hrvatski identitet. Udruga se ne bavi politikom, a kada bi se počela baviti politikom – ne bi dugo vremena trebalo kada bi se mogao očekivati i njen kraj – koji, nažalost, svojim ponašanjem neki članovi Udruge iz Njemačke i priželjkuju. No svi drugi članovi Udruge, svjesni kako je Udruga vrijednosna udruga, kako je visočki duh prepoznatljiv u općeljudskim, kršćanskim, franjevačkim vrednotama kao i u kulturnom i nacionalnom višestoljetnom naslijeđu koje žive visočki franjevački đaci, jamstvo je njene budućnosti. Upravo u velikoj društvenoj, gospodarskoj i kulturnoj (duhovnoj i moralnoj) krizi, koja je počela 2008., pokazala se Udruga postojanom, što više realizirala je nekoliko značajnih projekata koji su pokazali upravo njenu narav vrijednosne udruge. Visočki duh je sloboda! I odgovornost! Koja ljepota! Visočki đaci žive, prema onoj franjevačkoj izreci koju je pokojni fra Šimo Šimić često nema, visočkim đacima, ponavljao: „Non soli sibi vivere, sed et aliis proficere! – (Ne živjeti samo za sebe, nego koristiti i drugima!) Visočki đaci poštiju ljudski život, dostojanstvo sva-ke ljudske osobe, naroda, rase, jezika i kulture; zanosno poštiju i čuvaju okoliš i cje-
lokupnu prirodu te slave Stvoritelja u svakom stvorenju i svemu stvorenom; svojim moralnim djelovanjem svjedoče kreposti vjere, nade i ljubavi nadahnjujući se na euharistijskom slavlju i na molitvi; žive franjevačke vrednote sestrinstva i bratstva, dobrostivosti, mira, dobrote, oprاشtanja, pomirenja, tolerancije; radosno služe i šti-te najpotrebnije, potlačene i ugrožene. Prema tome članovi Udruge đaka Franjevač-ke klasične gimnazije Visoko, kojoj se slobodno pristupa i koja ima svoju Središnji-ku u Zagrebu i podružnice u Bosni i Hercegovini, prema njenom Statutu, čuvari su i kreatori duhovne i kulturne memorije „visočkog duha“ kolegijalnosti, solidarnosti i djelotvorne ljubavi, odnosno ljubitelji su, ignacijevski rečeno, dobrog, lijepoga, isti-nitoga – jednostavno čuvari su i kreatori hrvatskoga katoličkog naslijeđa u zajedniš-tvu ekumenizma i dijaloga sa svim ljudima i narodima s kojima žive.

Fra Ivanov „dvogled iz Visokog“

Fra Ivan Nujić

Fra Ivan Nujić nam je poslao iscrpne obavijesti o svim događanjima u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji Visoko (iz fra Ivanovog kuta). Tekst je složen prema datumu objave.

Osmog kolovoza 2020. (8. 8.) fra Ivan Nujic (inujic1@gmail.com) javio se riječima: "Draga visočka braćo i kolege, negdje u arhivu pronašao sam tri pisma fra Ljubbe Hrgića uredništvu *Novoga cvijeta*. U nekima se spominju imena nekih od vas pa vam ih šaljem za ugodno čitanje i dragu sjećanje. Lijep pozdrav iz Visokog".

Guča Gora, 17. travnja -71.

Dragi daci, bliži-dalji oko "Novog Cvijeta!"

Uticio sam Vam poslati neku poruku za Vaš rad na
na sjemenišnom listu. Taj se list odmah u početku, možda
oko 1912.g. nazvao bezazleno samo "Cvijet" Prvi mu je
urednik bio Božo Ivić, kasnije Dr. fra Kazimir, koji je
bio tu i profesor i direktor gimnazije. U tom listu nekad, kada
suradivali budući profesori: pok. Fra Zdravko Vešara, on je
pisao o astronomiji, potpisivao se Ultimus, isto Dr. fr. B.
Badrov i dr. Tu su iskivali svoj stil, svoj smisao i
volju za stvaranjem na knjižveno-naučnom polju.

1925., to je nakon I svjetskog rata, mene su bili
izabrali kao petoškolca za urednika. Taj smo list radili
na opalografu. Nismo mu htjeli mijenjati naslova. Neka se
tako produži. Iza mene je bilo još niz godina drugih
urednika, koji su još živi. Ali od 1928.g. počinje se taj
list "tiskati" kod nas. Pok. fr. Aljozije Mišić kupio nam
je malu tiskaru, gdje su naši "tipografi" strpljivo slagali
slova. I tada je tehnički naš Cvijet bio na visini. Bolji od
"Travničkog Smilja", što su izdavali travnčki seminarci.

Mogu Vam reći, da je bio sličan Vašem N. Cvijetu po
sadržaju. U ovom pismu ne bih smio baš upozoriti i na
vanjsku opremu lista, nečitak tisak, blijed, neke riječi
slijepljene. Trebalo bi se i oko toga napatiti.

Inače Vaša marljivost, volja, ljubav prema onom radu,
koji još dublje "opismenjuje" buduće duhovne radnike u
narodu Božjem, potakli su me da Vam pošaljem ovo pismo.

Da Vam zaželim i daljnju napregnutost. I Vaš će
rad biti blagoslovjen! Vaš sam odani prijatelj,

NOVI CVIJET, Visoko, g. IV, br. 2 70/71.g.

Sasatavi u takovom jednom sjemenišnom dačkom listu moraju znatno po kakvoći odskakati od pisanih zadaća iz hrvatskog jezika. Oni su ovdje sigurno i bolji. Ali u ovom broju N. Cvijeta radovi su bolji i od onih u prijašnjem. Moguće da je zimski period pogodniji za veću koncentraciju i daje više volje za stvaralački rad.

Na neke će se stvari osvrnuti samo letimice, jer je ovaj broj i zanimljiv. U njemu ima dobrih pokušaja poetskih crtica kao: "Kad glog procvate" od Ž. Vučića. Naravno bogatsvo i poznavanje riječi ne stiče se naprečac. Mnogo treba čitati i narodno pjesništvo i priče. Tu ima ne samo divnih izraza nego i zgodnih obrta i slika.

O našem pjesniku i zemljaku, pravom našem prijatelju Dru. Tugomiru Alaupoviću piše Josip Ljubas. Naslov je naivno pretenciozan: Život i rad pjesnika Tugomira Alaupovića - Franjevcu u pjesmama Tugomira Alaupovića. To bi mogao biti naslov jedne zamašnije knjige o našem piscu. Najbolje uzeti koju zbirku pjesama i to polako obraditi, tražeći najljepše misli i stihove, koji djeluju. Hvalim zanimanje za tog našeg iskrenog ne samo prijatelja nego i dobročinitelja. On je mogao i našem Nobećvcu I. Andriću, da uđe u diplomatsku službu prvi put godina stare Jugoslavije, a to je i Andriću znatno omoglo, da se posveti književnoj raboti. Kao konzul po raznim zemljama Evrope, on je i opisao u Travničkoj Kronici razne konzule u Travniku. K tome Alaupović je savjetima pomogao nekim našim da završe škole s uspjehom. - Ali će Ljubas, ako nastavi, naučiti nešto, jer samo se tvrdoglavim vježbama i radom postiže lakoća i uvježbaje misaonost, poređek riječi, rečenica i odsjeka, tako se nalazi svoj stil. Pa ipak je J. Ljubas uspio da s nekoliko silueta crta i nasluti svoga T. Alaupovića. Nije mu loša crtica "Moj dom".

Svoj fantastični san opisuje Ljubo Dadić: Spasenosna baterija. Uspijeva sugerirati strah i strepnje pred nečim nepoznatim.

Eto nam i Bože Nevistića. On se ogleda u kraćoj pripovijesti: Mama, ja sam gladan. I ne bez uspjeha, premda još ne umije da razvede dijalog u toj kući, gdje se plače od gladi i kisne, jer je krov sav počastio. Uz to upotrebljava riječi kao: šporet, mjesto štednjak, rerna mjesto pećnica; kod njega je kućica poderana, koliko znam, odjevni predmeti mogu biti poderani. Nikako nije književno reći: Ne zna šta da radi; bolje bi bilo ono naše: Ne zna šta bi! Osim tih riječi i još nekih izraza ova stvar B. Nevistića nije nipošto loša.

8. 12. 2020.

"Draga visočka braćo i kolege!

Nadam se da ste dobro i zdravo. Bogu hvala, nakon što sam prebolio koronu, i ja sam dobro. U školi je stanje također stabilno. Nastavu držimo redovito za sve učenike, doduše nastavni sati traju po 30 minuta, ali sve se odvija u učionici, ništa online. Jesenais nam se upisalo samo 18 učenika u prvi razred, u sjemenište nijedan, ali uz jednoga kvartana imamo još četvoricu postulanata.

Dozvolite da vas zamolim za pomoć jednoj našoj bivšoj učenici, koja je ljetos maturirala, a zatim se upisala na Ekonomski fakultet u Zagrebu. Zove se Sara Pezer i rodom je iz Čatića, župa Kraljeva Sutjeska. Jako je čestita djevojka i izvrsna učenica, pa se nadam da bi mogla dobro uspjeti u studiju, ali odnedavno je u financijskim problemima...

Ako joj netko od vas iz Udruge može pomoći u vidu makar male stipendije, molim neka mi se javi. Unaprijed srdačna hvala!

10. 3. 2021.

Dragi visočki kolege i kolegice, ovim vam najsrdačnije zahvaljujem ne samo za potporu našoj kolegici Sari Pezer nego i za svu pažnju prema našoj Gimnaziji. Uz isprike što to nisam učinio prije, u privitku vam dostavljam pregled događanja u našoj Gimnaziji u prošloj školskoj godini. Unatoč pandemiji, kao što vidite, događaja je bilo zaista mnogo, a ovdje smo ih pokušali, koliko je moguće, redom obuhvatiti i sažeti. S radošću očekujem naš sljedeći susret želeteći vam svima mir i dobro! Srdačan pozdrav iz Visokog, fra Ivan Nujić, ravnatelj

Kronika Franjevačke klasične gimnazije u šk. godini 2019/20.

Druženje pred početak nove školske godine. U nedjelju 1. rujna 2019. održano je tradicionalno druženje učenika i profesora FKG-a uoči početka nove školske godine 2019/2020. Pedagog fra Stipo Alandžak poželio je svima dobrodošlicu i sretan početak zajedničkoga koračanja u znanju, rastu i radosti življena. Uz roštilj i podjevu slatkiša predstavili su se učenici prvih razreda. Dječji smijeh i vedrina ponovno su ispunili naš Konvikt i školu, a zvuci gitare i pjesme unijeli su živost u naš svijet.

Početak nove školske godine. U ponedjeljak 3. rujna ujutro školsko zvono označilo je početak nove školske i nastavne godine 2019/20. Prvi je sat održan u holu škole. Nakon školskoga zvana novi ravnatelj fra Josip Mrnjavac obratio se svim učenicima i djelatnicima škole posebno pozdravivši 33 učenika prvih razreda. Potom je viši kustos Historijskog muzeja u Sarajevu Amar Karapuš održao predavanje o heraldici i njezinu povijesnom razvoju. Zatim su učenici otišli prema svojim učionicama, a učenike prvih razreda u njihove učionice po prvi su put uvele razrednice Melisa Zerdo i Aminah Delić-Đuljić.

Jesenski posjet partnerskih škola iz Bolzana. Od 14. do 20. rujna 2019. u posjet nam je došlo devetoro učenika Franjevačke gimnazije i Salezijanskog instituta don Bosco u Bolzanu. S njima su došli profesori Giulia Pontaliti, Rene Weger i Tobia Maio, koji već sedmu godinu prve tjedne nove školske godine provode kod nas.

Prvi dan proveli su u razgledavanju Visokog. U nedjelju su s učenicima naše škole išli na cijelodnevni izlet na planinu i u berbu malina uz rijeku Fojnicu. Treći i četvrti dan proveli su s fra Stipom u Hercegovini, gdje su vidjeli kulturne i povijesne znamenitosti u Jablanici, Počitelju i Ljubuškom te vodopad Kravice, Mostar, Međugorje i tekiju na Buni. Po povratku u Visoko dva su dana sudjelovali u nastavi kako bi se upoznali s našim školskim sustavom, a u četvrtak su predstavili svoje škole, grad i regiju.

Učenici iz Bolzana su s profesorima i učenicima FKG-a razgovarali o sličnostiima i razlikama u školstvu, opterećenju učenika tijekom obrazovanja, mogućnostima izbora škola u Italiji i BiH te o prednostima i nedostacima u jednom i drugom obrazovnom sustavu. Profesori i učenici iz Italije su s fra Stipom Alandžakom bili u posjeti medresi „Osman-ef. Redžović“ u Velikom Čajnu kod Visokog, gdje ih je dočekao direktor Dženan Handžić.

Međunarodni tjedan mira. U subotu 14. rujna 2019. započeli smo obilježavanje Međunarodnoga tjedna mira nizom radionica i predavanja o važnosti mira i osoba-ma koje su zalaganjem za mir obilježile naše stoljeće.

Na prvoj radionici, koju su vodile s. Anica Markelić i odgojiteljica Stjepana Komšić, učenici su najprije istraživali simbole mira, povijest njihova nastanka i značenja. Kroz simbole su nastojali otkriti njihovu povezanost s povijesno-političkim prilikama u kojima su nastajali i koliki su imali utjecaj.

Drugu radionicu vodila je s. Kristina Marijanović na temu „Govor mira kroz sliku i riječ“. Učenici su kroz foto-govor izražavali svoj doživljaj mira i nemira, vlastita propitivanja i pokušaj da se ne/mir uboliči u fotografiju. Uz to su imali prigodu istražiti koje su poznate osobe kroz povijest utjecale na uspostavu mira. Na koncu je svatko odabrao jednu osobu koja je svojim mirotvorstvom pokrenula svijet i govor o miru te su njihove fotografije tiskali i pripremili za veliki školski pano.

Treću radionicu vodio je fra Zvonko Miličić na temu „Sveti Franjo, veliki mirotvorac“. Kroz likovni izričaj učenici su prenijeli vlastiti doživljaj Franjine *Pjesme stvorena* i govora o miru.

Predstavljanje Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta. Naše bivše učenice Magdalena Bilkić i Martina Dužnović, sada studentice 3. godine komunikologije na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, održale su 16. rujna dva predavanja za naše učenike. U prvome su predstavile svoje studije i aktivnosti koje HKS nudi, a u drugome su govorile o važnosti i problemima u komunikaciji u svakodnevnom životu potičući učenike na promišljanje o verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji.

Svijet slike i riječi – multimedija radionica i posjet tiskari. U novoj školskoj godini pokrenut je i projekt multimedija sekcijske pod nazivom „Svijet slike i riječi“, koji se provodi pod pokroviteljstvom Nadbiskupijskog centra „Ivan Pavao II.“, a predviđa nekoliko medijskih aktivnosti. Prva je održana u ponedjeljak 16. rujna

2019. Učenici, njih 22, okupili su se kako bi promišljali o miru – stvarnosti koja često počiva na izrečenim riječima i slikama koje pružamo. Sekcijski je kadar s profesoricom s. Kristinom Marijanović vrijedno krenuo s radom već na prvim sastancima. Druga aktivnost provedena je u srijedu 18. rujna, kada je skupina učenika posjetila tiskaru u Fojnici, gdje nas je direktor g. Šehzija Buljina srdačno dočekao i proveo nas kroz prostor pokazujući nam faze nastajanja tiskanih medija.

Naši učenici u redakciji Katoličkog tjednika. U projektu „Svijet slike i riječi“, 11 članova multimedijске sekcije s profesoricom s. Kristinom Marijanović 24. rujna posjetilo je redakciju Katoličkog tjednika u Sarajevu. Dok je nas desetero radio u redakciji, s. Kristina i učenica Enida Ismić vrijeme su na Radio Mariji snimale emisiju „Život na dlanu“, koja se emitira svakog prvog utorka u mjesecu u 13:30.

Noć istraživača. U petak 27. rujna 2019. tironi i sekundani su u okviru projekta „Noć istraživača“ posjetili Zemaljski muzej i Historijski muzej u Sarajevu te sajam inovacija.

Uspjeh na Danim europskoga naslijeđa u Grudama. Pod pokroviteljstvom Federalnog ministarstva kulture i športa, 2. i 3. listopada 2019. u Grudama je održana manifestacija Dani europskoga naslijeđa 2019. u zapadnoj Hercegovini, na kojoj su naši kvartani osvojili 1. i 2. mjesto na natječaju na koji je stiglo preko 500 radova.

Prvoga dana manifestacije, nakon posjeta Muzeju Gorica i Ravlića pećini, u etnosalu Marića Gaj upriličena je izložba radova „Umjetnost i zabava“ uz dodjelu diploma najuspješnjim učenicima programa Mladi i naslijeđe 2019. Naši učenici IV.b osvojili su 1. mjesto u kategoriji likovni rad – kolekcija za grupni rad *Brojalice 1, 2, 3*, uz osobitu pohvalu za iznimno zanimljiv likovni izričaj i ideju predstavljanja dječjih brojalica kroz ilustraciju majica. Učenici IV.a razreda osvojili su 2. mjesto u kategoriji literarni rad za grupni rad *Jezične igre – zavrzlame*. Prigodne nagrade uručila im je federalna ministrica kulture i športa gospođa Zora Dujmović.

Drugoga dana organiziran je posjet tiskari Grafotisak Grude, Franjevačkom samostanu i crkvi na Širokom Brijegu, a nakon ručka na Humcu posjetili smo samostan i muzej. Posjet Hercegovini završili smo izletom na slapove Kravice.

Studijsko putovanje tercijana i kvartana u Grčku. Od 27. rujna do 6. listopada naši tercijani i kvartani, kao i prethodnih godina, bili su na studijskom putovanju u Grčku. To je najveće i najsloženije putovanje za vrijeme visočkoga školovanja, a provodi se svake druge godine. Na njemu naši učenici posjete sva važnija arheološka mjesta u kontinentalnom dijelu Grčke.

Fra Lujin dan u Olovu. U petak 25. listopada 2019. navršilo se 50 godina od smrti fra Luje Zloušića (8. 12. 1895. – 25. 10. 1969), visočkoga profesora i obnovitelja Svetišta Gospe Olovske. Njemu u čast organiziran je prigodan program u Svetištu Gospe Olovske:

- 16.00: predavanje o fra Lujinu životu i djelu (fra Ivan Nujić i bogoslov fra Mislav Jozić)
- 16.30: krunica u procesiji oko crkve sa slikom Gospe Olovske
- 17.00: sveta misa (predsjeda provincial fra Jozo Marinčić, propovijeda fra Mile Babić, pjevanje predvode franjevački bogoslov)
- 18.00: koncert zbora „Stella Maris“ iz Hvara.

Najveća slika na asfaltu u BiH ispred našega Konvikta. Na više od 720 m², na asfaltu ispred Konvikta, kao dio projekta „Upoznaj moje pismo. Jedan svijet s mnoštvom pisama: pogled u zajedničku kulturu“, 20. listopada je izrađena najveća slika na asfaltu u BiH. Idejno rješenje pod nazivom „Rijeka slova“ smislili su naš prof. dr. fra Zvonko Benković i slikar Damir Sarač, a motivacija je bila da približimo bosančicu našim učenicima i posjetiteljima. To nam je na koncu i uspjelo: g. Sarač je zajedno s učenicima i profesorima u dvadesetak dana naslikao 58 slova i 16 ilustracija. Zahvaljujemo Tvornici boja i lakova Komochem iz Donje Zimče, koja nam je darovala sve boje.

Profesori i učenici FKG-a na Interliberu. Nekoliko naših profesora i učenika u Zagrebu su 16. studenog 2019. posjetili Interliber, najveću manifestaciju i platformu za promociju knjiga, pisaca, čitanja, znanosti i znanja u Hrvatskoj.

Izložba „Izumitelji svijeta – prozor u budućnost“. U četvrtak 28. studenoga 2019. u Konviktu je otvorena izložba *Izumitelji svijeta – prozor u budućnost*, nastala u sklopu obilježavanja mjeseca posvećenog svjetskim izumiteljima. U svijetu se inače svake godine 9. studenog obilježava „Međunarodni dan izumitelja“.

Filmska radionica. Četvrta radionica Viva škole filma održana je u Konviktu 1. – 3. prosinca 2019. Potaknuti prošlogodišnjim uspjehom na Viva film festivalu, kada su osvojili nagradu publike, naši i učenici MSŠ „Hazim Šabanović“ odlučili su ponovno udružiti snage u stvaranju novoga i zanimljivoga projekta. Njih petnaestak složili su ekipu glumaca, režisera, scenarista, direktora fotografije i zvuka. Svi su imali priliku steći nova iskustva vezana za zanimanja koja se tiču multimedije te poslušati savjete poznatog režisera Ratka Orozovića. U suradnji sa stručnim mentorima s polja informatičkoga inženjerstva i filmske produkcije, u tri su dana učenici napravili još jedan kratkometražni film koji će se naći u utrci za jednu od nagrada na Viva film festivalu 2020. Kadrovi su snimani u našem dvorištu i prostorijama, a uz asistenciju mentora korišten je i dron. Nakon snimanja učenici su se pozabavili i montažom filma te tako dobili uvid u svijet videoprogramiranja. Na kraju, uručene su diplome za sudjelovanje te diplome za poseban angažman pojedinaca.

Advent u Zagrebu. Nekoliko učenika i profesora naše Škole bili su u subotu i nedjelju 7. i 8. prosinca 2019. na Adventskom sajmu u Zagrebu. Bilo je čarobno i neponovljivo osobito kad se mrak spustio, a milijuni svjetiljki obasjali su grad i ulice. O svemu ćemo tek početi govoriti kad odspavamo jedan dugi san. Uz to smo isprobali sajamske delicije, razne slastice, klizali slobodnim stilom i puni radosti vratili se kući.

Sveti Nikola u Konviku. Uvečer 12. prosinca došao nam je sveti Nikola. Ove godine je nešto duže putovao, ali je ipak stigao. Uz njega su išli i njegovi pratitelji anđeli, a među njih se ušuljao zločesti krampus. Sveti Nikola je ove godine bio osobito informiran o stanju u Konviku: zna koje su tironске muke, ali da se mnogi zabune jer u kući postoje dvojica koji se isto zovu i prezivaju (Stipo Alandžak), samo se po frizuri razlikuju. Sekundana ima dosta, a kako im je lijepo, govorи činjenica da ih je svakim danom sve više. Tercijani vode velike bitke oko nedopuštenih prijelaza u tuđi teritorij, a kvartane su uhvatile muke po škicama. Radost nije bilo kraja kad je sveti Nikola obećao da će nam i dogodine doći s puno darova i novih iznenađenja, a onda smo zaigrali tradicionalnu tombolu uz brojna iznenađenja i darove.

Literarni uspjeh Matea Lekića. Na natječaju Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK na temu „Biti ovisnik znači izgubiti smisao za život“ naš tiron Mateo Lekić esejom „Ovisnost i sreća“ osvojio je 3. mjesto. Na natječaj se javilo 105 učenika iz 20 škola, a naši učenici su poslali sedam literarnih i jedan likovni rad.

Priznanje Enidi Ismić. U petak 13. prosinca 2019. u Sarajevu je održana završna konferencija Drugoga mirovnog kampa Mreže vijeća učenika BiH, na kojoj je naša maturantica Enida Ismić dobila priznanje za uspješno završen program „Lider u školi – lider u budućnosti“ te tako završila svoj mandat predsjednice mreže Vijeća učenika ZDK i potpredsjednice mreže Vijeća učenika FBiH. Osim toga, Enida je jedna od četvoro srednjoškolaca koji su dobili posebnu plaketu za doprinos Vijeću u 2019. godini, a naša Škola dobila je zahvalnicu za iznimnu suradnju i podršku razvoju Mreže.

Božić u književnim bilješkama. U Konviktu je 18. prosinca otvorena izložba „Božić u književnim bilješkama“.

Božićna priča. U petak 20. prosinca 2019. u našoj sportskoj dvorani održana je priredba. Glazbeno-scenski program objedinio je mnoštvo raznolikih znanja i vještina naših učenika: nastupili su Anastasija Ferraby na violini i Mateo Lekić na klaviru, vokalna skupina *Kvartanke*, vokalno-instrumentalni sastav i tamburaški zbor. Dramska skupina izvela je komad „Božićna priča“, a božićnu čestitku uputio je gvardijan fra Franjo Radman. Druženje je nastavljeno na domjenku u holu Konvikta, gdje su posjetitelji mogli pogledati i izložbu razglednica „Božić u književnim bilješkama“, koju je postavio naš prof. dr. fra Zvonko Benković.

Dobro je činiti dobro – humanitarna akcija FKG. Vijeće učenika naše gimnazije ove je godine skupljalo novac za ustanovu „Mali dom“ u Keniji, koju vodi bosanski fratar Miro Babić. Konkretno, želimo pomoći dječaku koji se zove Charles Nganga, koji s osmero braće i sestara živi kao podstanar u trošnoj kućici. Želimo mu sagraditi kuću, za njihove uvjete ogromnu, od 40 m², s pravim limenim krovom. Vijeće učenika je zajedno s Profesorskim zborom prikupilo 1000 KM, koje smo poslali fra Miri.

Literarni uspjeh Zlate Veronike Bošnjak. Na literarnom natječaju „Deseti dani pobijenih hercegovačkih franjevaca“ na Širokom Brijegu, našoj učenici II. razreda Zlati Veroniki Bošnjak pripalo je drugo mjesto za literarni rad »Moj brat živi«. Nagrada joj je uručena na Širokom Brijegu u srijedu 5. veljače 2020.

Put u Bolzano. Od 16. do 21. veljače skupina naših učenika s pedagogom fra Stipom Alandžakom bila su u posjetu partnerskim školama u Bolzanu, u Italiji.

Nastup Kvartanki u Sarajevu. Vokalna skupina *Kvartanke* nastupila je u ponedjeljak 24. veljače 2020. u Domu oružanih snaga BiH u Sarajevu na Mirovnoj konferenciji za mlade u organizaciji Centra za izgradnju mira. Pod vodstvom prof. glazbene umjetnosti Melise Zerdo izvele su skladbe *Kyrie eleison* i *Ajde, Jano*.

Poklade. Na pokladni utorak, 25. veljače bilo je u našoj školi veselo. Kao i svake godine, učenici su se maskirali za vrijeme nastave, a program je nastavljen i nakon večere. Već tradicionalno, grupa učenika spremila je dramski kolaž i sve nas nasmijala. Našu svakodnevnicu prikazali su na šaljiv način glumeći profesore i prikazujući (ne)zgode i šaljive trenutke s nastave. Hvala svima koji su se marljivo spremali kako bi svima donijeli radost i smijeh na koncu ovog dana.

Novi literarni uspjeh. Povodom 1. ožujka, Dana neovisnosti BiH, Grad Visoko organizirao je za učenike osnovnih i srednjih škola s područja Visokog literarni natječaj na kojemu je naša učenica Imea Hadžić iz IV.b osvojila prvo, a Kristina Andela Erceg iz IV.a treće mjesto.

Naredba o obustavi redovite nastave. 11. ožujka popodne iz Vlade ZDK stigla je obavijest o odluci Vlade FBiH da se, radi suzbijanja koronavirusa, u svim školama i fakultetima u FBiH obustavlja redovita nastava. Svi učenici su poslani kućama, a naše školske prostorije su odjednom zanijemjene. Dva dana kasnije, iz Ministarstva za obrazovanje, znanost, kulturu i sport ZDK stigle su i konkretne upute o organizaciji konzultativne nastave uz primjenu informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Velik uspjeh na europskom natjecanju iz engleskog jezika.

Lijepa vijest u doba karantene! 14. ožujka stigla je vijest s Europskog natjecanja iz engleskoga jezika Hippo 2020: naše učenice Nadija Čorić, Amila Šišić, Melika Kevrić i Mirjam Šarac, pod mentorstvom prof. Dragane Koprivica, plasirale su se u polufinale u kategoriji Hippo 4 za područje BiH, Grčke, Cipra, Litve i Latvije. Bravo!

Druženje preko mreže. Deset dana od početka online-nastave, 23. ožujka, organizirali smo online-druženje... Javljuju se naši učenici iz Visokog, Jajca, Livna, Brnjaka, Baščeluka, Breze, Busovače, Svilaja, Bile, Tramošnice, Sivše, Ljubuškog, Bjelavića, Koprivnice, Ilijasa, Kiseljaka, Bugojna, Gojevića, Međugorja, Slavonskoga Broda, Buzića, Klimente, Čitluka, od juga do sjevera, od istoka do zapada, sa svih strana svijeta... Bogu hvala, svi smo dobro.

Škola kod kuće. Eh, da nam je to netko prije mjesec dana predložio, rekli bismo mu kako bi to bilo dobro... Zamislisamo: sjediš kod kuće, u pidžami i slušaš kako ti profesori predaju. Kad ti se ne da slušati, samo pritisneš *klik* i utišaš njihov glas, pa se praviš da i dalje slušaš. Koja bi to bila sreća! Uz to, imaš cijeli dan za društvo, duge razgovore, izležavanje, izlaske i stotinu drugih stvari. Kako bi to lijepo bilo! Ali danas, deset dana od prestanka nastave, i nije baš tako. Dobro nam je, ne žalimo se, jer imamo sve. Profesori se trude sve učiniti da nam nastava bude zanimljiva. Još smo svi zdravi. Na broju smo, još nam nije nitko u bolnici, osim roditelja i susjeda koji rade kao medicinari i liječnici. Zbog toga smo sretni i zahvalni Bogu, ali školske klupe nam tako nedostaju!

Online glazbena sekcija. Na školski youtube kanal je 8. travnja postavljena pjesma *Što te nema* u jedinstvenoj izvedbi i aranžmanu profesora gitare Nedima Lime i naših učenica Anastasije Ferraby, na violinu, i Josipe Cvitanović, vokala.

Radijska emisija „Čitajmo srcem“. Život ne možeš utišati ni glas umuknuti iako je vrijeme čudno. Ne snalazimo se najbolje u novonastaloj situaciji, ali nastojimo iz svega izvući najbolje. O tome su govorili naši maturanti na Radio Mariji BiH u utorak 7. travnja 2020. Emisiju je uredila i vodila s. Kristina Marijanović.

Dan škole 2020. Učenica I. razreda Veronika Zlata Bošnjak napisala je rođendansku čestitku našoj Gimnaziji:

„Ovo kratko pismo zahvalnosti pišem posvećujući ga onima koji stare zidove i temelje ove škole brižno uzdržavaju te uvijek iznova podižu na ramena iskonske i baštinjene pismenosti koja nikada nije bila niti će biti precijenjena. Vječno okamenjena

u tvrdim, ponositim stupovima izobraženosti i temeljitošti, bravoružno nosi emblem višestoljetnog opismenjavanja. Ono počinje tek skromnim radom na hrapavu, nezgrapnu kamenju mlađenštva – u pljesnim prostorijama, u vonju čamotinje i uz aparaturu od svežnja trošnih knjiga, izmoljenih od moćnika. Čvrstom rukom, prvi klesari ustrajavali su u brušenju kremenovih gruda i krutih bridova, dok ne sastrugaše svaku izbočinu mračnjaštva i istjeraše svakog ružnog moljca s čistine pismenosti. Oslobođivši je svakog poroka i hrde iskrivljene stvarnosti i nepismenosti, uzdigli su je do misli, dorečenosti i vještine – fenjera u svojevrsnom mrklom mraku, opisujući novi krug bivstvovanja mladoga čovjeka, naravno, s nekolicinom ožiljaka i prašnjavih zakutaka koji pričaju priču o njezinoj postojanosti u hramu krvavog i znojnog prosvjećivanja.

Pismenost je tek jedan od brojnih dragulja u dijademi učenosti, a još jedan – duh usmjeravanja i blagodati u turbulentnoj zbilji svakog mladog čovjeka – skita se upravo u prostranim krugovima ove ustanove, koja danas obilježava svoj rođendan.

Novi krug bivstvovanja opisat će naša ruka, koja će – po uzoru na Tebe – na sebe prenijeti sve terete, a one najteže podizati snažnom voljom i nesebičnim nakanama. Novo doba i novi ljudi, koji sa strahopoštovanjem gledaju na divan svod bora na Tvom uzglavlju, shvatit će o čemu govorimo.

Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji Visoko, koja je iz krila iznjedrila nebrojene talente i pred njih razastrla siguran putokaz za dalje – sretan rođendan! Mi, koji smo još pod tvojim okriljem, nadamo se da ćeš ih još puno doživjeti u sretnijim okolnostima.“

Ovogodišnji Dan škole obilježen je filmom pod nazivom „Online Dan škole 2020. godine“. Premijera je bila u srijedu 29. travnja 2020. godine u 18 sati.

3. svibnja: posljednja prozivka maturanata konviktora generacije 2016/20.
Svaki konviktorač, čak i onaj koji je tu bio samo jednu godinu, zna sve o nedjeljnim prozivkama, ali ovo „sveznanje“ ne proizlazi iz misli da su one sve iste, iako su na istom mjestu, skoro uvijek u isto vrijeme i s istim ljudima. Možda čar prozivki i jest u njihovu ponavljanju iz tjedna u tjedan, ali i u fra Stipinoj, svima dobro poznatoj rečenici: „Pred nama je još jedan radni tjedan.“ S tim se mislima već nedjeljom navečer u nama konviktorcima budi neki čudan osjećaj prijelaza s ugodnog vikenda na novi radni tjedan. Legenda kaže, a potvrđuju je svi stariji učenici, da su od oko 150 prozivki, kroz četiri godine, samo dvije drugačije: prva i posljednja.

Prva je na početku prvoga razreda, kad dolaziš kao zbuњen tiron i ne znaš nikoga, a tebe svi moraju znati. Čudan je bio osjećaj kada naš dragi fra Ivica Studenović pred svima na razglas proziva tvoje ime, a ti se odazivaš. Tada počinje i nagradna igra koju organizira fra Stipo, a cilj je što prije saznati ime i prezime svih koji su došli. A postoji i nagrada za one koji nauče iz kojeg mjesta tko dolazi. Jasno je kao dan da još nitko nije bio pobjednik u toj igri, pa nije poznato ni koja je to nagrada.

Druga značajna prozivka je ona na kraju četvrtoga razreda, koju se iščekuje i odbrojava već od početka drugoga polugodišta. Nažalost, ovogodišnja posljednja prozivka maturanata, u nedjelju 3. svibnja u 19:30, nije obavljena po starom običaju u Konviku, nego preko video poziva. Fra Stipo je prvo govorio o dyjema već spomenutim prozivkama, a zatim je pojedinačno prozvao sve maturante te u nekoliko

riječi najljepših želja, zahvale i ponosa probudio u nama emocije i sva lijepa sjećanja na naš drugi dom. Dirnuti fra Stipinim riječima zanijemili smo pokušavajući postati svjesni svoga odrastanja i odlaska iz sigurne i mirne luke – u svijet.

Stoga u ime naše generacije konviktorača želim reći hvala fra Stipi, s. Željki, s. Anici i Stjepani koji su nam pružili roditeljsku ruku i bili naša podrška do samoga kraja. Hvala i svim drugim odgojiteljima koji su bili dio našega odrastanja u ove 4 godine: s. Lidiji, s. Kristini, prof. Ivoni, prof. Tatjani, prof. Josipu i prof. fra Ivici. Hvala i našim kuharicama i svim radnicima u Konviktu. Hvala Vam što ste nam dali mali ključ za veliki život koji je pred nama! Obećavamo da ćemo kroz život nositi sve one vrijednosti i životne lekcije koje ste utkali duboko u nas, ponosni na franjevački odgoj u našem Konviktu.

Gimnazijska večer glazbe – GVEG 2020. Gimnazijska večer glazbe (GVEG) trenutak je kada se duša sjedinjuje s glazbom, kada mali glazbenici na sceni postaju veliki. Za tu tradiciju možemo zahvaliti našoj nekadašnjoj profesorici glazbe s. Krešimiru Skopljaković, koja je 1980-ih poticala naše učenike da uvježbavaju glazbene komade i pokažu kako spretno vladaju klavirom, flautom, violinom... Od tada do danas nit ove tradicije nije se prekinula. Iako ove godine nismo muzicirali u prostoru naše škole, glazbenom niti isprepleli smo svoju radost sa zahvalnošću kolegama i kolegicama koji su svoj glazbeni talent utkali u nit GVEG-a.

Kraj nastavne godine. Nastavna godina završena je sjednicom 12. lipnja. Odlukom pedagoških vlasti nema zaključenih negativnih ocjena, pa neće biti ni popravnih ispita, tako da svi učenici prelaze u sljedeći razred.

Maturalna večer. Nakon uspješno održanih maturalnih ispita, a zbog ispita na državnoj maturi u Hrvatskoj, svečana promocija s ispraćajem ovogodišnjih maturalata upriličena je tek 27. lipnja. Franjevačku klasičnu gimnaziju završilo je 29 mlađića i djevojaka, podijeljenih u dva odjeljenja, i to IV.a (razrednica s. Kristina Marijanović): Mateo Bagarić (Bugojno), Luka Batina (Visoko), Matej Budeš (Jajce), Semra Bukva (Veliko Čajno/Visoko), Merima Bulbulušić (Breza), Anastasija Đoja (Zimča/Visoko), Kristina Andjela Erceg (Vojskova/Odžak), Emina Hadžiosmanović (Visoko), Marina Jurić (Brina/Livno), Ana Marić (Podbjelavići/Kakanj), Petra Marušić (Kiseljak), Gloria Perković (Jajce), Andrea Sivrić (Vukićevci/Jajce), Kristina Štrkalj (Vareš), Melisa Udovičić (Ilijaš) i Ines Zeko (Trnovača/Uskoplje); IV.b (razrednik prof. Josip Dujimović): Darija Bojanić (Klimenta/Jajce), Josipa Cvitanović (Varvara/Prozor), Ivan Džidižić (Ripci/Prozor), Imea Hadžić (Visoko), Enida Ismić (Visoko), Andjela Ivičević (Polje/Kreševje), Ena Kapetanović (Gojevići/Fojnica), Adha Kargić (Topuzovo Polje/Visoko), Stela Kubat (Kiseljak), Petar Marković (Busovača), Sara Pezer (Podbjelavići/Kakanj), Filip Pilić (Vilić Polje/Uskoplje) i Nathaniel Šimunović (Breza). Ove godine među maturantima nema nijednog sjemeništarca, a u novicijat je otisao jedan postulant: Filip Jakov Šero iz Viteza.

Ljetna škola FKG. Od 29. lipnja do 4. srpnja po sedmi put održana je Ljetna škola FKG, na kojoj je sudjelovalo četrdesetak osnovaca iz raznih mjesta u Bosni i Hercegovini. Podijeljeni u nekoliko skupina, oni su se kroz jedan radni tjedan upoznavali s planom, programom, sadržajem i načinima izvođenja nastave u našoj Gimnaziji.

Zajedno s nekolicinom starijih učenika u slobodno su vrijeme odlazili na izlete u obližnja mjesta, a u petak su bili na kupanju na Ilidži. Na kraju su svi učenici položili ogledni ispit i dobili diplome o završenoj Ljetnoj školi.

13. 9. 2021.

Poštovana braćo franjevci, kolegice i kolege bivši učenici FKG, obraćam vam se molbom za potporu studijskom putovanju naših učenika u Grčku. Hvala vam unaprijed. Neka vas Svemogući blagoslovi i čuva! fra Ivan Nujić, ravnatelj

Franjevačka klasična gimnazija
Classicum gymnasium franciscanum
Visoko

Bosne Srebrenе 4 ♦ BiH-71300 Visoko

Tel. +387 32 465 181 ♦ Fax: +387 32 465 182 ♦ www.fkg.edu.ba ♦ fkg.visoko@gmail.com

Br. 598/21.

Prijateljima Franjevačke klasične gimnazije
Bivšim učenicima
Svima

Predmet: *Molba za potporu studijskom putovanju u Grčku*

Poštovani,

Molimo Vas da nam – ako ikako možete – pomognete u ostvarivanju studijskog putovanja naših učenika III. i IV. razreda u Grčku u listopadu/oktobru ove godine.

U proteklih 14 godina uspješno smo ostvarili 7 takvih studijskih putovanja, u čemu ste nam mnogi od vas već pomogli. Ove godine motivirani smo istom željom za znanjem i sustavnim upoznavanjem klasične kulture, koja je jedno od ishodišta europske civilizacije. Uvjereni smo da je ulaganje u odgoj i obrazovanje mladih ljudi dugoročno najbolja i najisplativija investicija.

Budući da mnogi od roditelja naših đaka nisu u mogućnosti izdvojiti iznos potreban za ovo putovanje, molimo Vas da nam pomognete. Bit ćemo Vam silno zahvalni.

Svoj plemeniti dar možete dostaviti osobno ili na sljedeći račun:

Vlasnik računa: **Franjevačka klasična gimnazija**

Adresa: **Bosne Srebrenе 4, 71300 Visoko**

Ime banke: **UniCredit Bank**

Broj računa: **3389002207281085** (s naznakom: za studijsko putovanje)

IBAN: **BA393389104800922467**

SWIFT: **UNCRBA22**

Cijeneći Vašu darežljivost i solidarnost, u ime učenika, odgojitelja i profesora naše Gimnazije, unaprijed Vam iskreno zahvaljujem i srdačno Vas pozdravljam: mir i dobro! Visoko, 2. 7. 2021. fra Ivan Nujić, ravnatelj

30. lipnja 2021.

Dragi Mato, nadam se da ste ti i tvoja draga obitelj dobro i zdravo. Prije nekoliko dana navratila je u Visokog studentica Sara Pezer, koju naša Udruga podupire u studiju. Rekla mi je da je jako sretna i da je položila sve ispite iz prve godine. Bogu hvala, a hvala i vama kolegama koji ste joj velika podrška.

Mi smo priveli kraju nastavnu godinu, a ovaj tjedan održavamo VIII. ljetnu školu, na kojoj se okupilo više od 200 učenika osnovnih škola.

Nadamo se upisati u prvi razred barem 30 učenika. Za upis u sjemenište nije nam se zasad nitko javio. Nažalost, stanje je takvo kakvo jest.

Od 1. do 10. listopada ove godine planiramo ostvariti studijsko putovanje u Grčku za naše tercijane i kvartane. Neki učenici, čiji su roditelji i inače siromašni ili oskudijevaju, teško ili nikako ne mogu platiti iznos od 600 maraka, koliko je potrebno. Zato molimo vas, starije kolege, da nam svojim donacijama pomognete.

Vjerujem da planirate i redoviti godišnji kongres Udruge... Molim te, čim utvrdite datum, javi mi pa će svakako nastojati doći. Lijep pozdrav tebi svima koje voliš. Srdačno fra Ivan Nujić

Moj zavičaj i ja

Moj zavičaj je meni više od zavičaja!
Nema više konja ni drvara iz Rike i niz Ušice!
Nema više pjesme drvara i sinara!
Nema više!
Moj zavičaj i ja živimo od sjećanja!

I dođe rat
Domovinski rat.

I dodoše neznani, od nekoga pozvani ljudi zloga i zla!
I dodoše ljudi mržnje na sve drugo i drukčije!
I u mom zavičaju ti isti ljudi, poslige kozmičkih razmjera zla, danas se ponašaju
kao sveci, i pitaju se: tko nas to zavadi!
U mom zavičaju samo srednjovjekovni kršćanski stećci mirno snivaju.
Kao svjedoci vjere, ljubavi i nade uspravno stoje kao svoji na svome: na Šikalovom
groblju, Bogduši, Svibi i na Vinišću – Vinišće je u rimske doba i u vrijeme srednjeg
vijeka do pada Bosne 1463. bilo pod vinogradima, ali je uvijek bilo i groblje u tom
vinogorju!
A stećak, ostatak ostataka Franjevačkog samostana sv. Duha, iz predturskog
vremena u Bosni, kod sela Duba, iščupali su ljudi zloga na sve drugo i drukčije.
Moj zavičaj i ja živimo od zapamćenja, od sjećanja!

Fra Mirko Bobaš

Osvrt na proročku pjesmu ujaka Mirka Bobaša – Moj zavičaj i ja

Tomo Barbić

Živjet će moj narod od zapamćenja i sjećanja ma gdje bio, da parafraziram ujaka Mirka Bobaša, koji proročki pjeva o našem dragom i ranjenom zavičaju, koji će kao ptica feniks iz pepela uskrsnuti, kao što je to često u povijesti i činio. Nažalost povijest se ponavlja, premda bi trebala biti učiteljica života. Mirko tako sažeto filozofski pita i nudi odgovore na vječne tajne: Odakle dolazimo? Kuda idemo i zašto tako žurimo i grijesimo? Mirko proročki poziva na zavičajni zagrljaj i sjećanje na stećke i groblja koja su znak života i kulture naših predaka, koji nam poručuju preko Mihaila Grahovića starog stećka na groblju Vinišće: Si leži Mihojo, rab Božji, muž rimske vire prave, koji poštено hodijaše i Bogu se moljaše. Mirko ponosno i zahvalno ističe kako su naši preci živjeli andrićevski rečeno život od teškoća iz vjere, nade, ljubavi i sjećanja u kulturi suživota i dijaloga od grčkih, rimskih, bogumilskih, german-skih, turskih i novovjekih vremena koja ih nisu mazila. Sve mi ovo sliči na sudbinu biblijskog naroda, koji je preživio mnoga ropstva, pustinje i zlatne teladi na putu do Obećane zemlje. Mirko poput biblijskog proroka budi u narodu sjećanje na svetu i obećanu zemlju i pretke koji tamo leže i potajno se Kristovski i Pavlovski nada da će doći spasenje i uskrsnuće, koje živi u zapamćenju, sjećanju i u vjeri nadi i ljubavi.

Svaki život ima svoju mjeru u patnji, koja čini da se probudimo, rekao je davo Budha. Ujak Mirko nas dalje opominje, pa i rušiteljima bez osvete i mržnje nudi Gandijevsku i kršćansku pomirbu u ljubavi i nenasilju protiv zla, rušenja i mržnje. Čestitam mu što ih hrabro opominje i ukazuje na zlo koje su učinili nedužnom susjedu i na kraju se cinički „kao sveci“ pitaju: Tko nas zavadi! I sam sam za sadašnjost pesimist, ali za budućnost sam optimist, jer Bog proroka, Petrov i Pavlov i ostalih pravednika pobjeđuje i rušitelje kažnjava. Spomenut ću i velikog češkog humanista i patnika Vaclava Havela koji je rekao da pjesnika možemo i ubiti, ali će se roditi drugi i sve će ostati zapisano. Mirko nam sa svetim Augustinom poručuje da smo ono čega se sjećamo, što čuvamo od zaborava i ne damo da propadne i da se ne bojimo budućnosti, jer smo prošlost razumjeli i da volimo sadašnjost. Navik on živi ki zgine poštено. No potrebno je život dalje živjeti i poput Mirka dublje gledati i daleko proročki vidjeti. Ta otvorenost i sjećanje koje Mirko ističe nije moguća bez pomirenja u kulturi suživota koja se ogleda u toleranciji, solidarnosti i dijalogu i s drugima i drugčijima. Mirko na kraju poput pjesnika Vuletića poziva nas sve na zavičajni zagrljaj sa živima i mrtvima, jer smrt i groblja nisu kraj nego su znak života i novi početak, iako ljudi prave previše zidova, a pre malo mostova, rekao je Newton. Andrić dalje kaže da je sve u životu jedan most - svaka riječ, svaki osmijeh, ono što drugima dajemo. Poziva nas da svojim radom budemo graditelji mostova između Istoka i Zapada. Bez orientacije i smisla, čovjek je i pored svih tehničkih dostignuća na putu propasti, rekao je netko mudro. Zato je život potrebno poput Mirka dublje gledati i daleko proročki vidjeti. Mir i dobro narode moj gdje god da si i da ne

zaboraviš svoje biblijske kovčeve i korijene nositi i braniti u vječnom zapamćenju i sjećanju, jer ono smo čega se sjećamo, što volimo i živimo - želi i bratski vas voli vas supatnik i suputnik u Kristu i svetom Franji fizički ograničen i daleko, ali duhom povezani, jer duh i moderna tehnika nemaju granica i oni nas povezuju, vaš Tomo Nike Petra Barbića iz Grahovčića, koji je davno otišao iz Bosne, ali Bosna i dragi za-vičaj nisu iz njega. Zato im hvala vječna.

Schwabmünchen, 21. 07. 2016.

Zabilješka s posljednjeg susreta s prim. Antom Dugonjićem dr. med.

Vine Mihaljević

Kako je navedeno u „in memoriam“, prim. dr. Dugonjić osim stručnih i znanstvenih radova, povremeno je od studentskih dana objavljivao članke, eseje, feljtone u dnevnim listovima i časopisima. U ovome osvrtu na prim. dr. Dugonjića riječ je ponajprije o njegovoj suradnji s uredništvom Biltena Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba, čiji je bio i član. Osim suradnje s uredništvom Biltena donosimo i njegovo promišljanje o kloniranju koje je objavio u drugoj polovici siječnja 2003. godine u Vjesniku u dva nastavka (Vjesnik, 19. i 26. siječnja 2003). Zabilješka pak odnosi se na posljednji susret s obitelji Dugonjić prigodom kojeg smo dogovarali tekstove za sljedeći broj Biltena, a sadržaj o kojem smo razgovarali u najvećoj mjeri tematizirao je promišljanje o svrshodnosti ljudskog života, odnosu vjere i znanosti, pitanja estetike, poezije, književnosti, umjetnosti.

Osim profesionalnog razmišljanja o „čudesnoj složenosti ljudskog mozga“ sa stručnoga i znanstvenog vida, prim. dr. Dugonjić pisao je o drugim temama koje su se odnosile na suvremene društvene i kulturne događaje, na pojedine likovne izložbe, ali i na srednjoškolsko gimnazijsko „visočko razdoblje“. Pisao je i poeziju koja je ispunjena neminovnošću ljudskog ovozemaljskog kraja, ali i utemeljenom nadomvjere u Uskršnucu.

Već u prvim brojevima Biltena (4/2001), godišnjeg glasila Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko počeo je surađivati objavljinjem svojih pjesama: „Knjiga vremena“, „Moj otac“, „Noćobdije“, „Dante“ i pjesmom „Opet Visoko“ koju završava riječima: „I uporište poput Arhimeda / Tražim / I slutim jednu čvrstu točku / U daljini / Visoko je daleko je / Al' srcu mom je blizu / To VISOKO je / (Bilten 4/2001, 51). Nakon nekoliko godina u rubrici „Književnost“ u Biltenu 9/2007. objavio je pjesme „Hrvatski križ sja“, domoljubno suživljenje povijesnog trenutka s hrvatskim narodom, zatim „Haiku buket za popudbinu“ i pjesmu „Prepisivači budućnosti“ koju posvećuje umjetnicima. Od tog broja Biltena Udruge prim. dr. Dugonjić objavljuje skoro redovito svoje priloge u rubrici „Književnost“ i „Umjetnost“ u našemu Biltenu. Tako u Biltenu 10/2008. portretira slikara Matu Celestina Medovića u članku „Dum Mato – slikar i svećenik iz duše“ te predstavlja „Medovićeve Srijemske mučenike na izložbi u Zagrebu“ (Bilten 12/2010). Prim. dr. Dugonjić držao je i plenarno predavanje na Jedanaestom saboru Udruge na temu „Znanost i vjera“ (Bilten 11/2009). U istom broju objavio je u rubrici „Književnost“ prilog pod nazivom „Tako je govorio Tomislav Ladan“.

Visoko, koje je njegovom srcu blizu, posebno je ozbiljio u fragmentarnim sjećanjima na visočke profesore koji su ga odgajali, obrazovali te ga trajno nadahnjivali kao pravi učitelji života. Njih portretira u tekstovima „Fra Ignacije Gavran – naš visočki učitelj života“ (Bilten 12/2010) ili „Fra Šimo Šimić – bard klasičnog pripovijedanja“ (Bilten 13/2011). Piše također o radosti bosanske franjevačke duše u prilogu o

fra Borivoju Piplici ("Fra Borivoj Piplica – nasmijana ljudska duša", Bilten, 14/2012), ili pak o maturaciji ili visočkoj maturi (Bilten, 14/2012) za koju smatra da nije samo formalnoškolski propisani ispit već ukupno školovanje, odgoj odnosno zajednički život u okrilju franjevačke gimnazije u Visokom. Uz pohvalu cjelovitog odgoja i obrazovanja (predanost učenju, stjecanje novih spoznaja) kritički se osvrnuo na cenzuru đačkih pisama i na nedostatak komunikacije visočke gimnazije s vanjskim svijetom. U Biltenu 15/2013. prim. dr. Dugonjić objavio je više priloga iz umjetnosti: „Klović konačno u svojim dvorima“ i „Čudesni Caravaggio s nama ovih dana“, poeziju u rubrici „Književnost“ te „Sjećanje na fra Ignacija Gavrana (1914 - 2009). U sljedećem broju Biltena prim. dr. Dugonjić donosi osvrte iz umjetnosti: "Picasso - najistaknutiji slikar dvadesetog stoljeća" i „Meditacija o Sederovim slikama“ te „Osobno sjećanje na pokojnog Marka Šilja“ (Bilten, 16/2014), a u Biltenu, 17/2015. predstavlja tri značajne izložbe: „Normandija rađanje impresionizma“ u Klovićevim dvorima (od 4. 10. 2014. do 4. 1. 2015), zatim „Guercino svjetlo baroka“ u Muzeju za umjetnost i obrt (29. 10. 2014. do 31. 1. 2015) te „Rodin u Meštrovićevu Zagrebu“ u Umjetničkom paviljonu (5. 5. 2015. do 20. 9. 2015). U Biltenu pak 19/2017. iz područja umjetnosti predstavlja „Izazov moderne: Zagreb – Beč oko 1900. Slikarstvo, kiparstvo i arhitektura Zagrebačke i Bečke secesije“. Izložba je održana u galeriji Klovićevi dvori od 9. veljače do 7. svibnja 2017. u Zagrebu. Na izložbi su prikazana djela austrijskih (Gustav Klimt i drugi) i hrvatskih (npr. R. Auer, Vl. Bukovac, M. C. Medović, I. Meštrović i drugi) umjetnika iz razdoblja secesije. Prim. dr. Dugonjić posebnu pozornost posvetio je jedinstvenom austrijskom umjetniku Gustavu Klimtu i njegovoj izložbi koja je bila u Beču 2000 – 2001. u umjetničkoj galeriji Belvedere. Klimtovu umjetnost neki umjetnički kritičari nazivaju unikatnom, a posebice su poznati njegovi portreti žena i cvijeća, koje je pak potrebno promatrati u kaleidoskopskim značenjima kao Erosa i Thanatosa, naime životnog zanosa radosti i vrednine nasuprot prisilnog okretanja tamnim stranama života, stradanjima i propadanju, bolestima, starosti i, konačno, smrti. U prethodnom broju objavljuje pjesmu „Psalam našim domovinama“ (Bilten, 18/2016). U posljednjem dvobroju Biltena 20/21 (2018-2019), vidno narušenog zdravlja, objavljuje u rubrici „Književnost“ dvije pjesme „Ljetni obzor“ i „Smrt i ja“ – i to su posljednji umjetnički i književni izričaji prim. dr. Dugonjića objavljeni u Biltenu naše Udruge.

Prim. dr. Dugonjić rado je sudjelovao i na stručnim i znanstvenim konferencijama koje je Udruga organizirala i priređivala u povodu obilježavanja obljetnica važnih povijesnih događaja, važnih povijesnih likova, visočkih profesora. Tako je objavio svoje priloge: „Estetika boje“, u: *Dies academicus* u povodu 85. obljetnice rođenja fra Ignacija Zbornik u čast dr. fra Ignacija Gavrana, Udruga, Zagreb, 1999, 43-47; „Portreti u zrcalu“ u: *Dies academicus* u čast dr. fra Rastislava Drljića i dr. fra Berislava Gavranovića – Zbornik, Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb, 2000, 151-157; kratko tematizira odnos bosanski franjevaca i umjetnosti u Bosni koju je potrebno „voljeti i prihvati kao arhipelag humane tolerancije“ u članku „Slike vremena“ u: *Pogled u Bosnu. Bosanski franjevci i suvremena sakralna umjetnost.* Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 22. lipnja 2002. godine u Zagrebu,

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb, 2003, 139-144. U zborniku *Spomen-spis. Povodom 90. obljetnice rođenja dr. fra Ignacija Gavrana* prim. dr. Dugonjić pisao je na temu *Slikanje sjene*, Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb, 2004, 89-97; a prilog «*Predanost čovjekoljublju*» u *Zborniku o dr. fra Mihovilu Sučiću (1820-1865), liječniku i kirurgu (u povodu 140. obljetnice smrti)*, monografiji o životu i radu fra Mihovila Sučića, liječnika i kirurga gdje prim. dr. Dugonjić opisuje fra Mihovila Sučića prvenstveno kao čovjeka koji je svoju liječničku vještinu stavio u službu drugom čovjeku.

Dalje u tekstu predstaviti ćemo kratko antropološko i medicinsko promišljanje prim. dr. Dugonjića o kloniranju čovjeka koje je naslovio „*Sumrak nad zorom rođenja*“ u povodu najavljuvanja, premda nedokazanih, rođenja djece klonova u „*Vjesniku*“ od 19. siječnja 2003. gdje piše: „*Priča o Frankensteinu* paradigmatski je opomena do čega mogu dovesti samozvani usrećitelji svijeta koji preuzimaju ulogu stvoritelja, a zagazili su na staze nedoučenosti ignorirajući sveukupnost biomedicinske znanosti i biomedicinske etike“. U nastavku ovoga osvrta, koji je objavljen tjedan dana kasnije također u „*Vjesniku*“ od 26. siječnja 2003. godine pod naslovom „*Čovjek je jedinstven ne samo po organizmu, nego i po iskustvu stečenom tijekom života*“, piše: „*Sve dosadašnje znanstvene spoznaje kojima se pridružuju bioetički i socijalni razlozi za brigu o čovječanstvu razvidno upućuju na preporuku – reproaktivno kloniranje kod ljudi treba zabraniti.*“ U uvodu pak članka objašnjava kako ljudski mozak ima oko sto milijardi neurona, približno koliko ima i galaksija u svemiru, a svaka živčana stanica ima najčešće svoju nezamjenljivu ulogu. Zatim nastavlja kako od 35. godine života u ljudskom organizmu ukupno, i somatskih stanica i neurona, dnevno propada 7000 tisuća. Primarijus dr. Dugonjić u tom članku navodi kako čovjek jest i kako je postao ono što jest po svome mozgu, jer psihički život čovjeka emanacija je moždanih funkcija u čitavome svome raskošnom spektru.

Na kraju ovoga samo djelomičnog portreta prim. dr. Dugonjića evo nekoliko zabilješki sa zadnjeg našeg susreta kada smo dogovarali njegovu suradnju s uredništvom Biltena, odnosno razgovarali o tome koje je tekstove trebalo objaviti u ovom dvobroju Biltena.

Na temelju svakodnevnog suočavanja s ljudskom krhkosti, nesavršenosti, nedostatnosti i ograničenosti ljudskog postojanja te na osnovi medicinskoga, kritičkog, estetskog i umjetničkog stajališta (koji je u njemu potaknula njegova supruga Branka¹ koja je studirala povijest umjetnosti) promišljao je o konačnom smislu života, smislu čovjeka, smislu čovjekove ljepote, dobrote i pravednosti, ali i nedostatnosti, smislu čovjeka koji se nalazi razapet između „neba“ i „zemlje“. Ta pitanja javljala su se i tijekom njegova školovanja u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Nije ga napuštao „visočki duh“, koji mu je bio „nemir“ što ga je stalno poticao na snažne emocije i intelektualni napor. Divio se đačkoj visočkoj disciplini, redu, učenosti profesora, ali je znao istaknuti kako je taj savršeni red i sputavao đački emocionalni razvoj.

1 Zahvaljujem gospodi Branki Dugonjić koja je uredništvu Biltena ustupila materijale i fotografije po-kognog supruga prim. dr. Dugonjića.

U propitivanju „visočkog naslijeda“, u razgovoru je jedanput uskliknuo: „Visoko je čudo“! Vjerujemo kako je taj usklik radosti i divljenja dijelom dao odgovore na njegova duboka životna, ljudska i profesionalna medicinska pitanja i dvojbe, na pitanja filozofije ljudskog bića i teološke svrhe njegova postojanja. Uporno sam govorio o Kristovom spasenju i otkupljenju ljudskog roda. Znanost seže do „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio“, a nakon toga vjera, vjera prve zajednice, Božja milost i djelovanje Duha. Kristocentričnost je bila središnja tema naših razgovora. Njegova ljubav prema čovjeku koju je pokazao na križu jest ljubav koja oslobađa i spašava čovječanstvo.

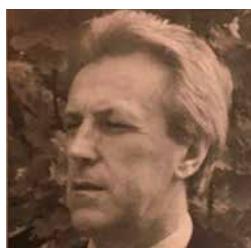
Na kraju ovi zadnji razgovori s prim. dr. Dugonjićem završavali su franjevačkom radosti susreta i teološkom kristološkom raspravom o Utjelovljenju, Uskrstnici i Otkupljenju. Oprostio sam se od dr. Ante Dugonjića uz dogovor kako će prirediti još dva priloga (poezija) za sljedeći broj Biltena. Naslove pjesama ostavili smo otvorenima.

Kipar Vladimir Herljević isklesao je anđela koji je postavljen na obiteljsku grobnicu na Mirogoju u kojoj počivaju zemni ostatci prim. mr. sc. Ante Dugonjića, dr. med. koji se oprostio svojom pjesmom „Smrt i ja“. Prim. dr. Dugonjić prešao je prag između života i smrti u novi život, ostavljajući nam pitanje ne „smrt i ja“ nego „ja i smrt“.

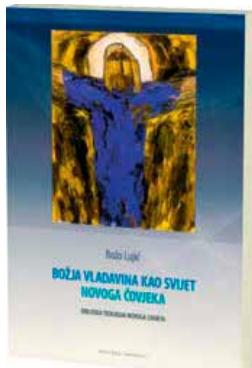
Ovih nekoliko djelomičnih podataka o životu i liječničkom profesionalnom djelovanju, o objavljivanju njegovih znanstveno-stručnih radova u području medicine kao i njegovi likovni i književni osvrti u području kulture pokazuju kako se humanist prim. dr. Dugonjić posvetio medicini služeći ponajprije čovjeku te društvenoj i kulturnoj zajednici. Kao član Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, inspiriran „visočkim duhom“, prim. dr. Dugonjić svojim likovnim i književnim osvrtima te pjesmama aktivno je sudjelovao u objavljivanju dosadašnjih brojeva Biltena, a njegovi prilozi pridonijeli su kvaliteti sadržaja samoga Biltena.

Anto Dugonjić
(VII. raz. gimnazije)

Prof. dr. sc. fra Božo Lujić

Iz pismohrane Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba

Ovih nekoliko sljedećih redaka posvetit ćemo velikom prijatelju i zagovaratelu te članu Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba prof. dr. sc. fra Boži Lujiću. Uvijek je dolazio na skupove koje je organizirala naša Udruga te redovito na božićna i uskrsna druženja članova Udruge kao i na godišnje sabore naše Udruge na kojima je imao i plenarna izlaganja. Ovdje predstavljamo posve mali dio biblijsko-teološkog stvaralaštva fra Bože Lujića, a posebice onoga koje je povezano s našom Udrugom. U tom smislu podsjećamo kako je Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba, u suorganizaciji HKD Napredak u čijim prostorijama predstavljamo fra Božine knjige te Kršćanske sadašnjosti Zagreb kao izdavačem, organizirala predstavljanje dva sveučilišna udžbenika člana naše Udruge prof. dr. sc. fra Bože Lujića: *Božja vladavina kao svijet novoga čovjeka. Biblijska teologija Novoga zavjeta i Starozavjetni proroci*, 14. travnja 2011. u Napretkovom kulturnom centru, Bogovićeva 1; 10000 Zagreb. Goste je uime Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko pozdravio dr. sc. Vine Mihaljević, predsjednik Udruge te uime izdavača Kršćanska sadašnjost njezin direktor prof. dr. sc. Željko Tanjić. Knjigu *Božja vladavina kao svijet novoga čovjeka* predstavili su gosp. Stjepan Lice, Pravni fakultet, Zagreb; doc. dr. sc. Mario Cifrak, OFM, docent pri Katedri Svetoga pisma Novoga zavjeta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu (KBF), Zagreb. Drugi udžbenik *Starozavjetni proroci* predstavili su: doc. dr. sc. Renato Matić, Hrvatski studiji, Zagreb; prof. dr. sc. Nikola Hohnjec, redoviti profesor pri Katedri Svetog pisma Staroga zavjeta na KBF-u Sveučilišta u Zagrebu; prof. dr. sc. Siniša Zrinščak, redoviti profesor na katedri Socijalna politika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i autor prof. dr. sc. fra Božo Lujić.

S predstavljanja fra Božinih sveučilišnih udžbenika objavili smo u Biltenu 13/2011, 90-93. tekstove gosp. Stjepana Licea i prof. dr. sc. Siniše Zrinščaka. Evo dio teksta iz predstavljanja knjige *Božja vladavina kao svijet novoga čovjeka* koji je napisao Stjepan Lice: „Tijekom čitanja ove izrazito otvoreno pisane knjige – sve do kraja, pa i potom – ostaje (barem za mene) otvoreno pitanje je li to sveučilišni udžbenik (kao što je u knjizi zapisano), znanstvena monografija ili meditacija koja propituje čitatelja o njemu samome i o njegovim odnosima. No uz to iščitavao sam je i kao svjedočanstvo osobne vjere Bože Lujića. Svjedočanstvo zahvalnosti za Evandjelje. Za susret s Bogom Isusa Krista. U tome se Boži Lujiću – sa zahvalnošću – skromno pridružujem“ (Bilten 13/2011, str. 92). Prof. Zrinščak pak predstavljajući knjigu *Starozavjetni proroci* ističe kako fra Božo određuje da je prorok: „od Boga pozvani i poslani pojedinač, on jest u službi Boga, on govori iz Božje stvarnosti“ (Bilten 13/2011, str. 93).

Često i rado je svoje tekstove objavljivao i u Biltenu Udruge koju je volio i rado imao teološka predavanja na godišnjim susretima članova Udruge (Bilten, 18/2016, 47:

Pokušaj bijega od Boga milosrđa i praštanja; Bilten 16/2014, 87: Govor u prigodi blagoslova franjevačkog samostana Svetog Ilike u Zagrebu; Bilten 10/2008, 21: Proročki i Isusov govor).

Iz pohranjene pozivnice i prigodnog teksta moderatora predsjednika Udruge, na predstavljanju 14. travnja 2011. godine bili su između ostalih nazočni prof. dr. sc. Josip Oslić, dekan KBF-a, dr. sc. Nenad Malović, prodekan za nastavu, saborski zastupnik Ivo Jelušić, brojni profesorice i profesori s fakulteta te znanstvenice i znanstvenici sa znanstvenih instituta te studentice i studenti. Nazočan je bio i predsjednik njemačke podružnice gosp. Mijo Nujić. Nadalje se ističe kako je Udruga organizirala ovo predstavljanje jer je fra Božo bio član naše Udruge. Fra Božo je znatno pridonio zajedništvu članova Udruge, davao Udruzi jasno kulturno-duhovno usmjerenje sa željom da prijeko potrebitu pravu proročku i spasenjsku riječ svi ljudi slušaju i da po njima žive i djeluju. Predstavljanje knjige svojim pjesmama uveličala je klapa „Slavić“ studenata KBF s pjesmom na početku „Murtilica lipo cviće“ i na kraju pjesmom „Dobra večer uzorita“. Predstavljanje knjiga završeno je ugodnim razgovorom uz degustiranje fratarske rakije te s prigodnim domjenkom koji je darovala gospođa Marija Begić, vlasnica restorana „Marijino zvono“.

Fra Božo je rado surađivao i s uredništvom Biltena naše Udruge u kojem je objavio nekoliko radova kao što su: Pokušaj bijega od Boga milosrđa i praštanja, u: *Bilten* 18/2016, 47-50; Govor u prigodi blagoslova franjevačkog samostana Svetog Ilike u Zagrebu, u: *Bilten*, 16/2014, 87-88; Proročki i Isusov govor, u: *Bilten*, 10/2008, 21-25. Surađivao je s prilozima i u Udruginim zbornicima tekstovima „Što je čovjek? Egzegeško-teološka analiza PS 8“, u: *Spomen – Spis. Povodom 90. obljetnice rođenja dr. fra Ignacija Gavrana*, Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb, 2004., 299-319.

Prof. dr. sc. Fra Božo Lujić objavio je brojne znanstvene i stručne radove i knjige. Ovdje donosimo samo naslove njegovih knjiga:

- *Osobno sijati riječ istine, ljubavi, milosrđa i dobrote. Komentar liturgijskih čitanja*, misli vodilje i konkretne propovijedi – Za liturgijsku godinu B, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2020.
- *Tragovima biblijskih prostora i događaja*. Biblijsko-teološki i povjesno-arheološki uvidi i poruke, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2016.
- *Naviještati Boga milosrđa u današnjem vremenu*. Propovijedi za svetkovine i blagdane, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2016.
- *Proroci. Osoba, vrijeme, poruka*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2015.
- *Vjera u Boga uvijek novih mogućnosti. Pretpostavke za biblijsku teologiju Staroga zavjeta*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2014.
- *Starozavjetni proroci. II. Prerađeno i prošireno izdanje*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2010.
- *Božja vladavina kao svijet novoga čovjeka. Biblijska teologija Novoga zavjeta*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2010. Dno obrasca
- *Kratki uvod u novozavjetnu poruku*, Kršćanska sadašnjost, 2006.
- *Isusova otvorena antropologija* (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2005)

- Starozavjetni proroci (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2004)
- Drugi - mogućnost ljubavi (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2003)
- Iskre ljubavi iz evandelja (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2001)
- Povratak u slobodu ljubavi (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2000)
- Biblijska promišljanja sadašnjega trenutka (Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1998)
- Božji tragovi. Biblijska mjesta i događaji (Livno, Svjetlo Riječi, 1996)
- Iskustvo Boga i čovjeka u Jeremijinoj knjizi (doktorska disertacija, Zagreb 1985) Literatur als Abschied vom Vater. Vater-Sohn-Verhältnis in der Prosa von Franz Kafka (diplomski rad, strojopis, Sarajevo 1984)
- Život je divna pjesma» (Sarajevo 1971)

Knjiga sa sedam pečata

Nad otvorenim grobom, tužni zbore, / suze me danas peku i kao lapis gore. / Providnost mudra u nebeske dvore, / u vječnost, među sunca, zvijezde, meteore, / Talenta jednog našeg opet pozvala je gore.

„Nad kovčegom ovim, nad narodnom katastrofom, to, gospodo, nisu fraze: nad ovim gubitkom teku iskrene suze!“ Riječima hrvatskoga pisca Miroslava Krleže započinjem svoj oproštaj od pokojnoga profesora fra Bože Lukića. Njegova iznenadna smrt podsjetila me na drevnu izreku: *Repentina mors, sacerdotum sors!* – Iznenadna smrt sudbina je svećenika.

Naš profesor fra Božo paralelno je predavao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu te tako bio naša poveznica s tom akademskom ustanovom kojoj je naša Teologija afilirana. Koliko li je puta samo odnio indekse na potvrđivanje, a donosio diplome...!

Fra Božo je bio čestit redovnik, vjeran svećenik, vrstan profesor, plodan pisac, zanimljiv vodič, erudit, poliglot, ali prije i iznad svega bio je čovjek velika srca i duše prostrane kao Bosanska Posavina. Bio je vedra čela i vedra duha, gromoglasna smijeha i istančana ukusa u odijevanju. Kroz život je išao uzdignute glave, otvorenih očiju i širokih pogleda na svijet. Bio je, uistinu, radostan navjestitelj evanđelja. Biblija je za njega bila knjiga života. Ona je nastala u životu kakav jest, govori o životu kakav bi trebao biti i pokazuje put prema takvu životu. Svoje studente često je poticao na čitanje Biblije i življjenje njezine poruke. Za uzor im nikad nije stavljao sebe, nego Isusa Krista koji je bio vjeran Bogu i milosrdan prema narodu.

Nisam ovdje došao da ga hvalim, nego da zahvalim Bogu za njegov čestiti i pošteni život i rad te da mu zajedno s Vama izrazim svoje duboko poštovanje. Fra Božo je bio vrlo ozbiljan i marljiv profesor i znanstvenik. U to se mogao uvjeriti svatko tko je čitao njegove knjige ili slušao njegova predavanja i propovijedi. Njegova bibliografija broji gotovo 450 bibliografskih jedinica. Napisao je tridesetak knjiga, a sam je bio knjiga sa sedam pečata. Njegovi članci i knjige iz biblike bili su znanstveni, umjetnički, filozofski, književni. Parafrazirajući latinsku izreku: *Nulla dies sine linea*, mogli bismo reći da fra Božo nije proživio nijedan dan, a da nije napisao barem jednu rečenicu. U izvješću o obrani njegove doktorske disertacije, naslovljene *Iskustvo Boga i čovjeka u Jeremijinoj knjizi*, koju je obranio 1982. godine na Teološkom fakultetu u Ljubljani, njegov profesor i meštar fra Benedikt Vujica zabilježio je da je fra Božina disertacija ocijenjena ne samo kao „pionirski rad na tom području“ nego i kao „najbolja poslijeratna doktorska disertacija obranjena na Teološkom fakultetu u Ljubljani“.

Neka njegova djela gotovo da se ne spominju, a mnogim studentima postala su nezaobilazno pomagalo. Primjerice, godine 2006. uočio sam da se na našoj Teologiji koristi ista gramatika hebrejskoga jezika kao i na Papinskom biblijskom institutu u Rimu. Prijevod na hrvatski bio je fra Božino djelo, ali to mnogi nisu primjećivali.

Druga važna fra Božina osobina jest zahvalnost. Zahvalan je bio za svaku sitnicu. Za iscijedenu naranču poklonio bi mi svoju knjigu. Kod svakoga je znao uvidjeti

Prof. dr. sc. fra
Danimir Pezer,
dekan Franjevačke
teologije Sarajevo

i istaknuti neku vrlinu. Njegova vedrina i dobrota nije mogla ostati neprimijećena: kad bi iz Zagreba dolazio na predavanja u Sarajevo, njegov je dolazak u našoj blagovaonici uvijek bio popraćen velikim pljeskom naših bogoslova.

Fra Božu je krasio i istančan osjećaj za likovnu umjetnost. Još kao mladomisnik počeo je skupljati slike, a do 1992. sakupio je više od stotinu djela najvećih hrvatskih i bosanskohercegovačkih umjetnika. U ratnom vihoru sve su slike s naše Teologije pokradene, a ostala je samo jedna: omiljena fra Božina slika Jeremije patnika.

Valja istaknuti njegovo neumorno zalaganje za promicanje biblijske znanosti, kulture i dijaloga. Godinama je radio na prevođenju biblijskih tekstova i na poboljšavanju prijevoda, kako bi Riječ Božja na što neposredniji način našla put do ljudskoga srca.

Zaljubljen u Božju riječ, kao iskusan vodič po Svetoj zemlji i profesor Biblijske arheologije, fra Božo je s velikom stručnošću i zanosom govorio o Jeruzalemu, koji je, kako kaže Psalmist, „majka svih naroda“. Kao stranica pravoga međuvjerskog dijaloga, Psalm 86 sadrži univerzalističku baštinu proroka (usp. Iz 56,6-7; 60,6-7; 66,21; Joel 4,10-11; Mal 1,11 itd.) i anticipira kršćansku predaju koja taj psalam primjenjuje na „onaj gore Jeruzalem“, o kojemu sv. Pavao kaže da je „slobodan“ i da je „majka naša“. Slično se izražava i pisac Otkrivenja: „Novi Jeruzalem, vidjeh: silazi s neba od Boga“ (21,2.10). Posljednje stranice Svetoga pisma pokazuju nam konačni cilj našega putovanja – nebeski Jeruzalem, prikazan kao golem šator u koji će Bog primiti sve ljude da s njim trajno prebivaju (Otk 21,3). To je zalog naše nade. A što će Bog učiniti jednom kad budemo konačno s Njim? Postupit će s nama s beskrajnom nježnošću, poput oca koji prima svoju djecu koja su se dugo borila i trpjela: „I otrt će im svaku suzu s očiju te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti jer – prijašnje uminu. Evo, sve činim novo!“ (Otk 21, 3-5).

Veliki bosanski književnik Meša Selimović u svom romanu *Derviš i smrt* piše: „Potapa me strah kao voda. Živi nešto ne znaju. Poučite me mrtvi, kako se može umrijeti bez straha ili bar bez užasa. Zar smrt je besmisao kao i život?“ I dalje: „Mnogo je tajni kojima se ne možemo približiti, a kamoli ih razjasniti. A možda je najveća tajna smrt, tajna i užas. I kad ne mislimo na nju, ona misli na nas. Sačekuje nas na nekom čošku, uvijek nespremne...“ Ovakvom pesimističkom poimanju smrti suprotstavlja se kršćansko poimanje. Otkako je Isus Krist umro i uskrsnuo za nas, smrt više nije besmisao i užas kako kaže Selimović, nego sestrica kako joj tepe sv. Franjo. Svojim uskrsnućem Krist je u tamu i užas smrti unio svjetlo i veliku nadu. Uskrsnuće nije jednostavno oživljavanje leša koji ponovno oživi smrtan kao i prije. Ono je zapravo ona punina života i sreće kojoj oduvijek težimo. Kristovo uskrsnuće je kao prva vulkanska erupcija: ona pokazuje da u svijetu već bukti Božji plamen koji će svaku stvar obasjati svojom svjetlošću (Karl Rahner). Taj Božji plamen koji sve obasjava fra Božo je prinosio od Svetе zemlje preko Bosne i Hercegovine i Hrvatske do Njemačke i Australije. O Božjem kraljevstvu ispisao je stotine stranica živeći vrednote Kraljevstva Božjega. Vjerujemo da ga sad i u svoj jasnoći i sjaju i uživa.

Tebi, dragi Profesore, neka je laka plehanska zemlja! Počivaj u miru Božjem!
(izvor: *Svjetlo Riječi* XXXIX (2021), broj 460-461, 63-64)²

² Zahvaljujemo uredništvu *Svjetla riječi* iz Sarajeva što nam je ustupilo članke o pokojnima fra Boži Luijiću i fra Miri Vrgoču.

Savjest, humanost, radost

Kao gimnazijalac fra Božo Lujić bio je vrlo marljiv, čovjek od reda, otvoren novim mogućnostima i čovjek sporta. U studentskoj dobi te su njegove osobine postale još izrazitije. Oduševljen je bio Drugim vatkanskim saborom (1962/65.) i studentskom revolucijom (1968) te velikim bosanskim franjevcima, osobito Ivanom fra Franom Jukićem, našim prorokom iz Bosne. Bio je član studentskoga Zbora „Jukić”, član uredništva zbornika *Jukić*, a odgovorni urednik ostao je sve do iznenadne smrti 3. lipnja ove godine. Treba reći da ga je kao studenta pozitivno nadahnula Kršćanska sadašnjost, koju su osnovali i njome upravljali glasoviti i proročki daroviti profesori zagrebačkoga Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Josip Turčinović, Tomislav Šagi-Bunić i Vjekoslav Bajšić. Znao je za nacističke logore i za holokaust, ali nam je kao student u referatu izložio knjigu Aleksandra Isajevića Solženjicina *U prvom kruugu*, otkrivši nam pakao što ga je stvorio komunizam u liku staljinizma.

Na postdiplomskom studiju bavio se prorocima, osobito velikim prorokom Jeremijom. Proroci su bili najhrabriji ljudi u svojim zajednicama koji su u ime pravde i istine kritizirali i religioznu i političku vlast te su bili spremni živjeti i umrijeti zbog pravde i istine, a da pritom nisu mrzili svoje neprijatelje ni svoje progonitelje. Nadahnut prorocima, fra Božo je bio kritički lojalan i religioznoj i političkoj vlasti. U svom se životu i djelovanju zalagao za pravdu i istinu, a osobno je isusovski podnosio nepravdu koju su mu nedavno nanijeli njegovi najbliži. Teško ga je bilo navesti da priča o nepravdi koju podnosi. Usprkos svemu, nakon iznimno plodnoga znanstvenog i četrdesetogodišnjega nastavničkog rada veselio se životu i uživao u uzajamnim zadrživanjima s prijateljima te se glasno smijao samo njemu svojstvenim smijehom.

Ovih dana slušao sam izlaganje glasovitoga njemačkog filozofa Otfrieda Höffea (rođenoga 1943. godine) koji je govorio o tome kako treba živjeti u starosti. On preporučuje četiri djelatnosti: *laufen* (trčati), *lernen* (učiti), *lieben* (voljeti) i *lachen* (smijati se). Odmah mi je palo na pamet da je naš fra Božo baš tako živio. Trčao je rado (može se reći da mu je to bio hobi) sve do nekoliko sati prije svoje iznenadne smrti; učio je svaki dan, ne manje, nego više (jednu od svojih knjiga naslovio je *Vjera u Boga uvi-jek novih mogućnosti*); Božo je doista ne samo vjerovao u Boga koji je uvijek nov (*totaliter aliter*, posve drugčiji) nego je tako provodio i vlastiti život; ljubav je za njega bila praktično djelo i mnogima je inkognito pomagao, a u časovima odmora rado se s prijateljima i pozanicima družio te se tada od srca smijao.

Fra Božo je jedan od rijetkih bibličara koji je znao tumačiti Sveti pismo tako da u svakom tekstu otkrije njegovu temeljnu misao te je umio konkretno pokazati kako je ona važna za svakidašnji život i time nas poticao na usavršavanje našega života ne samo kvantitativno nego i kvalitativno. Još kao mlad postao je svjestan da u središtu kršćanstva nije ideja, nego osoba Isusa Krista. Često je vodio hodočasnike u Svetu Zemlju, koje je svaki put obogaćivao novim spoznajama i vrlo slikovitim jezikom izražavao svoju vjeru u Isusa Krista. Volio je umjetnost, osobito slikarstvo i

Mile Babić,
gvardijan

književnost. Srpska mu je vojska u Nedžarićima 9. lipnja 1992. oduzela vrlo vrijednu kolekciju slika renomiranih hrvatskih i bosanskohercegovačkih slikara (oko 140 slika). U razrušenoj i opljačkanoj zgradiji Franjevačke teologije pronađena je samo jedna fra Božina slika, i to slika proroka Jeremije. Taj je prizor tada djelovao znakovito jer je Jeremija oplakivao svoj razoren grad.

Sve do svoje smrti fra Božo je ostao odan svome mладенаčkom uvjerenju i opredjeljenju koji se sastoje u tome da treba biti vjeran vlastitoj savjesti i humanosti te da je humanost moguća i u prvom krugu pakla. Time nam je poručio sljedeće: nitko nema pravo izdati ili prodati svoju savjest i svoju humanost; to se ne smije izdati ni u ratu (u paklu), ni u miru: to dvoje čovjeka čini čovjekom.

Hvala ti, dragi Božo, na tvom svjedočenju životom i djelom, riječju i perom! Počivaj u Božjoj ljubavi i u srcima onih koji te poštuju i vole!

(izvor: *Svetlo Riječi* XXXIX (2021), broj 460-461, 68)

Fra Božina svestranost

Sve nas je iznenadila tužna vijest o smrti dragoga izv. prof. dr. sc. Bože Lujića koji se preselio u nebeski Jeruzalem na prelijepu svetkovinu Presvetoga Tijela i Krvi Kristove – Tijelovo (3. lipnja 2021. godine).

U ovim danima kada su se počele popuštati mjere donesene zbog pandemije koronavirusa, očekivao sam da će profesor Božo možda posjetiti Ustanovu u kojoj je radio. Rado je boravio na Fakultetu, radosno se i prijateljski susretao sa studentima, kolegama profesorima kao i svim djelatnicima.

Naš izv. prof. dr. sc. Božo Lujić bio je iznimski čovjek, redovnik i svećenik, zaузетi i plodonosni znanstvenik – bibličar i intelektualac, poznati i omiljeni voditelj hodočasničkih skupina po Isusovoj domovini. Njegovom nenadanom smrću, hrvatska crkvena, ali i društvena stvarnost gubi jednoga istaknutog člana.

U ovom trenutku neka mi bude dozvoljeno u nekoliko bitnih crtica prikazati znanstveno-stručno i nastavno djelovanje izv. prof. dr. sc. Bože Lujića, njegovu spisateljsku i prevoditeljsku djelatnost, njegov opus vodiča po Svetoj zemlji te njegovu umjetničku crtu.

Znanstveno-stručno i nastavno djelovanje

Kao magistar teoloških znanosti, 1977. godine, počinje predavati kolegije iz Staroga i Novoga zavjeta te Hebrejski jezik na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, područnom (afiliranom) studiju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Taj rad nastavlja u Samoboru, kamo se Franjevačka teologija preselila uslijed okupacije svoje zgrade i samostana u Sarajevu 1992. godine.

Od jeseni 1993. godine, nakon smrti profesora Jerka Fućaka, počinje predavati na Katehetskom institutu, Institutu za teološku kulturu i Institutu za duhovnost KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Iste godine počeo je predavati i na Evangeličkom teološkom fakultetu „Matija Vlačić Ilirik“, a akad. god. 1993/1994. predaje i na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove.

Od 1997. godine, kada se nakon završetka rata Franjevačka teologija vraća u Sarajevo, pa sve do 2005. godine kada je umirovljen profesor Adalbert Rebić, profesor Lujić istodobno predaje na oba učilišta, dolazeći svakoga mjeseca na tjedan dana predavati u Zagreb, a od 2005. godine, kada postaje docent na KBF-u Sveučilišta u Zagrebu, jednom mjesečno odlazi iz Zagreba predavati u Sarajevo.

Godine 2006. izabran je u znanstveno zvanje znanstvenoga savjetnika, a 2009. godine postaje izvanredni profesor. Akad. god. 2007/2008. izabran je za vršitelja dužnosti pročelnika Katedre Svetoga pisma Staroga zavjeta, a 2010. za pročelnika. Predavao je i na poslijediplomskom studiju KBF-a. Kolegiji koje je predavao: Uvod i egezeza Staroga zavjeta II (Proroci), Biblijska teologija Staroga zavjeta, Biblijska arheologija, Hebrejski jezik i seminar Proroštvo i apokaliptika.

*Prof. dr. sc.
Josip Šimunović,
dekan KBF-a Zagreb*

Profesor Lujić bio je suradnik u izradi *Općega religijskog leksikona* i suradnik u projektu Ekumenske Biblije. Redovito je sudjelovao na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima, konferencijama i kongresima bibličara, a također je bio i član raznih biblijskih udruga te član Hrvatske sekcije Europskoga društva za katalističku teologiju te član i predsjednik Biblijskoga instituta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Bio je član uredništva i urednik raznih stručnih biblijskih i teoloških časopisa.

Spisateljska i prevoditeljska djelatnost

Napisao je velik broj knjiga, redovito biblijske osobito starozavjetne, proročke tematike, no svakako je i Novi zavjet bogato zastupljen u njegovu opusu. Bio je jedan od najplodnijih hrvatskih teoloških autora i jedan od najaktivnijih autora članaka u znanstvenome časopisu Fakulteta, Bogoslovskoj smotri, u kojoj je objavio preko 20 radova. Profesor Božo napisao je *Uvodnik za Bogoslovsku smotru 2021./22.* Možda je to i posljednji njegov rad!

Svi naslovi njegovih knjiga otkrivaju čovjeka vedrine, optimizma, punoga vjere u Boga i ljude, čovjeka koji je iz Biblije – Božje riječi ljudima uvijek izvukao bitno te aktualizirao tu poruku za današnje vrijeme.

Njegov plodan spisateljski rad očituje se i u prevoditeljskom radu: bio je voditelj projekta novoga prijevoda Sv. pisma s hebrejskoga i grčkoga na hrvatski jezik, a sam je preveo Knjigu Postanka, Knjigu Izlaska te proroke Jeremiju, Habakuka, Nahuma, Obadije, Jone i Hagaja.

Polazeći od teologije prvenstveno shvaćene kao Božji govor čovjeku, tek onda čovjekov od/govor Bogu, prof. Lujić u svojim knjigama i drugim stručnim radovima uvijek povezuje teologiju i antropologiju, postavljenu u svetopisamski temelj, sa snažnom željom da „se Biblija u svim slojevima kršćanstva više čita i više uvažava. Poruka Biblije treba jače zaživjeti, jer ljudi često imaju sporedne spoznaje, a bitne ne vide ili ih zanemaruju. I tu nastaje jaz između onoga što piše u Bibliji i vjerničke prakse.“

Profesor Lujić kao vodič po Svetoj zemlji

Dugi niz godina organizirao je i vodio hodočašća odnosno biblijsko-studijska putovanja u Svetu zemlju, kako za „obične vjernike“ tako za svećenike, profesore teologije, vjeroučitelje, studente. U lipnju 2012., prigodom ostvarenoga 70. putovanja, izraelsko Ministarstvo turizma dodijelilo mu je srebrnu Povelju zahvalnosti za unaprjeđivanje hodočašća u Svetu zemlju. Prigodom 100. Stručno-duhovnoga vodstva dobio je Povelju turističkog ambasadora dobre volje Izraela. Bilo je to 4. srpnja 2019. godine.

Napisao je dva vodiča koja su više od klasičnoga „suputnika“ na putovanju, to su prave knjige, prepune povijesnih podataka, biblijsko – teološko – arheološki mali udžbenici, ali i molitvenici, „3 u 1“ za potpun doživljaj prostora i vremena Isusove domovine.

Umjetnička crta fra Bože Lujića

Osobitu ljubav gajio je prema književnosti i likovnoj umjetnosti. Godinama je sakupljao umjetničke slike, stvorivši tako zbirku od stotinjak slika renomiranih hrvatskih i bosanskohercegovačkih umjetnika, koje su, nažalost, tijekom rata u BiH gotovo sve nestale, kada je neprijateljska vojska okupirala Franjevačku teologiju u Nedžarićima. Spašeno ih je samo nekoliko, a nakon rata vraćene su samo dvije, dok je slika proroka Jeremije (rad Đure Sedera), njegova najdražeg proroka o kojem je puno istraživao i pisao (magisterij i doktorat na tu temu!) nađena ispod ruševina samostana u Sarajevu. Pronađene slike i one koje je nakon rata nastavio prikupljati ostale su kao dar njegovoj redovničkoj zajednici odnosno Provinciji, pohranjene u galeriji samostana sv. Ilike u Sesvetskoj Sopnici.

U ime studenata, profesora i djelatnika Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zahvaljujem dobrome Bogu za dar života izv. prof. dr. sc. Bože Lujića, a samom Profesoru za svaki trenutak njegove prisutne blizine na Fakultetu: za svaku riječ, pogled, osmijeh, razgovor, savjet, iskustvo, predavanja...

Za sve to neka ga dobri Bog nagradi, a ono što je bilo možda manje dobro, neka mu milosrdno oprosti!

Dragi naš Profesore! Od srca Vam hvala za sve i osjetili radost nebeskoga Jeruzalema!

(izvor: *Svetlo Riječi XXXIX* (2021), broj 460-461, 64-66)

Fra Miro Vrgoč (1940. – 2021.)

Provincijalat
Bosne Srebrene

S nadom u uskrsnuće mrtvih i život vječni, 24. srpnja 2021. blago u Gospodinu preminuo je fra Miro Vrgoč, franjevac i svećenik provincije Bosne Srebrenе. Isprācāj pokojnoga fra Mire i misa zadušnica održana je u utorak 27. srpnja, u samostanskoj crkvi svetoga Petra i Pavla na Gorici u Livnu, a ukop je obavljen na obližnjem groblju svetoga Mihovila.

Fra Miro Vrgoč rođen je 30. rujna 1940. godine u Rapovinama, župa Livno, od roditelja Petra i Kate r. Duvnjak. Osnovnu školu pohađao je u rodnom Livnu (1948. – 1956.), a srednju Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1956. – 1961.).

Redovnički habit obukao je 14. srpnja 1960. godine u Kraljevoj Sutjesci. Prve redovničke zavjete položio je 1963. godine, a doživotne u ruke provincijala fra Vjekoslava Zirduma 1967. godine. Filozofsko – teološki studij pohađao je u Sarajevu (1963. – 1968.) i Zagrebu (1968. – 1969.). Nakon toga ostao je na postdiplomskom studiju dogmatike u Zagrebu, gdje je 1970. godine magistrirao, a 1973. doktorirao. Za dákona je zaređen 11. ožujka 1967. godine, a za svećenika 9. srpnja 1967. godine po rukama nadbiskupa mons. Marka Alaupovića.

Nakon ređenja obnašao je službu župnoga i samostanskoga vikara u Dubravama kraj Brčkog (1968. – 1969.). Kratko je vršio službu profesora vjeronauka u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji, u Visokom. Najveći dio svoga svećeničkoga i redovničkoga života proveo je u franjevačkom samostanu sv. Pavla u Nedžarićima (Sarajevo). Tu je kao profesor na Franjevačkoj teologiji predavao skupinu dogmatskih predmeta od 1973. do 2005. godine. Obavljao je i službu gvardijana u istome samostanu od 1979. do 1982. godine. Bio je izabran i za prefekta studija Bosne Srebrenе 1985. godine. Godinama je marljivo radio kao knjižničar u knjižnici Franjevačke teologije u Sarajevu.

Kao spisatelj bavio se teološkim pitanjima i problemima posebice iz područja sakramentologije. Prvi rad objavio je u *Spectrum-u* 1969. godine. Surađivao je u *Bosni Srebrenoj* (1976.), u *Nova et vetera* (1979. – 1982., 1985. – 1987., 1990.), *Jukiću* (1996. – 1997.), *Bosni franciscani* (1993. – 2004.), *Svetlu riječi* (1986. – 1987., 2004.), *Livanjskim vidicima* (1992. – 1993.), *Maruliću* (1993.), *Stećku* (1999.), *Vrhbosni* (1999.), *Kršnom zavičaju* (2000.), *Biltenu Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije u Visokom* (2002.). Bio je sudionik više znanstvenih simpozija i suradnik u zbornicima u kojima je objavljivao svoje priloge. Inicijator je znanstvenoga skupa „Život i rad fra Bonifaca Badrova (1996)”, jedan je od inicijatora organiziranja „Znanstvenoga skupa o fra Lovri Karauli”, te suradnik zbornika „Pro populo – Život i djelo fra Lovre Karaule (2000)”.

Brojnim generacijama franjevačkih studenata ostat će u trajnom sjećanju lik strogog i zahtjevnoga ali nadasve pravednoga i dobrog profesora fra Mire Vrgoča. Fra Miro je uistinu bio ne samo odličan profesor i pedagog, nego prije svega živi svjedok i primjer onoga što je naučavao. Bio je uvijek redovit na svim molitvenim točkama samostanskoga života, kao i na predavanjima. Po njemu se mogao navijati sat. U obdržavanju kućnoga reda i redovničke discipline bio je strog najprije prema sebi, a

onda je to tražio i od drugih. Sve je to činio s neobičnom jednostavnošću i ljubavlju. Živio je vrlo skromnim životom. Imao je osobit smisao za humor. Stoga je kod studenata izazivao osjećaj dubokoga poštovanja.

Posljednje godine života proveo je u franjevačkom samostanu na Gorici u Livnu gdje je marljivo vršio službu bibliotekara i bio revni isповједnik franjevačkih novaka i vjernoga puka. Svako jutro otključavao je vrata crkve u 6 ujutro i iščekivao vjernike potrebne svete isповijedi. Franjevačka provincija Bosna Srebrena zahvalna je Bogu za dar ovakvoga čovjeka, marljiva redovnika i svećenika. Neka mu dobri Gospodin u kojega je vjerovao i kojemu je služio otvoriti vrata raja i uvede ga u radost života.

Obitelji pokojnoga fra Mire i fra Stjepana (koji je samo nekoliko dana umro prije fra Mire, primjedba uredništva), izražavamo iskrenu sućut. Pokoj vječni daruj im Gospodine i svjetlost vječna neka im svijetli!

(izvor: *Svetlo Riječi* XXXIX (2021), broj 462, 78

Fra Miro Vrgoč: fratar kojega su voljeli djeca, siromašni i bolesni

Fra Mile Babić

Sjećam se fra Mire Vrgoča kao mladoga profesora na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (od 1973. pa dalje), koji je tada imao lijepu crnu kosu i nosio uredno ispeglan habit. Svake nedjelje za vrijeme svete mise stajao je u dnu našega oratoriјa u Nedžarićima i bio spreman da ispovijeda vjernike te da im bude na raspolaganju za svaku drugu uslugu. Osobito je volio djecu i s njima je razgovarao kao s pravim prijateljima. Njemu su djeca povjeravala svoje tajne, osobito romska djeca koja su dolazila skoro svaki dan pred našu Teologiju da traže pomoć. I „pop Miro”, kako su ga zvala romska djeca, najprije je otirao krmelje s njihovih očiju, a onda im davao novac i nešto za jelo. S njima se šetao oko Teologije i iskreno s njima razgovarao. Često su odlazili i u njegovu sobu.

Nakon posljednjega rata u Bosni i Hercegovini naši mi susjedi pravoslavci prijavljaju kako je poginuo mali Boško, naš prvi susjed, od granate i kako je uvijek pitao „gdje je pop Miro”. Njegova majka Desanka i prva susjeda Vuka veoma su dirljivo pričale o prijateljstvu između maloga Boška i „popa Mire”, kojega su (osim profesorima i časnim sestrama) protjerali „Beli orlovi” iz Nedžarića. Fra Miro Vrgoč redovito je obilazio siromašne i bolesne osobe u našem susjedstvu te im nesobično pomagao, i to uglavnom iz vlastitoga džepa, a tek rijetko iz samostanske reznice. Imao je srca za ljudе u nevolji i za njih je molio druge kolege da im pomognu, kao i druge koji bi im mogli pomoći. Sam je pak živio vrlo skromno, predan svome radu za fratarsku zajednicu i za opće dobro. Nepravda prema bilo kome – po mom sudu – uzrokovala je da su njegove crne vlasи postale sijede i na kraju sasvim bijele. Pravedan je bio prema sebi i prema drugima, ali istodobno milosrdan, osobito prema djeci, siromašnima i bolesnima.

Kao dugogodišnji knjižničar na Franjevačkoj teologiji (od 1974.), fra Miro je bio toliko uslužan prema nama profesorima i svakom korisniku knjižnice te toliko savjestan da su te njegove vrline izazivale divljenje u svim korisnicima knjižnice. Ako je netko zatrebao literaturu za maturalni, diplomski, magistarski ili doktorski rad, on bi se odmah, bez oklijevanja, „zakopao” u knjižnicu i iz nje ne bi izšao dok ne bi pronašao potrebne knjige i časopise. To sam i sâm doživio od njega i od pokojnoga fra Ignacija Gavrana u Visokom. Obojica su cijenili znanstveni rad i znanstveno istraživanje te su vesela srca radili za đake, profesore, znanstvenike i sve druge koji su se željeli obrazovati i usavršavati. U trenucima kad sam i sâm bio lijen ići s fra Mirom u knjižnicu, u potragu za knjigama meni važnima za moje pisanje, on bi me odmah pozvao riječima: „Hajde, čovječe, hoćeš li ići ili nećeš?”

Kao gvardijan samostana sv. Pavla u Nedžarićima (1979. – 1982.) nastojao je predano da sva područja i razine samostana i Franjevačke teologije funkcionišu na optimalan način. Raspoloživ je bio za goste i putnike namjernike te za djecu, siromašne i bolesne. Tražio je načina da nikad ne povrijedi braću, ali ih je istodobno želio

podsjetiti na njihove obveze. Osobito je bio zahvalan onima u samostanu koji su samoprijegorno radili za opće dobro. Svima je brzo oprاشtao, ali je ponekad rekao istinu izravno u lice onima koji su to doista zaslužili svojim ponašanjem.

Kao profesor bio je strog i pravedan u početku svoje nastavničke karijere, ali je s protokom vremena postajao sve blaži. Znao je otrpjeti studentske uvrede, ali su studenti, uvidjevši da on „odboluje“ svaku njihovu lošu ocjenu, bili solidarni s njim i reagirali su na njegovu „strogost“ – smijehom. Za svoje studente i suradnike bio je bespoštedan. Takav je bio – za nijansu više – i prema samome sebi. Volio je svoje Livno i svoj matični samostan na Gorici te radio u samostanskoj knjižnici u Livnu sve do svoje smrti. Ponosio se uspjesima svoje fratarske zajednice te je podržavao mlađe fratre i studente koji bi krenuli na znanstveno putovanje i usavršavanje. Rado je čitao i objavljivao tekstove velikih srednjovjekovnih franjevačkih naučitelja i velikana naše provincije Bosne Srebrenе. Kod njega su se istodobno podupirali poštovanje drugoga i samopoštovanje. To je, po velikom njemačkom sociologu Niklasu Luhmannu, bit morala. Fra Miro Vrgoč bio je visoko moralan čovjek koji je prakticirao temeljnu moralnu zapovijed: poštuj drugoga kao samoga sebe.

Neka počiva u Božjoj ljubavi i u srcima onih koji ga poštiju i vole.

(izvor: *Svjetlo Riječi XXXIX* (2021), broj 462, 79)

Akademik prof. dr. dr. sc. fra Serafin Hrkać

(18. kolovoza 1942. u Izbičnu – 13. travnja 2021, Mostar)

Mario Bušić³

S vjerom i nadom u uskrsnuće javljamo svoj braći franjevcima, rodbini, prijateljima i znancima da je u utorak, 13. travnja 2021. u Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar, okrijepljen sv. sakramentima, u Gospodinu preminuo njegov sluga svećenik i naš brat fra Serafin Hrkać u 79. godini života, 61. godini redovništva i 55. godini svećeništva. Obnašao je službe župnog vikara, odgojitelja i profesora. Sv. misa zadušnica slavlјena je u crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu, 14. travnja 2021. u 14,00 sati, a potom su bili sprovodni obredi i ukop na groblju Mekovac na Širokom Brijegu. **POČIVAO U MIRU BOŽJEM!**

*Akademik prof. dr. sc.
fra Serafin Hrkać*

Prof. dr. sc. fra Serafin Hrkać rođen je 18. VIII. 1942., kršten 2. IX. 1942., zakoniti sin oca Franje Hrkaća i majke Janje rođ. Bondža; rimokatoličkevjere komu je kum na krštenju bio Božo Pavković. Osnovnu školu, niže razrede od I. do IV. pohađao je u rodnom mjestu Izbičnu i Crnču. V. i VI. razred završio je u Crnču školske godine 1953/1954. i 1954/1955, a više razrede osnovne škole VII. i VIII. razred na Širokom Brijegu školske godine 1955/1956. i 1956/1957. Gimnaziju je pohađao u Sinju i u Dubrovniku gdje je i maturirao. U Franjevački je red stupio 16. srpnja 1960. godine, te je otada proboravio godinu dana u novicijatu na Humcu. Filozosko-teološki studij pohađao je u Sarajevu i u Rimu. U Sarajevu na Teološkom fakultetu studirao je od 26. X. 1961. do 22. VI. 1966. godine. U međuvremenu je odslužio vojsku u JNA, i to u Resenu u Makedoniji od 1. IV. 1963. do 12. IX. 1964. godine. Za svećenika je zaređen 11. X. 1966. godine. Fakultet klasične filologije pohađao je u Rimu od 1966. do 1971. godine, te je te godine i doktorirao disertacijom: *Vita et opera humanistae Nicolai Modrušiensis – De mortalium felicitate dialogus / editio critica, fontes et analysis philologica* / (Život i djela humanista Nikole Modruškog – Dijalog o sreći smrtnika). Ova je doktorska diploma nostrificirana na Sveučilištu u Zagrebu gdje je Serafin Hrkać promoviran u doktora znanosti 1976. godine.

Dr. sc. Serafin Hrkać predavao je grčki i latinski jezik, logiku i povijest filozofije u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Poljudu u Splitu od 1971. do 1973. godine, a od 1973. do 1987. u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom predaje klasične jezike, latinski i grčki. Od godine 1987. profesor Serafin Hrkać živi i radi u Franjevačkom samostanu na Širokom Brijegu. Tu je knjižničar u knjižnici Franjevačkog samostana i kustos samostanskog muzeja. U to je vrijeme također profesor klasičnih jezika (latinskog i grčkog) i talijanskog jezika u novicijatu u Franjevačkom samostanu na Humcu kod Ljubuškog te jedno vrijeme i u Franjevačkom sjemeništu na Humcu.

³ Zahvaljujemo autoru Mariju Bušiću, predsjedniku Matice hrvatske – Ogranaku Grude, koji nam je dopustio objavu dijela teksta o pokojnom prof. dr. sc. fra Serafinu Hrkaću, a cijelokupan tekst (biografija i bibliografija) objavljen je u zborniku u čast fra Serafinu Hrkaću (<http://maticahrvatska-grude.org/3623-2/>, preuzeo 14. 10. 2021).

Od 1992. godine predaje latinski jezik na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, a od 1994. filozofiju odgoja, etiku i filozofiju religije na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Mostaru (danasm Filozofski fakultet i FPMOZ). Uz nastavnu djelatnost profesor se Hrkać bavio prevoditeljskim i istraživačkim radom iz filologije, filozofije i leksikografije. Suradnikom je u mnogim stručnim časopisima.

Drugi je doktorat postigao 1996. na Sveučilištu u Sarajevu disertacijom „Izlaganje o univerzalijama u djelu Antuna Žderića“ – „Enchyridion in universam aristotelico-scoticam logicam“.

Na Pedagoškom, a poslije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru on je redoviti profesor i bio je prvi pročelnik Odsjeka za studij filozofije, čiji je inicijator utemeljenja. Također je inicijator i utemeljitelj Odsjeka za studij latinskog jezika i njegov pročelnik. Serafin je inicijator utemeljenja Instituta za latinitet Sveučilišta u Mostaru i njegov ravnatelj. Institut za latinitet je osnovan 2004. godine. Profesor Hrkać je imenovan za prvog voditelja poslijediplomskog studija „Jezici i kulture u kontaktu“ 21. I. 2005. koji je započeo raditi pri Pedagoškom fakultetu, a uspješno nastavio s radom i na Filozofskom fakultetu. U toj je prigodi prof. Hrkać održao dva predavanja na okruglim stolovima pred međunarodnim forumom. On je bio predsjednik počasnog odbora za obilježavanje 25. obljetnice Sveučilišta u Mostaru, a za 35. obljetnicu Sveučilišta, 24. XI. 2012. godine, dobio je „Priznanje za jačanje i razvitak Sveučilišta u Mostaru“ koje mu je u toj prigodi uručio tadašnji rektor prof. dr. sc. Vlado Majstorović.

Redoviti je član Hrvatskog društva za znanost i umjetnost od 2000. godine. Prof. dr. sc. Serafin Hrkać 2002. godine izabran je za dopisnog člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, u Odjeljenje humanističkih znanosti. Godine 2008. izabran je za redovnog člana ANU BiH.

Autor ovog teksta sastavio je bibliografiju fra Serafina Hrkaća koja se sastoji od 56 jedinica u kojima je fra Serafin autor knjiga i stručnih članaka, urednik, suautor ili recenzent (op. ur.).

Tko zna kojim slučajem se fra Serafin u Rimu upoznao s dotada skoro nepoznatim pisanim djelima Nikole Modruškog, hrvatskog biskupa, diplomata i pisca iz 15 stoljeća, ali je očito da je pripremajući ga za prezentaciju hrvatskoj javnosti, posebno „Dijalog o sreći smrtnika“, on sam izabrao svoj osobni put k sreći. Ne dopustivši da ga duhovni i civilizacijski monumenti Rima, sjaj slobodne Europe, nove znanstvene spoznaje i neslućene mogućnosti, odvuku u stanje iracionalne besmrtnosti, odluči se, poput mnoge svoje starije franjevačke subraće, vratiti, živjeti svoj redovnički život i životnu sreću potražiti u svojoj domovini, sa svojim napačenim hrvatskim narodom.

Sva zrnca znanja i znanstvenih spoznaja koja je fratarskom marljivošću skupljao u rimskoj katoličkoj metropoli, zasadi u plodno domaće tlo i nesebično podari sje-meništarcima i gimnazijalcima u Splitu i Visokom, novacima na Humcu i Mostaru, bogoslovima u Sarajevu i već četvrt stoljeća studentima na Pravnom i Pedagoškom, te kasnije na Filozofskom i fakultetu Prirodoslovno-matematičkom i Fakultetu odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru. Zrnca prokljajaše i stalno rastu donoseći goleme plodove. S njima uzraste i ovaj skromni, mali, samozatajni fratar do najvećih

znanstvenih i akademskih visina i zaslužnih društvenih priznanja. Sa zadovoljstvom može primijetiti da njegova Hercegovina nije više ona zaostala, nepismena, potirana, izolirana, nego sve više poprima obrise uljuđenog i obrazovanog slobodnog svijeta.

Hvala ti, dragi Bože! – fra Serafin svojom franjevačkom poniznošću svakodnevno zahvaljuje Gospodinu u misnom slavlju, meditacijama i molitvama. Taj sjajni profesor, znanstvenik, istraživač, prevoditelj, knjižničar, leksikograf i pisac s područja filologije i filozofije usprkos svim akademskim titulama i društvenim priznajnjima ostao je, prije svega, onaj tiki, skromni, uporni i uzorni hercegovački fratar, propovjednik i isповједnik, brat i prijatelj. S iskrenim zadovoljstvom zahvaljujemo mu na dosadašnjem radu i životu, uvjereni da će neograničenog povjerenja u Božju providnost i čvrsto povezan sa svojom provincijskom zajednicom i sudbinom svoga hrvatskog naroda na kraju moći reći da je svoj ljudski i redovnički život proživio u zadovoljstvu i SREĆI SMRTNIKA.

Did koji će nedostajati

Prije nekoliko mjeseci šetao sam Novim grobljem na Humcu. Prošlo je dosta vremena otkad sam zadnji put tamo svratio. Prošlo je i dosta godina otkad sam odselio iz Hercegovine. A svaki dolazak na groblje je susret s vremenom koje protječe. I svaki put susretnem nova imena na pločama koja me podsjećaju na prolaznost i na brzinu kojom se život primiče svom kraju. Ovaj put su tu bili među pokojnjima i fra Hadrijan i Maćun, dragi starci koji su bili starci i onog ljeta 2000. godine kad sam započeo svoj franjevački put u samostanu na Humcu. Bilo je tu još imena koja su budila sjećanja. Fra Ivan, fra Jozo, fra Franc, fra Nikola, fra Vlado, fra Viktor, fra Bazilije, fra Vinko, fra Mate...

Fra Željko Barbarić,⁴

Samostanski život ujedno znači i da dobijete u životu mnogo didova. Puno više od onog dida s tatine i dida s mamine strane. Naravno, ne vole svi didovi jednako sve svoje unuke. Uvijek se nađe poneki koji uopće ne voli mladost, kojemu smeta vika i poletnost, energija i živost. Među mnoštvom tih didova nade se, dakako, i onih koji se vesele novim zvanjima i novim ulascima u samostan kao što se roditelji i praroditelji vesele novom rođenju u obitelji. Ima valjda nešto praiskonsko u tom. Život se nastavlja. Putovanje se nastavlja...

Profu sam upoznao krajem devedesetih kad sam već bio čvrsto odlučio da ću postati fratar. I on je već tada, barem u mojim očima, bio nešto poput dida. Kasnije ćemo i njegovog brata, pokojnog fra Mladena, mi bogoslovi, studenti, od milja zvati – did Mladan.

Kad bi se njih dvojica sreli ili pričali jedan o drugom, uvijek su se zafrkavali kako uopće nisu braća i kako rijetko tko može zaključiti da su oni išta u rodu. Kažem, zafrkavali se. Kad bi ih čovjek vidio, primjetio bi odmah isti osmijeh u jednom kraju usta, isto čelo, isti pogled, istu dobrohotnost koju su ponijeli iz svog Izbična, od svoje mame Bondžuše i od svog čaće Franje.

Profa Serafin jedan je od onih bez kojih nisam ni upamtio samostan na Širokom Brijegu. Otkad hodam po tim hodnicima i otkad sam prvi put zavirio u te hodnike, na hodniku je bio i Prof. Jednom rukom držeći se pomalo za leđa na koja se ponekad žalio da bole i da mu ne daju previše sjediti i biti na jednom mjestu, šetao bi često hodnikom. I nisam propustio nijedan dolazak u taj samostan, osobito kad bih došao iz inozemstva, da napravim barem pokoji krug po hodniku s Profom.

4 Zahvaljujemo fra Željku Barbariću na dopuštenju objave teksta o fra Serafinu Hrkaću, a evo i njegova dopisa tajniku Udruge: Dragi Vinko, nešto me razveselila ova poruka i vratila odmah u Visoko i podsjetila na visočke dane. I odmah sam pročitao još jednom ovaj tekst koji sam napisao o pokojnom Serafinu. Neću lagati i neću zatajiti: i jutros sam slavio misu za njega i za fra Mladena, kao i za moje roditelje i fra Dinka. Spomenem njihova imena kad slavim misu, posebno kad sam sam u Svetom Grobu. Zapravo, ponesem ova imena sa sobom gdje god da jesam...I drag mi je i osobito mi je zadovoljstvo ako će ovaj moj skromni tekst i malo sjećanje na Profu ući u Bilten Vaše udruge. Sa zadovoljstvom dajem dopuštenje.

I pozdravljam i blagoslivljam svakim blagoslovom nebeskim i zemaljskim iz Svetog Grada Jeruzalema. fra Željko Barbarić,

Bila je to prilika pretresti najnovija zbivanja kod njegove i moje rodbine, što ima novoga u Mostaru, u novicijatu na Humcu, čime se sad bavi... I naravno, prisjetiti se Visokog, Rima ili nekog od starih fratara.

Veselio bi se uspjesima, osobito onim sportske prirode, svojih 'unuka', djece od njegovih bratića. I sam je volio sport, osobito nogomet. Brinule bi ga vijesti o bolestima. Nasmijali bismo se nestაšlucima. Povjerio bi se kako mu Blaža vjerno prenosi obiteljske vijesti i informacije i zajedno bismo se nasmijali novim 'provalama' koja bi dječica 'provaljivala', a koje bi prije ili kasnije dolazile i do njega...

Kad god bismo spominjali Visoko, Profa bi se obavezno doticao fra Filipova imena. Još dok je fra Filip Zubak bio živ, Profa bi obavezno napominjao kako se neki dan čuo s njim i kako su opet razgovarali, lijepo se nasmijali i prisjetili se visočkih dana. Ne znam da sam ikad sreo nekoga tko se tako divio drugom fratu i imao tako visoko mišljenje o drugom fratu ili imao tako dobrog prijatelja u drugom fratu kao u odnosu Profe prema fra Filipu. S iskrom u oku bi ga svaki put spominjao, kao i sve one dane u Visokom i njihove dogodovštine iz tih visočkih dana. Tim više što sam i ja bio u Visokom u sjemeništu, pa je svako Profino spominjanje imena ljudi i mjesta nailazilo na plodno tlo jer sam manje-više znao dobro o komu se radilo. Koliko je samo često znao spomenuti svog dobrog prijatelja s kojim se čuo također redovito – doktora Envera Bektaša. A doktor Bektaš je i u moje vrijeme bio naš kućni liječnik...

U samostanu smo ga svi zvali Profa. Uglavnom zato što nam je većini u jednom dijelu života bio i profesor i odgojitelj. Barem nakratko. Usto, bio je profesor na fakultetu u Mostaru. Na tom fakultetu u kojem se toliko davao i trudio. Na kojem je cijenio i znao često pohvaliti svoje vrijedne suradnike, svoje asistente, svoje studente...

A tek taj Rim. Kad sam prvi put otišao u Rim, nisam mogao previše misliti ni o Neronu, ni o prvima kršćanima ni o papama... Profa je toliko puta ispričao jednu te istu priču kad god bismo se dotakli teme Rima. Dok je studirao u Rimu, vozio je motor. Pa bi se uvijek, s osmijehom na licu, sjećao kako je znao zagrnuti habit i povesti fra Bazilija na motoru rimskim ulicama. I svaki put kad bi pričao tu priču, pokušao bih zamisliti tu sliku. Bazo i Serafin na motoru rimskim ulicama. A Bazu sam upoznao kad mu je bilo preko 80 godina. I nisam mogao izbiti iz glave da je Bazo ikad bio mlađi fratar, nego bih njih dvojicu zamišljao na motoru onako – kao dvojicu didova.

Profa je bio stručnjak za latinski i grčki. On je bio onaj koji me naučio grčkom alfabetu i latinskim deklinacijama i konjugacijama, udario nekakve temelje za ta dva klasična jezika koja sam kasnije toliko zavolio. Nikad se nije razmetao znanjem, a bilo ga je tako lako nasmijati. Koliko smo samo puta nešto krivo izgovorili na latinskom, samo da mu privučemo pažnju. A koliko smo mu puta zaželjeli dobro jutro s jednim 'buon giorno', a zaželjeli laku noć s 'nota bene', umjesto 'buona notte'. I, zvući nevjerojatno, ali i to mu je znalo uljepšati i večer i jutro.

A kad sam ga zadnji put vidio, pjevala se 'Salve Regina' u subotu večer u širokobriješkoj blagovaonici, odmah nakon večere. Sjedio sam nasuprot Profi. S tom drevnom molitvom završavali smo dan i preporučivali Djevici i sebe i sve svoje. Profa nije mogao skruti osmijeh u krajičku svojih usana. Fratri su pjevali na latinskom, i to bez greške. Padalo mi je na pamet da nešto namjerno pogriješim. Znao sam da

će odmah podignuti pogled tražeći tko je taj. I znao sam da će uputiti osmijeh istog trenutka kad shvati odakle je ta pogreška došla.

Profa je bio akademik. Dvostruki doktor. Volio je riječ. Nikad se nije razmetao tim čirjenicama, a još manje se razbacivao riječima. A ipak je nebrojeno puta, nikad uvrijedeno, spominjao kako su nekima njegove knjige poslužile najvjerojatnije kao podmetač za saksije cvijeća. Zato što su bile plastificirane, valjda. Ili kako mu je sve to njegovo izučavanje i studiranje otišlo k'o Mici na hodanje. A Mica se nahodala za svog života... Ili kako je jedva pronašao komisiju koja bi ga ispitala i pred kojom bi po drugi put doktorirao...

I Profa se nahodao za svog života. Sinj. Visoko. Dubrovnik. Sarajevo. Rim. Split. Mostar. Široki Brijeg. Možda i najviše Široki i po Širokom. Ne samo u dugim šetnjama samostanskim hodnicima, nego i obilazeći zajedno sa sestrom Tješimirom nebrojene potrebite i bolesne. Profa.

Bit će čudno ne zateći ga na njegovom mjestu idući put kad dođem na Brijeg. Niti ga sresti u šetnji hodnikom. Niti mu zaželjeti 'nota bene'. I njegovo mjesto će biti na Mekovcu. Uz brata fra Mladena, fra Voju kojeg je tako često spominjao, fra Zdenka, i tolike druge fratre koji su našli smiraj u sjeni brijeških zvonika... I on će dobiti svoju ploču s imenom i prezimenom, s godinom rođenja i godinom smrti, s onom crticom između te dvije godine koja će sažeti njegov život.

Did Serafin. Ode i on. U obitelji čovjek ima samo dva dida. I kad oni odu, samo dva puta žaluje i pamti dva imena i po dva para onih čvrstih ruku i dva para onih lijepih očiju... U samostanu je drukčije. Svako malo odlazi jedan did. Did koji će nedostajati...

Zbogom i doviđenja, dragi Profa...

Pozdravljam tamo gore sve naše...

Fra Andđelko Barun,
Franjevci među svojim pukom. Kratka povijest Bosne Srebrenе,
Svetlo riječi, 2021.

Ivan Bubalo,
Varia et diversa. O biti i činiti,
Svetlo riječi, 2021.

Fra Marko Semren,
Beskrajna blizina Božje riječi:
propovijedi i meditacija za liturgijsku godinu B,
FMC Svetlo riječi, 2021.

Fra Marko Semren,
Susret u riječi: propovijedi i meditacije za liturgijsku godinu A,
FMC Svetlo riječi, 2020.

mr. sc. ANTO DUGONJIĆ, dr. med., prim.

(Novo Selo (Odžak), 11. 02. 1940 - 22. 12. 2019. Zagreb)

Nakon teške bolesti u 80. godini života, 22. prosinca 2019. godine preminuo je neurolog i psihijatar, prim. mr. sc. Anto Dugonjić, dr. med. iz Zagreba, član naše Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko koji je pokopan na zagrebačkom groblju „Mirogoj“. Prim. dr. Dugonjić rođen je 2. veljače 1940. od roditelja Pere i Mare rođene Peranović, u Novom Selu kod Odžaka, župa Dubica Gornja (podaci o njegovom ljudskom, duhovnom i profesionalnom životu preuzeti su iz: I. Markešić, *Leksikon Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb*, Zagreb, 2008, 45-46; prema natuknici „Dugonjić, Anto“ u *Hrvatskom biografskom leksikonu*, tomus 3, Č-Đ, Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, Zagreb, 1993, 666 te iz životopisa koji je pisao osobno pokojni prim. dr. Dugonjić, a koji nam je, uz fotografije i druge tekstove, ustupila njegova supruga gosp. Branka Dugonjić kojoj iskreno zahvaljujemo).

Uredništvo

Nakon završene Franjevačke klasične gimnazije u Visokom 1959. prim. dr. Dugonjić završio je 1965. godine studij medicine, a 1973. položio je specijalistički ispit iz neuropsihijatrije na Neurološkoj klinici u Zagrebu. Magistirao je iz neurologije 1987, a 1990. godine dodijeljen mu je naslov primariusa. Iste je godine imenovan za sudskog vještaka iz neurologije i psihiatritrije. Nakon završenog studija medicine bio je liječnik opće medicine i ravnatelj Doma zdravlja Odžak, kratko vrijeme u Općoj bolnici Derventa te od 1970. u Općoj bolnici u Slavonskom Brodu, gdje nakon specijalizacije ostaje do 1978. i gdje je vodio odsjek neuropsihijatrijske službe. Godine 1979. odlazi u Zagreb gdje je radio u Kliničkoj bolnici Sveti Duh do umirovljenja 2005. godine. Tijekom 1980. studirao je jedan semestar u Kini akupunkturu i tradicionalnu kinesku medicinu.

Objavio je više stručnih i znanstvenih radova iz područja psihijatrije i neurologije od kojih su značajniji radovi o alkoholnoj halucinozi kao urgentnom stanju, o epilepsiji u životu i literarnom opusu F. M. Dostoevskog, o simptomatskoj epilepsiji, o posttraumatskim epilepsijama, o miasteriji gravis u starijoj životnoj dobi i

leptomeningealnoj karcinomatozi. U Zavodu za neurologiju i psihijatriju Opće bolnice Sveti Duh uveo je ultrazvučnu dijagnostiku (Doppler sonografiju) cerebrovaskularnih bolesti. O tome je objavio također stručne i znanstvene radove, a objavljivao je i poglavlja u medicinskim knjigama (kao npr. *Traumatološki bolesnik u kući*, Zagreb, 1986). Sudjelovao je na znanstvenim projektima o kliničkim ispitivanjima liječnika te na brojnim domaćim i međunarodnim neurološko-psihijatrijskim skupovima (*Svjetski psihijatrijski kongres*, 1977, Honolulu, *Svjetski neurološki kongres*, 1997, Buenos Aires i dr.). Član je više stručnih udružica kao Hrvatski liječnički zbor, Hrvatsko neurološko društvo, član i jedan od utečenjatelja Hrvatskog društva za neuroznanost, a član je Međunarodnog društva za moždani udar od njegova osnivanja 1990. godine.

Kako navodi u svome životopisu, prim. dr. Dugonjić u svome radu kao liječnik – kliničar zadržao je interes i za neurologiju i za psihijatriju, a posebice je posvetio pozornost u posljednje vrijeme degenerativnim neurološkim bolestima kao što su Parkinsonova i Alzheimerova bolest, prionske bolesti u ljudi i slične bolesti. S posebnim interesom pratilo je i razvoj moderne discipline – neuroznanosti – koja obogaćuje neurologiju i psihijatriju te ih povezuje sa srodnim disciplinama kao što su neuropsihologija, neurobiologija, neurobiokemija, neurogenetika (podsetimo kako je 2000. godine sastavljen cjelovit ljudski genom), neurolingvistika, neuroendokrinologija. Zapravo neuroznanost približava čovjeka renesansnom modelu ljudskog ponašanja koje je glasilo: *biti strastven na razuman način*.

Osim stručnih i znanstvenih radova, povremeno, od studentskih dana objavljivao je članke, eseje, feljtone u dnevnim listovima i časopisima o temama iz područja medicine, psihologije, književnosti i likovnih umjetnosti. Pored popularizacije stručnih tema kojima se bavio, pokatkad je objavljivao i poeziju. Zastupljen je u pjesničkoj antologiji *Zvjezdana ravnica*, (1976), zatim u već navedenoj bibliografskoj jedinici u *Hrvatskom biografskom leksikonu*.

Pokojni prim. dr. Dugonjić bio je i član Udruge đaka franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb. Svoju intelektualnu stvaralačku energiju usmjerio je na znanstveno i stručno medicinsko područje, zatim na kulturno i na društveno područje. Bio je aktivni član Udruge đaka franjevačke klasične gimnazije Visoko, koju je silno volio. Redovito je pisao priloge za Bilten koji godišnje objavljuje naša Udruga đaka franjevačke klasične gimnazije Visoko. Njegovi prilozi su bili književni, umjetnički - kulturni doprinosi Biltenu, zatim poezija te njegova promišljanja o bitnim ljudskim pitanjima poput smisla, svrhe i kraja života.

IVO PANDŽA
(24. 11. 1948 – 27. 01. 2021)

Nakon duge i teške bolesti, u 73. godini života, 27. siječnja 2021. godine premisnuo je Ivo Pandža iz Varaždina, član naše Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko. Ivo Pandža je rođen 24. studenog 1948. godine u Podbrežju, hrvatskom prigradskom naselju grada Zenice, u Bosni i Hercegovini. Nakon završene Franjevačke klasične gimnazije u Visokom 1969. godine upisao je Višu ekonomsku školu u Varaždinu na kojoj je diplomirao smjer marketing.

Živio je u Varaždinu gdje se u crkvi sv. Vida u Vidovcu 22. prosinca 1969. crkveno vjenčao s Đurđom rođ. Serini iz Vidovca u braku s kojom je rođeno dvoje djece.

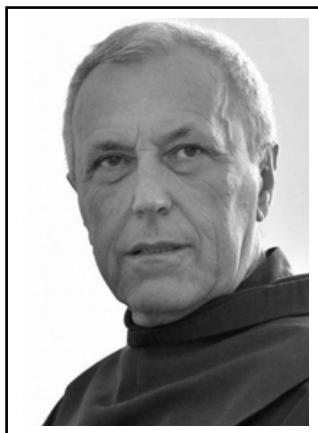
Radio je u više trgovackih društava u Mariboru i Varaždinu. U Mariboru je od 1970. do 1982. godine radio u tvornici alkoholnih i bezalkoholnih pića „Talis“. Potom je od 1982. do 1995. kao komercijalist, radio u tvornici obuće „Viko“ u Varaždinu, a s demokratskim promjenama u hrvatskom društvu devedesetih godina prošloga stoljeća otvorio je samostalni, privatni obrt.

U Vidovcu je živio od 1972. godine. U demokratskim promjenama devedesetih godina prošloga stoljeća aktivno se uključio u politički i društveni život Općine Vidovec radeći na razvoju demokracije te izgradnji i jačanju višestranačja, a jedan je i od osnivača HDZ-a u Vidovcu i njegov dugogodišnji predsjednik. Aktivno je sudjelovao u obrani Domovine. Bio je predsjednik kriznog štaba u Vidovcu i sudjelovao u organizaciji postrojbi Narodne zaštite. Organizirao je brojne humanitarne akcije za ratom pogodjena područja. Više puta je biran u Općinsko vijeće, a bio je i član Općinskog poglavarstva. Za svoj društveni, politički i humanitarni rad te za sudjelovanje u obrani Domovine, dobio je više državnih i općinskih priznanja.

Pokojni Ivo radovao se kao malo dijete godišnjim susretima članova naše Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu. Ti zajednički susreti članova Udruge bili su mu posebni izvor iz kojega je crio duhovnu snagu i utjehu za svoje teško zdravlje (dugogodišnja dijaliza).

Milan Herceg

Supruzi pok. Ive, gospodji Đurđi, djeci Dejanu i Meliti te svim članovima obitelji, u ime Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba i u osobno ime, upućujemo izraze iskrene sućuti, a pokojnom Ivi, neka Gospodin udijeli vječni mir!

Prof. dr. sc. FRA BOŽO LUJIĆ⁵(Osječak, Gornja Dubica, 11. studeni 1946. – Zagreb, 3. lipnja 2021.)⁶

Prof. dr. sc. fra Božo Lujić, svećenik, franjevac bosanske provincije Bosne Srebrenе, profesor biblijskih znanosti na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i gostujući profesor na Franjevačkoj teologiji (Nedžarići) u Sarajevu, preminuo je u Franjevačkom samostanu svetog Ilike u Sesvetskoj Sopnici (Sesvete), Zagreb, 3. lipnja 2021. godine. Fra Božo je rođen 11. studenog 1946. u Osječaku kod Odžaka, župa Gornja Dubica, od roditelja Mate i Mande rođena Grgić. Osnovnu školu završio je u Donjoj Dubici (1958) i Bosanskom Šamcu (1962), srednju školu u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom (1966), novicijat u franjevačkom samostanu u Kraljevoj Sutjesci (1966/1967) te filozofsko-teološki studij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1969–1974). Zaređen je za svećenika 1974. Poslijediplomski studij pohađao je na Teološkom fakultetu u Ljubljani (1975–1976) gdje je diplomirao, a nakon toga položio i licencijat iz teologije 1977. na temu "Poziv i poslanje proroka Jeremije". Doktorirao je 1982. godine na Teološkom fakultetu u Ljubljani disertacijom *Iskustvo Boga i čovjeka u Jeremijinoj knjizi*. Potom 1984. završava studij njemačkog jezika i njemačke književnosti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. God. 1986. započinje specijalni biblijski studij na Papinskom biblijskom institutu u Rimu, gdje 1989. postiže licencijat biblijskih znanosti. U vremenu od 1989. do 1990. studirao je dodatno biblijsku arheologiju, egzegezu i moderni hebrejski jezik na Franjevačkom biblijskom institutu u Jeruzalemu. Nakon toga vraća se u Sarajevo i nastavlja predavati na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. U zvanje docenta izabran je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu (KBF) u Zagrebu 29. travnja 2005, a na temelju Odлуke Matičnog odbora za područje humanističkih znanosti, polje filozofija i teologija

Uredništvo

⁵ Izvor fotografije: Bosna Srebrena

⁶ Podaci preuzeti iz natuknice o fra Boži Lujiću iz I. Markešić, *Leksikon daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko*, Zagreb, 2006, 100-102, te sa <https://www.bosnasrebrena.ba/> i <https://marija-andjeoska.net/>.

– Zagrebačkog sveučilišta od 3. srpnja 2006. izabran je u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika u znanstvenom području humanističkih znanosti, polje teologija.

Prof. dr. sc. fra Božo Lajić bio je aktivni sudionik na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim konferencijama na kojima je imao izlaganja koja su objavljivana kao izvorni znanstveni radovi u časopisima ili poglavlja u zbornicima. Napomenimo kako je objavio dva sveučilišna udžbenika i skripte iz svih kolegija koje je predavao.

Godine 1977. počinje predavati na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu kao asistent držeći kolegije iz biblijske teologije Staroga i Novoga zavjeta. Nakon završenog školovanja u Rimu i Jeruzalemu (1986-1990) nastavlja predavati na Franjevačkoj teologiji Sarajevo / Samobor kolegije Biblijska egzegeza Starog zavjeta, Biblijska egzegeza Novog zavjeta, Biblijska teologija Staroga zavjeta i Biblijska teologija Novoga zavjeta, Hebrejski jezik i Biblijsku arheologiju. Godinu dana bio je i profesor njemačkog jezika na Gimnaziji u Samoboru (1992/1993), a od jeseni 1993. predavač je na Katedarskom institutu, na Institutu za teološku kulturu laika, na Institutu za duhovnost KBF-a gdje predaje kolegije: Uvod i egzegeza Staroga zavjeta II, Biblijska teologija Novoga zavjeta, a jedno je vrijeme predavao na Institutu za teološku kulturu laika istoga fakulteta kolegij Uvod i egzegeza Staroga zavjeta I. Od 1994. do 2000. predaje i na Evangeličkom teološkom fakultetu "Matija Vlačić Ilirik" u Zagrebu. Od 31. svibnja 2005. godine u stalnom je radnom odnosu pri Katedri Staroga zavjeta na KBF-u Sveučilišta u Zagrebu.

Uime provincije Bosne Srebrenе povjerenik je za Svetu zemlju. Osim službe profesora obnašao je i službu odgojitelja franjevačkih studenata od (1977-1979), vršio je službu gvardijana u kući Franjevačke teologije u Sarajevu (1982-1985), zatim bio je definitor u upravi franjevačke provincije Bosne Srebrenе (1985-1988) te dekana Franjevačke teologije u Sarajevu (1997-2000) koja je afilirana Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Fra Božo je bio glavni i odgovorni urednik časopisa *Jukić* (1976-1982), a od 1982. u uređivačkom vijeću i odgovorni urednik. Bio je voditelj studentske tribine od 1976. do 1986. godine. Bio je član je uredničkog vijeća biblijskog časopisa „*Biblija danas*“ Instituta za biblijski pastoral KBF-a u Zagrebu (1993-2000) te član u uredništvu mjeseca „*Svjetlo riječi*“ (1993-2000). Od 1993. član je uredništva časopisa „*Bosna franciscana*“. Brojne članke i studije objavljivao je u raznim znanstvenim i stručnim časopisima i novinama: Bogoslovska smotra, Bogoslovni vestnik, Društvena istraživanja, Svesci KS, Kačić, Bosna franciscana, Jukić, Biblija danas, Hrvatska misao, Vjesnik Đakovačke biskupije, Svjetlo riječi, Živo vrelo, Bilten Franjevačke teologije, Bosna Srebrena, Kalendar sv. Ante, Kana i dr.

Fra Božo je poznavao klasične jezike: latinski i grčki, zatim biblijske jezike: hebrejski, aramejski i biblijski grčki, kao i žive jezike: njemački, talijanski, engleski i francuski. Govorio je i pisao na njemačkom, talijanskom i engleskom.

Fra Božo je bio član više domaćih i međunarodnih teoloških i biblijskih društava (npr. Hrvatske sekcije Europskog društva za katoličku teologiju), a bio je i član naše Udruge. Sudjelovao je u prevođenju Staroga zavjeta s hebrejskoga na hrvatski u projektu što ga organizira *Hrvatsko biblijsko društvo* i podupiru *Sjedinjena biblijska*

društva. Bio je voditelj projekta prijevoda za Stari zavjet. Višekratno je bio i sudionik na *Colloquium Biblicum* u Beču. Također, višekratno je nastupao na televiziji te na radiju u tuzemstvu i inozemstvu. Sudjelovao je na Teološko-pastoralnom tjednu u Zagrebu. Bio je suradnik pri izradi *Općega religijskoga leksikona* (Leksikografski zavod, Zagreb 2002). Prevoditelj je *Biblijskoga praktičnog leksikona* s njemačkog (zajedno s fra Ladislavom Fišićem), a zajedno s drugim bibličarima sudjelovao je u projekti ma Kršćanske sadašnjosti *Biblja - knjiga nad knjigama i Isus iz Nazareta - u Betlehemu rođen*. Isto tako sudjelovao je u projektu *Jeruzalemska Biblja* (prijevod uvoda i bilješki s francuskoga). Od siječnja 2006. predsjednik je Biblijskog instituta pri KBF-u te od iste godine je u organizacijskom odboru Teološko-pastoralnog centra (TPT), također pri KBF-u. Obavljao je službu v.d. pročelnika (2007/2008), a potom i pročelnika (2010) Katedre Svetoga pisma Staroga zavjeta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Bio je i predsjednik Biblijskog instituta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Predavao je na poslijediplomskom studiju na KBF-u te organizirao i vodio brojna studijska putovanja po Svetoj zemlji.

IVAN PERIŠA

(Potočani kraj Livna, 7. 10. 1953. – Zagreb, 23. 11. 2021)

Ivan Markešić

U kasno i prohladno jesensko jutro javili su mi da je umro član naše Udruge, kolega i prijatelj Ivan Periša.⁷ Zajedno smo proveli četiri srednjoškolske godine u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom i polovicu pete, u novicijatu u Kraljevoj Sutjesci. Rođen je u franjevačkoj župi Livno, gdje je 1968. godine završio osnovnu školu. Srednju školu pohađao je od 1968. do 1972. godine u visočkoj Gimnaziji. Iste godine ušao je u novicijat u franjevačkom samostanu Kraljeva Sutjeska, ali uskoro je napustio novicijat. Diplomirao je Višu upravnu školu na Pravnom fakultetu u Zagrebu 1995. te novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu 2005. godine. Vojni rok služio je u Negotinu (Srbija) od 1972. do 1973.

Za vrijeme velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku hrvatski je branitelj, dragovoljac u hrvatskoj vojsci u 101. brigadi NG-9113, od siječnja do 16. rujna 1992. na „slavonskom bojištu“ te potom u Maksimirskoj bojni, vojna pošta 8307, od 1. lipnja do 2. studenoga 1995. na bojištu Dvor na Uni. Nositelj je Spomenice Domovinskog rata.

Radio je u Udrudi „Posmrtna pripomoć“ u Zagrebu od 1976. do 1989. godine kao referent na upisu novih članova, a od 1989. godine do mirovine obnašao je dužnost voditelja službe za pridobivanje članstva, marketing i razvoj.

Pokoj mu duši! Bio je dobar i nesebičan čovjek. Iskrene sućuti obitelji pokojnog Ivana!

7 I. Markešić, *Leksikon daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko*, Zagreb, 2006, 138-139.

Članovi udruge

A

Akalović, Filip	I. Ranger/I	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 373 09 49 mob.: 00385 91 463 55 46	akalovicj@gmail.com
Ančić, Mladen	s. Pokrajčići,	72250 Nova Bila	(BiH)		
Andrić, Josip	Hinter den Gärten 17	89231 Neu-Ulm	(D)	Tel.: 0049 731 492 00 356	andricjo@googlemail.com
Andrijanić, Anto	Schonbuhlstr. 35	70188 Stuttgart	(D)		
Andželović, Petar	Selska cesta 77	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 302 04 23	andjelovic.petar@gmail.com
Andić, Mijo	Josef Assamstr. 4/4	4550 Kremsmünster	(D)	Tel.: 0043 69911093340	mijoandic@hotmail.com
Antolović, Jelenko	Jahradnikova 12	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 664 19 99	
Antolović, Josip	Ivana Rangera 1/II	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 373 46 57	antolovic.jozo@gmail.com
Antunović, Tomislav	Igelweg 2-4	65428 Rüsselsheim	(D)	Tel: 0049 6142 798 981	deukro@t-online.de
Arelić, Marko	A. Stipančića 24	10000 Zagreb	(HR)		ARELICMARKO@gmail.com

B

Baketarić, Mijo	Zvonimirova 45	34310 Pleternica	(HR)	Mob.: 00385 98 870 902	udruga-invalida-rada@po.htnet
Bakula, Vinko	Matije Gupca 4	Brežje 10431 Sveta Nedelj	(HR)	Tel.: 00385 1 337 05 78	vinbakula@gmail.com
Baotić, Joso	Kozari bok, I. odv.5	10000 Zagreb	(HR)	Tel: 00385 1 240 76 09	
Baotić, Mato	Passweg 7	44867 Bochum	(D)		
Barać, Ivica	Novački Vidikovac 1	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 291 5239	ivica.barac@morh.hr
Barbarić, Mate	Niedergiermesserweg	43 35576 Wetzlar	(D)		
Barbić, Pero	Ulica hrvat. branitelja	11 72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 714 881	
Barbić, Tomo	Am Ziegelstandel 3	86830 Schwabmünchen	(D)	Tel: 0049 8232 78414	ljubo305@gmx.net
Baršić, Rudolf	Colerusgasse 32/6/5	1220 Wien	(A)	Tel.: 0043 1 958 86 09	rudobarusic@gmx.at
Barun, fra Andelko	Gorička cesta bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 24 200 311	barun.andjelko@gmail.com
Barun, Andelko	Stjepana II Kotromanića bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 34 332 848	
Barun, Luka	Lusnić bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 63 491 413	
Batarilo, Anto	Wilhelm-Leuschner 11	71034 Böblingen	(D)	Tel.: 0049 7031 273 932	
Batarilo, Mijo	Vl. Nazora bb, župni ured Novi Šeher	72254 Novi Šeher	(BiH)		
Bešker, Stipo	VIII Trnava 11	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 294 70 87	stipo.besker@gmail.com
Bešlić, Franjo	Gollerstr. 63	80339 München	(D)	Tel.: 0049 89 714 93 42	franjobeslic@web.de
Bilkić, Magdalena			(HR)	Mob.: 00385 91 79 761 95	mbilkic@gmail.com
Blažanović, Vlatko	Jalševečka cesta 70	10040 Zagreb	(HR)	Mob.: 00385 98 9680 807	vlatko.blazanovic@gmail.com
Blažević, Ivo	Ostrogovićeva 10	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 667 89 97	ivo.blazevic@allianz.hr
Boban, Frano	Benkov put 11	10000 Zagreb	(HR)		frano@novebojemedija.hr
Bosankić, Mijo	Poljana R. Boškovića 6	20000 Dubrovnik	(HR)		
Bošnjak, Ilija	Zollstr. 14b	6060 Hall in Tirol	(A)	Tel.: 0043 6644 888507	ilbosnjak@gmail.com
Brajinović, Marijan	Burgerspittalgasse 17-19	1060 Wien	(A)	Tel.: 0043 222 59715878	
Brizić, Ivan	H.V. Hrvatinića 53	30101 Jajce	(BiH)		
Brkić, Ivan	Stubička 99	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 363 06 38	ibrkicic@inet.hr
Brzović, Ivan	Krste Hegedušića 23	10360 Sesvete	(HR)		
Brzović, Jandre	Ravensburger str. 32	86150 Augsburg	(D)		
Bubalo, fra Ivan	Aleja Bosne Srebrenе 111	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 453 266	
Bubalović, Tadija	Kneginečka 10	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 301 00 60	
Budeš, Radovan	Selska 19/2	10000 Zagreb	(HR)	Mob.: 00385 91 5834 922	radovan.budes@skole.hr
Bulaja, Ivan	Ivanečka 31	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 364 31 72	
Bulić, Mario	Karamanov prolaz 2/9	10020 Zagreb	(HR)	Mob.: 00385 98 742 579	
Bungić, Vlatko	Platanen Str. 51	82024 Taufkirchen	(D)		

Č

Čilić, Dario	Vatroslava Lisinskog 7	34550 Pakrac	dario.cilic65@gmail.com
Čolić, Saša	Havidićeva 2	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 98 163 92 29 sasacolic@yahoo.com
Čović, Berislav	Stud. dom "S. Radić" Jarunska 2	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 98 943 16 84 berislavc@gmail.com
Čuljak, Mario	Ploča bb	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 63 406 452 mario.culjak@tel.net.ba
Čuturić, Branimir	Astern str. 79	90765 Furth	(D)

Ć

Ćaćić, Ivo	Klekovačka 28	10040 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 291 12 17 icacic7@net.hr
Ćaćić, Jozo	Tullastr. 16	77652 Offenburg	(D) Tel.: 0049 781 75697
Ćošković, Pejo	Hrgović 28	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 363 57 03 pejo.coskovic@lzmk.hr
Ćosić, Dajana	N.Š. Zrinski bb	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00385 95 542 3768 cosic_dajana@hotmail.com
Ćosić, Martina	Solakovići	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00387 63 880-304 marta_cosic@hotmail.com

D

Dadić, Ljubo	Trebižat bb	Čapljina	(BiH) Tel.: 00387 36 322 521
Dadić, Marijan,	Aloeweg 3	51109 Köln	(D) Tel.: 0049 221 3400526 jotto81749@aol.com
Dadić fra Zdravko	Ul. Roberta Mocijanina 14 A	10040 Dubrava Zagreb	(HR) zdravko.dadic@yahoo.com
Damjanović, Vitomir	Friedrich-Kaiser-Gasse 106/15-16	1150 Wien	(A)
Dilber, Filip	Podomarska 15	10040 Zagreb – Dubrava	(HR) Tel.: 00385 97 7522 115 filipdilber@yahoo.com
Dilber, Ivan	Podomarska 15	10040 Zagreb – Dubrava	(HR) Tel.: 00385 97 7287 595 dibaivan@yahoo.com
Didović, Zvonimir	Benkovačko selo 75	23420 Benkovac	(HR) Tel.: 00385 99 693 4310 zvone1509@net.hr
Dolibašić, Ivan	Baranjska 15	35000 Slavonski Brod	(HR) Tel.: 00385 35 272 464
Dolibašić, Mato	Gasserweiher 19	6840 Gotzis	(A)
Dolić, Tomo	15 Maurice Coulter Mews Toronto Ontario M3M-3K3	Canada	tandmdolic@rogers.com
† Dugonjić, Anto	Istarska 1	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 374 51 23
Duvnjak, Marko	Ul. B. Magovca 44/135	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00387 1 667 52 55
† Duvnjak, fra Stjepan Kraljice Katarine br.1	72244 Kraljeva Sutjeska	(BiH)	
Dužnović, Martina		(HR) Mob.: 00385 95 55 43 154	mduznovic@hotmail.com

DŽ

Džaja, Srećko	Horwarthstr. 29/1	80804 München	(D) Tel.: 0049 89 366 686 gsm.dzaja@freenet.de
Džambo, Jozo	Blütenstr. 8	80799 München	(D) Tel.: 0049 89 272 47 80 dzambo@gmx.de
Džeko, Katarina	Taborska 3	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 97 7645 410 kiky_dzeko@yahoo.com
Džidžić, Berislav	Ripci 34	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 36 780 028 berislav.dzidzic@tel.net.ba

D

Đoja, Anto	Bickenstück 18	58099 Hagen	(D) Tel.: 0049 2331 631 869 anto.djoja@web.de
Dogaš, Franjo	Ozaljska 105	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 652 10 06

F

Filipović, Adam	Trg kralja Zvonimira 18	32000 Županja	(HR) Tel.: 00385 32 832 930 adam_filipovic@net.hr
Filipović, Dominko	N. Pavića 26	10090 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 389 62 62
Filipović, Perica	A. M. Reljković 136	32260 Gunja	(HR) Tel.: 00385 32 881 474
Franjićević, Anto	Mladice bb	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 346 04 54 ante@grupawiena.hr

G

Gavran, Ivan	Trg grada Prato 2	71000 Sarajevo	(BiH)	ivan.gavran@hotmail.com
Gelo, Josip	Stjepana II. Kotromanića bb	80101 Livno	(BiH) Tel: 00387 34 200 376	
Grgić, Marko	Vergal 48	52466 Novigrad	(HR)	info@grgic.ch
Grgić, Mato,	Käthe-Kollwitz-Str. 10	83301 Trannrent	(D)	
Grgić, Tomo	Augusta Šenoe 12	10370 Dugo Selo	(HR) mob.: 091 2753 763	
Gučanin, Alojz	Kulina bana T-6	72225 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 711 179	
Gučanin, Dragan	Nova Bila b.b.	72276 Nova Bila	(BiH) Tel.: 00387 30 707410	lasva.comerc@tel.net.ba
Gučanin, Kazimir	Lerchenstr. 64	73650 Winterbach	(D) Tel: 0049 7181 706856	
Gudeljević, Šime	Jurja Ves, II. odv. 1	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 234 05 55	sime.gudeljevic@fero-term.hr

H

Harni, Slavko	Jakopović 15	10040 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 298 61 86	harnislavko@gmail.com
Herceg, Milan	Čakovečka 128a (Puščina)	40305 Nedelišće	(HR) Tel.: 00385 40 895 166	milan.herceg@viko.hr
Hrgovčić, Martin	9419 Sharpview Dr. Houston Texas 77036		USA Tel./fax: 713 7749696	
Hrkac, Marinko	Plehanov put 2	10090 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 3470 536	hrkaci.zg@gmail.com
Hrkac, Pero	Čikoševa 5	10000 Zagreb	(HR)	
Hrkac, Vinko	Tuškanac 29E	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 480 44 09	vinko.hrkac@dipatris.hr

I

Ištuk, fra Miroslav	Gorička cesta bb	80101 Livno	(BiH) Tel.: 00387 24 200 311	
Ivanković, Ante	Gospodска 15	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 98 1988 355	
Ivanković, Ivan	Mažuranićeva 2	10410 Velika Gorica	(HR) Tel.: 00385 1 6215037	ivan.ivankovic1@gmail.com
Ivanković, Ivan	Lepanske bitke 5	23000 Zadar	(HR) Mob.: 095 8455 520	
Ivanković, Željko	Višnjik 44	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 61 131 089	zeljkoivankovic@yahoo.de

J

Jajalo, Ilija	Mala Rasinja 18	48312 Rasinja	(HR) Tel.: 00385 48 837 535	
Jarak, Vjeko (Božo)	Zavojna bb	42000 Varaždin	(HR) Tel.: 003875 42 232 433	
Jeleč, Ivan,	Diedenhofer Str.1	70435 Stuttgart	(D) Tel.: 0049 711 25 79 742	ivan.jelec@live.de
Jeleč, Mirko	Borje 20	10382 Blaškovec (Donja Zelina)	(HR) Tel.: 00385 1 2065931	
Jelić, fra Ivan	Jaklići 104	88440 Rama-Prozor	Mob.: 00387 63 358 432	
Jelićić, Anto	Heiterwangerstr. 72	81373 München	(D) Tel./fax: 0049 89 7608 241	
Jelušić, Janko,	Osterdelle 9a	42489 Wülfrath	(D) Tel.: 0049 2058 71450	janko.jelusic@hotmail.de
Jerković, Jozo	Auf der Gemarkre 19A	40625 Düsseldorf	(D) Tel.: 0049 211 87514432	
Jerković, Marijan	Ištvaniceva 4	10360 Sesvete	(HR) Tel.: 00385 1 200 60 26	
Jerković, Mijat (Mijo)	Mate Grkovića 44b	35107 Podvinje	(HR) Tel.: 00385 35 461 220	jerkovicmijo@net.hr
Jezildžić, Pero	Jazvine bb	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00387 87 732 566	
Jolić, Leonardo	Išćanska 3	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 621 9909	leonardo@maxaicher.hr
Jolić Ivo	Stipancićeva 25	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 3695 270	ivojolic@gmx.de
Jolić, Robert	Trg fra Mije Čuića 1	80240 Tomislavgrad	(BiH) Tel.: 00387 34 352 295	rjolic@tel.net.ba
Jozić, Drago,	Graničarska 32	32260 Gunja	(HR) Tel.: 00385 32 881 223	drago.jozic@hzz.hr
Jozić, Ivo	Johann-von-Hattstein 2	79111 Freiburg	(D) Tel.: 0049 761 491 434	ivo.jozic@web.de
Jozić, fra Mirko	Samostan sv. Ante Dubrave	76205 Seonjaci	(BiH)	
Jukić, Alojz	Koledinečka 3	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 2988 927	
Jukić, fra Marko	Rkt. župni ured, Suho Polje	80320 Kupres	(BiH) Tel.: 00387 34 275 000	
Jurić, Martina			(HR) Mob.: 00385 95 73 27 923	juric.martina@gmail.com
Jurić, Ivan	Ravan bb	72260 Busovača	Tel.: 00387 63 193 443	vany-jo@hotmail.com
Jurilj, Ivan	Kopačevski put 10	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 388 80 25	

K

Kajić, Petar	Muhašinovići 41	71300 Visoko	(BiH)	petarkajic@yahoo.com
Karajica, Tomo	Šaškovečka 48	10370 Dugo Selo	(HR) mob.: 098 998 2190	
Karaula, fra Marijan	Gorička cesta bb	80101 Livno	(BiH)	marijankaraula@bih.net.ba
Karaula, Ivica	Ivana Kukuljevića 16	10290 Zaprešić	(HR) Mob.: 098 / 906 07 91	
Karajica fra Stipo	Prilaz Sv. Marije Andeoske 1	10040 Sesvete Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 200 1256	stipo.karajica@yahoo.com
Klarić, Tvrtnko	Trg D. Domjanića 4	49210 Zabok	(HR) Mob.: 098 / 453 515	
Komšo, Stanko	Lozančićeva 17	10291 Prigorje Brdovečko	(HR)	
Kordić, Ivan	Vatrogasna 15	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 375 04 68	
Kovač, Andrija	II. Spnički odvojak 5C	10000 Zagreb	(HR)	andrija.kovac@inspektorat.hr
Kovačić, Ivo	Ul. J. Dalmatinca 5/II	1000 Zagreb	(HR)	
Kovačević, Mile	Dankovečka 9	10040 Dubrava/Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 285 05 98	
Kozić, Bono	J. Stadlera 58	10000 Zagreb		bono.kozic@zg.t-com.hr
Krešo-Lovrić, Mijo	Zvonimira Rogoza 5	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 611 42 73	hrvojekl@yahoo.com
Kristić, Ivan	Tina Ujevića 59	21276 Vrgorac	(HR) Mob: 099/477-990	Ivan.Kristic@st.t-com.hr
Križanac, Stipo	Ulica hrvatskih branitelja	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 714720	stipo.krizanac@gmail.com
Križanac, Miran	Berte Kučere 5	70101 Jajce	(BiH) Tel: 00387 63 108 764	miran.krizanac@gmail.com
Kuhtreiber, Anton	Bul. Kralja Tvrtnka 17a/5	72000 Zenica	(BiH)	
Kujundžija, Zdravko	Emerika Bluma 5	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 33 215 696	zdravko@kujundzija.com
Kvesić, Ivan	Braće Žagar 3	51307 Prezid	(HR) Tel.: 00385 51 822 203	

L

Lekić, Petar	Bolnica Nova Bila	72250 Vitez	(BiH)	olgalekic@yahoo.com
Lekić, Bono-Vladislav	Prve primorske čete 35	Vodice	(RH) Tel.: 022 441 911	
Lipovac, fra Blaž	Aleja Bosne Srebrenе 111	71000 Sarajevo	(BiH)	
Lončar, Ilija	Wassevendreef 3	4641 DA Ossenrech	(NL)	
Lončar, Marko	Kralja Tomislava b.b.	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 36 771 429	marko.loncar2@tel.net.ba
Lovrić, Anto	Brueckegasse 6/1/8	1060 Wien	(A) Tel.: 0043 699 812 93 152	
Lovrić, Franjo	Knollgasse 55/7	1100 Wien	(A) Tel.: 0043 620 60 93	
Lovrić, Ljubo	K. Katarine 8	30101 Jajce	(BiH) Tel.: 00387 80 658 222; 658 033	
† Lovrić, Ivo	Laurenčićeva 6	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 614 39 32	
Lovrić, Petar	Kameniti stol 4B	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 458 06 54	
Lovrić, Stjepan	Manhart str. 53/7/2	2000 Sstocheren	(A)	stefan.lovric@gmx.at
Lovrić, Zlatan	Šetalište 7	71270 Fojnica	(BiH) Tel.: 00387 30 831 118	
Ložić, Franjo	Diemelstr. 20,	44807 Bochum	(D) Tel.: 0049 234 504 125	franjo.lozic@web.de
Ložić, Mato	Gornjodravska obala 96	31000 Osijek	(HR)	
Lučić, Franjo	Ul. kr. Tvrtnka 3/24	Novi Travnik	(BiH)	
† Lujić, fra Božo	Ul. Roberta Močiljanina 14 A	10040 Dubrava Zagreb	(HR)	lujic.bozo@gmail.hr

LJ

Ljevar, Ferdo	Vebera Tkalčevića 44	10040 Zagreb	(HR)	
Ljubas, Josip	Tome Bakača 28	35000 Slavonski Brod	(HR) Mob.: 098 9113178	ljubaszora@yahoo.com
Ljubićić, Jozo	Brest d.o. 6	44250 Petrinja	(HR) Tel.: 00385 44 822509	jozo.ljubicic@gmail.com

M

Majdandžić, dr. Jozo	Scheurebenweg 6b	55253 Mainz	(D)	Tel.: 0049 6131 232758
Majić, Vlatko	Starčevića 3	23350 Pag	(HR)	Mob.: 098 859 958 vlatko.majic@zd.t-com.hr
Malekinušić, Ante	Prigorska 22	10380 Goričica	(HR)	Tel.: 00385 1 206 52 06
Mandić, Mato	Ul. Gradi 9/j, Pobri	51000 Opatija	(HR)	Tel.: 00385 51 712552
Marčinković, Mato	Kastavská cesta 23 B	51211 Matulji	(HR)	Tel.: 00385 51 274345
Marić, fra Ante	Franjevačka	88000 Mostar	(BiH)	Tel.: 00387 36 319 688 fraante.maric@tel.net.ba
Marić, Niko	Podravska 7	31000 Osijek	(HR)	Tel.: 00385 31 375 128 nikomaric1952@gmail.com
Marić, Valentina	Podjeli b.b.	Nova Bila		Tel.: 00387 63 275 668 tina.maric@hotmail.com
Marijan, Nenad	Ljerke Šram br. 4	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 615 36 25
Marinčić, Mile	Šiftarova 48	10310 Ivanić Grad	(HR)	Mob.: 091/57 44 1278 mile.marincic66@gmail.com
Markešić, Ivan	Prilaz I.Visine 7/7	10020 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 655 79 89 ivan.markesic@pilar.hr
Markešić, Mato	Avde Smajlovića 33	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 642 635 mmarkesic@hotmail.com
Markija, Ivo	Baković bb	71270 Fojnica	(BiH)	Tel.: 00387 30 803 314
Markotić, Ena	Franjevačka br. 9	71300 Visoko	(BiH)	Tel.: 00387 62 274 888 eno.markotic@hotmail.com
Markotić, Lucija	Franjevačka br. 9	71300 Visoko	(BiH)	Tel.: 00387 61 074 914 lucija.markotic@hotmail.com
Marković, Božo	Lošinj. brodogradit. 72	51550 Mali Lošinj	(HR)	Tel.: 00385 51 233 047 bozo.markovic@hotmail.com
Marković, fra Ivo	Franjevačka 6	71000 Sarajevo	(BiH)	ivoirm@hotmail.com
Marković, Nikola	Stjepana Radića	72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 711 198
Martić, Luka	Našička 4	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00387 1 4830751 lukamartic@net.hr
Martinović, fra Perica	Franjevački samostan Tolisa	76272 Tolisa	(BiH)	
Matić, Slobodan	Habdelića 5A 10431	Sveta Nedelja	(HR)	Tel.: 00385 1 3095 915 slobodan.matic@spes.hr
Matijević, Vencel	Uzarići bb	88220 Široki Brijeg	(BiH)	Tel.: 00387 36 715 530
Matković, Anto	Ulica platana 6/1	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 2988912 matkovic.anto@gmail.com
Medo, Stipo	M. Bašića 17A, Jablanovec	10290 Zaprešić	(HR)	stipanm@hotmail.com
Mihaljević, Vine	Baranjska 8	10430 Samobor	(HR)	Tel.: 00385 98 809 555 vine.mihaljevic@pilar.hr
Mijatović, Andelko	Bauerova 12	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 455 14 37
Mijatović, Marko	A. Kovačića 7	49 000 Krapina	(HR)	Tel.: 00385 49 370 232
Mijić, Predrag	Bartholomäus P14/II	1170 Wien	(A)	
Mijoč, Rudolf	Stolberggasse 31-33/3/3	1050 Wien	(A)	www.birin-kupres.com
Mikulić, Stanko	Svetoklarska 5F	10020 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 6571122 stanko.mikulic@gmail.com
Milas fra Dalibor	Franjevačka 1	88000 Mostar	(BiH)	00387 63 459 736 dalibor.milas@gmail.com
Miljak, Vinko	Mostarska bb	72260 Busovača	(BiH)	Tel.: 00387 87 733 284
Miškić, Anto	Trg bana Jelačića 11	20350 Metković	(HR)	Tel.: 00381 20 682 132 obrvan.miskic@st.t-com.hr
Mišura, Dragan	Sopot 112	88440 Prozor-Rama	(BiH)	
Mittermayer, Stjepan	Hribarov prilaz 5/5,	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 662 02 35
Mlakić, Danijel	Kralja Tvrđka bb	72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 712 854
Musa, Vitomir	A. izviđača 2	10000 Zagreb	(HR)	

N

Neimarović, Josip	Pujanke 28	21000 Split	(HR)	Tel.: 00385 21 379 036
Nevistić, Božo	Bijeli put bb	72276 Nova Bila	(BiH)	Tel.: 00387 30 707 168
Nikolić, Ivan	Cvjetna br. 6	10362 Kašina	(HR)	
Novokmet, Slavko	Ivekovićeva 19	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 245 14 68
Nuić, Tihomir	Rampart 8	5070 Frick	(CH)	Tel.: 0041 62 871 44 23
Nujić, Ivan	Bosne Srebrenе 4	71300 Visoko	(BiH)	inujic1@gmail.com
Nujić, Mijo	Kettler Str. 13	67065 Ludwigsfahen	(D)	Tel.: 0049 621 574 738 mijonujic@web.de
Nujić, Željko	Brnasi 12	51216 Viškovo	(HR)	Tel.: 00385 51 258 474

O

Oršolić, Martin	M. Rešetara 33	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 389 33 91	martin.orsolic@zg.t-com.hr
Oršolić, Mato	Donaufelderstr. 99/8/19	1210 Wien	(A)		mators@gmx.at
Orlović, Augustin	Mali Kabičić bb	80101 Livno		Tel.: 00387 34 204 640	
Oros, Vinko	Nikole Lašvanina 11	71270 Fojnica	(BiH)	Tel.: 00387 30 831 199	
Osmakčić, Zdenko	Ladislava Šabana 8	10360 Sesvete		Tel.: 00385 98 927 9642	

P

Pačar, Ivan	Lisičina 11, Gajnice	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 3458498	
†Pandža, Ivo	S. Radića 147	42205 Vidovec	(HR)	Tel.: 00385 91 780 7292	
Pašalić, Ante	M. Bobana 12	80320 Kupres	(BiH)	Tel.: 00387 34 274 291	
Pavić, Damir	Ivančevvo	71330 Vareš	(BiH)		
Pavić, fra Stjepan	Samostan sv. Ante Dubrave	76205 Seonjaci	(BiH)		
Pavlić, Ivica	Radnička 2, Rakitje	10437 Bestovje	(HR)	Tel.: 00385 1 33 23 074	pivica1958@gmail.com
†Pavlović, dr. Ante	D. Dragonožec 79	10253 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 625 04 77	anto.pavlovic@zg.t-com.hr
Pavlović, Mirko	Dr. Mile Budaka 13	23440 Gračac	(HR)	Tel.: 00385 23 773 511	
Pelivan, Mato	Lipanjska 5	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 388 35 79	mato.pelivan1@zg.t-com.hr
†Periša, Ivan	Ružmarinka 29	10000 Zagreb	(HR)	Mob.: 00385 91 4557 214	iperisa@posmrtna-pripomoc.hr
Perković, fra Antun	Franziskanerplatz 2	6330 Kufstein	(A)	Tel.: 0043 5372 62 642	
Perković, Bože	Vinogradrska 74	10000 Zagreb	(HR)		boze.perkovic@gmail.com
Pervan, Boško	Klekovačka 34	10000 Zagreb	(HR)		
Petrović, Smiljan	Geschwindtstr.10	9330 Althofen	(D)		smiljan.petrovic@gmx.de
Petrović, Marijan	Ustrinska 28a	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 295 42 68	marijan.petrovic@zg.t-com.hr
Petrović, Šimo	Zagrebačka 152	Slavonski Brod	(HR)		
Petrišić, Jako	Carevo Polje	30101 Jajce	(BiH)	Tel.: 00387 30 659 223	
Petrišić, Stipo	Trg mladosti 5	10290 Zaprešić	(HR)	Tel.: 00385 1 335 20 21	
Pezer, Sara			(HR)	Mob.: 00385 95 569 56 93	pezersara5@gmail.com
Pilić, Željko	Kustošijski vidikovac 21	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 373 68 11	
Plavčić, Vinko	Nadioci 16	72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 713 447	
Pokrajčić, Ilija	Vugrovečka 125	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 200 70 70	ilija@talon.hr
Pokrajčić, Ivan	Ninska 4	10410 Velika Gorica	(HR)	Tel.: 00385 1 622 47 99	
Pranjković, Ivo	Zagrebačka 124	10410 Velika Gorica	(HR)	Tel.: 00385 1 622 46 73	ivo.pranjkovic@zg.t-com.hr
Primorac, Jure	Sustenweg 4c	6020 Emmenbrücke	(CH)	Tel.: 0041 260 57 09	
Pušić, Petar,	Gneisenaustr. 98	47057 Duisburg	(D)	Tel.: 0049 203 351 876	p.pusic@web.de
Puškarić, fra Jozo	Franjevački samostan Tolisa Orašje		(BiH)	Tel.: 00387 32 738 755	jozo.puskaric@tel.net.ba

R

Radat, Niko	Prof. Messerschmitt 26	86159 Augsburg			
Radišić, Rajko	Batalaža 90	23275 Ugljan	(HR)	Tel.: 00385 23 288 323	rajko.radišić@gmx.de
Radman, Đuro	Frateršćica 146	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 375 11 48	duroradman@net.hr
Radman, fra Vili	Aleja Bosne Srebrenе 111	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 453 266	
Rašić, Ivan	Otona Župančića 10	10410 Velika Gorica	(HR)		
Rašić, Marko	Ive Andrića 10	40000 Čakovec	(HR)		
Rubčić, Darko	Trg međunarodnog prijateljstva 5/VII	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 455680	

S

Selak, Marko	Europastr. 27	78549 Sapichingen	(D)	
Semić, Malik	Taukčići bb	71300 Visoko	(BiH) Tel.: 00387 62 231 774	seman-dribler@hotmail.com
Semren, fra Marko	Kralja Petra I. 80	78000 Banja Luka		marko.semren@gmail.com
Semren, Jure	Bila	80205 Guber/Livno	(BiH) Tel.: 00387 34 243402	
Semren, Zoran	Bila	80205 Guber/Livno	(BiH)	zsemren@yahoo.com
Semunović, Anto	Savski gaj, XII. put/6	10000 Zagreb		
Sesar, Mirko.	Svetoklarska 5E	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 655 51 95	mirko.sesar1@inet.hr
Sičaja, Drago	Hrvatskog proljeća 9	10370 Rugvica		
Slišković, Zdravko	Kirchenviertel 1	9500 Villach	(A)	slisko@aon.at
Slišković, Ivo	Rajterova 175	42240 Ivanec	(H) Tel.: 00385 42 781 041	
Soldo, Ivan	Watzmannstr. 65	84034 Landshut	(D)	
Stanić, Ivica	Ljudevita Gaja 27	35000 Slavonski Brod	(HR) Mob: 091 447 77 71	
Stipić, fra Jure	Ul. kralja P. Svačića 11	44410 Gvozd		
Stipić, Juro	Schallergasse 32/19	1120 Wien	(A)	e-mail: juro.stipic@chello.at
Stojak, Danijel	Brizjak 42	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 726 733	
Stojak, Marijo,	Saršoni 16	51216 Viškovo	Tel.: 00385 91 7623599	mario.stojak@skole.hr
Stojić, Ante	Donji Hamzići bb	Čitluk	(BiH) Mob.: 00387 61 204 847	
Suša, Stipe	Ljudevita Gaja 28	10290 Zaprešić	(HR) Tel.: 00385 1 3354006	

Š

Šagolj, Ivo	Kralja Zvonimira 18/2	88000 Mostar	(BiH) Tel.: 00387 36 324284	
Šapina, Danijel	S. Ahmedova 41	70230 Bugojno	(BiH) Mob.: 00387 61 996 429	danes@bih-net.ba
Šaravanja, Pavo	NES 1259 8530 Deutsch	Landsberg	(A)	
Šarčević, Ilija	Travanjska 21a	10360 Sesvete		
Šarčević, fra Ivan,	Aleja Bosne Srebrene 111	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 33 453 266	ivansar@bih.net.ba
Šarčević, fra Luka	Lintforterstr. 83	47445 Moers	(D) Tel: 0049 284 172013	hkm.moers@t-online.de
Šarčević, Mijo	D. Kodrmana 13	10290 Zaprešić	(HR) Tel.: 00385 1 331 11 71	
Šarić, Stipo	Majevička 19	10000 Zagreb	(HR)	
†Ševo, Ivan	Franjevački samostan	88000 Mostar	(BiH)	
Šimunović, Ivan	Krijesnice 15	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 243 1306	
Šimunović, Ljupko	Planinska 26	10360 Sesvete	(HR) Tel.: 00385 1 200 76 89	ljupko.simunovic@fpz.hr
Širić, Ferdo	Našička 16	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 363 45 79	siric@tehnmont.net
Šokčević, Žarko	Blümlisalpstrasse 77A	3627 Heimberg	(CH) Tel.: 0041 33 2263639	zarko.sokcevic@spitalstsag.ch
Šoljić, Ante	Sustjepan 39	20236 Mokošica	(HR) Tel.: 00385 20 450 029	anter941@gmail.com
Špionjak, Marko	St. Leonhard 4	83547 Bahensham	(D)	

T

Tadić, Ivo	Školska 22	10294 D. Pušća / Zaprešić	(HR)	
Tadić, Luka	Trpimirova 29 (stan Kovačević)	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 455 12 60	
Tadić, Petar	Poljana Zvonimira Dražića II	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 363 74 05	petartadic@xnet.hr
Tikvić, Ivo	Aberlestr. 11	81371 München	(D)	
Tikvić, Niko	Side Košutić 8	10090 Susedgrad	(HR) Tel.: 00385 1 346 23 23	niko.tikvic@xnet.hr
Tolnaj, Josip	Sv. Antuna 5	43000 Bjelovar	(HR) Tel.: 00385 43 242 696	
Tomas, Mato	A. Jakšića 4	10040 Zagreb	(HR)	
Tomas, Ivica	Prilaz V. Holjevca 6a	47000 Karlovac	(HR)	
Tomas, Mirko	Perlachweg 369	6073 Sistrans	(A) Tel.: 0043 512 379 822	

Tomić, Jozo	Trg kralja Tomislava 12	35214 Donji Andrijevci	(HR)	Tel.: 00385 35 471 261	
Tomić, Marinko	Saborska 19	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 285 96 73	marinko@bitno.hr
Tomšić, Đuro	Pantovčak 24	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 482 12 37	
Topić, Franjo	Selčinska 1	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 200 16 36	
Topić, Ivo	Ul. blaženog kardinala Stepinca 72	35430 Okučani	(HR)	Tel.: 00385 91 7308057	
Topić, Mato	Selčinska 20	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 201 17 12	mtopic@mup.hr
Tunjić, Bartol	Pfarrgartenstr. 4	71729 Erdmannhausen	(D)	Tel.: 0049 7144 38146	btun@gmx.de

V

Valjan, Mato	Linden Str. 1	35457 Odenthal	(D)	Tel.: 0049 6406 907 631	mato.valjan@slavistik.uni-giessen.de
Valjan, fra Velimir	Samostan Sv. Franje Asiškog	72227 Guča Gora	(BiH)	Tel.: 00387 33 456 266	velimir.valjan@gmail.com
Vidačković, Mirko	Mayennerstr. 28	71332 Waiblingen	(D)	Tel.: 0049 7151 58977; 172 436	mirko.vidackovic@web.de
Vidaković, Josip	Trnsko 3b/II	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 652 81 90	
Vidović, Hrvoje	Avenija Većeslava Holjevca 16	10000 Zagreb		Mob.: 00385 98 389 014	
Vidović, Mijo	A. Starčevića 6	22203 Rogoznica	(HR)		mijo.vidovic@windowslive.com
Visković, Ivica,	Schopenhauerstr. 47	80807 München	(D)	Tel.: 0049 89 300 94 45	viskovic@aol.com
Volić, Ladislav	Dravska 79	42202 Trnovec (Varaždin)	(HR)	Tel.: 00385 42 683 921	
Vrdoljak, Jozo	Herderstr. 4	44147 Dortmund	(D)	Tel.: 0231 82 46 3	
Vujica, fra Benedikt	Bregalnička 14	11000 Beograd	(SR)	Tel.: 00 381 11 240 4390	
Vujica, fra Pavo	Župni ured Uskoplje	70280 Uskoplje	(BiH)	Tel.: 00387 32 738766	
Vujica, Robert	Hrasno	72260 Busovača		Tel.: 00387 30 713 6645	
Vukadin, Josip	Sterkraderstr. 141	46453 Dinslaken	(D)	Tel.: 0049 2064 97 187	Generalvikariat@bistum-essen.de
Vukadin, Mato	Plievier Park 5	81737 München	(D)	Tel.: 0049 89 67905079	matovukadin@hotmail.de

Z

Zeba, Ivan	Bože i Nikole Bionde 2	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 613 71 02	ivan.zeba@mvp.hr
Zelić, Tomislav	Teskere bb	88320 Ljubuški		Tel.: 00387 39 831 153	
Zeljko, Ivan	Leipzigerstr. 9	79 211 Denzhausen	(D)	Tel.: 0049 7666 39 48	
Zirdum, Ilija	Doljani 5	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 231 8779	
Zlopaša, Milan	Unska 2c	10000 Zagreb	(HR)		
Zloušić, Filip,	Van der Nuell-Gasse 9/2/5	1100 Wien	(A)		filip.zlousic@gmail.com
Znahor, Mladen	Kirchberg 12	89426 Modingen	(D)		
Zubak, Stipo	Ivančićgradska 73/III	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 245 26 29	

Ž

Žilić, Nikola	Pete Poljanice 5	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 292 22 75	
Živković, Ilija	Odranska 12	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 619 62 20	
Živković, Ivo	Marburger Str. 11	57072 Siegen	(D)	Tel.: 0049 271 314096	i.zivkovic@gmx.net